

צ'בזטי מזהר"ן

קמא  
דף לז: לז:

עם  
ביאור חברותא  
ללימוד בעיון

תורה כד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת  
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר  
(ה"מ שמו שמוח)

תורה אור  
בראשית מקץ מא (ג) וְיָרֵבֶּךְ  
הָיָה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח  
יֹסֵף אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּרָחָה  
וַיִּשְׁבֶּר לַמִּצְרַיִם וַיִּחַזַק וַיִּרְעֵב  
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:  
אִיבַח כּוֹ (ג) קִץ שָׁם לַחֲשֹׁךְ  
וּלְכָל תְּכֵלֶת הָיָה חֹקֵר אֶבֶן  
אֶפְלֵ וְצִלְקָוֹת:  
שְׁמוֹת כִּי תֵשֶׁא לֵב (ח) סוּר  
מִהָר מִן הַיָּרֵךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם  
עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֵל מִסֵּבֶה  
וַיִּשְׁמְחוּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ  
אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר  
הִצִּילֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

תורה כד  
משלי יד (כג) כָּכֵל צֶעֶב  
הָיָה מוֹתֵר וְדָבָר שֹׁפְטִים אֵין  
לְמַתְּוֹר:  
בראשית ו (ו) וַיִּנְחַם יְקֹנֵן כִּי פִי  
עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאֶרֶץ  
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לֵבָב:  
תהלים ד (ח) נִמְתָּה בְּשִׁמְחָה  
בְּלִבִּי מִעַתְּ דָּגְנָם וַתִּירוּשָׁם  
רָבִב:  
ישעיהו ג (יב) כִּי בִשְׂמֵחָה  
תִּצְאוּ וּבְשִׁלּוֹם תִּבְלֹוּן תִּהְיֶינָה  
וְהִנְבְּעוּת יִצְחָו לִפְנֵיכֶם רָבִב:  
וְכָל צִצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחָאוּ כִּי:  
משלי כו (ט) שִׁפְזוּ וַיִּקְטְרוּ  
שִׁשְׁפוּ לֵב וַתִּמְקֶן רַעְיוֹ מִצְעַת  
נַפְשׁוֹ:

לו:

ליקומי

צוית צדק כג אמצעותא דעלמא כד

מוהר"ן

תאוות ממון, הם מתים בעלי חובות, ומאומה אין בידם [8].  
ואפילו אם אינם מתים בעלי חובות, הם בהייהם בעלי חובות  
לתאוותם. שהם מתאוים כ"כ לממון הרבה, עד שהם רצים  
ויגיעים מאוד כל ימיהם ביגיעות גדולות, ומסכנים עצמם  
בסכנות גדולות, בשביל למלאות תאוותם, כאלו היה עליהם  
חוב גדול לשלם, היינו חוב הע"ז וכו', כמבואר לעיל. וכל ימיהם  
אינם יכולים למלאות תאוותם, ולשלם חוב הזה של תאוותם, כי  
אין אדם מת והצי תאוותו בידו וכו' כנ"ל. נמצא שאין ממונו  
ממון כלל כי אין לו שום הנאה מממונו, כי אל אחר אסתרם  
ולא עבד פירין וכו' כנ"ל. וע"כ א"א להמשיך שפע ומוזנות  
ולהרויח ממון הנקרא ממון, והיינו ממון דקדושה, שיחיה שמח  
בחלקו, וזהו עיקר העשירות, כמו שארז"ל (ואבות פ"ד) איהו  
עשיר השמח בחלקו, כ"א על ידי שבירת תאוות ממון, שהוא  
בחי אמת, שמשם עיקר ההשפעה כנ"ל. וע"כ קשים מוזנותיו  
כפליים כיולידה, כי צריך לילך ולעבור ולשבר הק"ם קלין של  
תאוות ממון כנ"ל, אשר רק על ידי זה יכולין להרויח ממון. כי  
עיקר השפע נמשך מאמת שהוא בחי שבירת תאוות ממון.  
ובזה מקושר המאמר היטב. והבן שם היטב מאוד, כי דברי  
רבינו ז"ל הם עמוקים מאוד מאוד ויש בהם עמקות גדול (7):

(שייך לאות א), שם מבואר שהממון הוא בחי פנים וכו' ע"ש  
וע"כ ארז"ל [1] פני הארץ הם העשירים. כמו שפרש"י על  
פסוק (בראשית מא) והרעב היה על כל פני הארץ מי הם פני  
הארץ אלו העשירים. כי הממון והעשירות הוא בחי פנים כנ"ל:  
שם תאוות ממון הוא בחי חשך אנפין השוכין וכו' ע"ש. וכן  
מרומו בווהר (מקץ דף קצג ע"א) קץ שם לחשך וכו' [1] דא  
זוהמא דדהבא :

(שייך לאות ג) ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד וכו', כי כל  
ישראל נקראים צדיקים (1) ע"ש הברית וכו' ע"ש. וע"כ יוכל כל  
אחד שהוא שומר הברית יותר מחבירו להפיל את חבירו, כי  
הוא בחי צדיק פנים דקדושה לגבי חבירו, ועליו נאמר גם כן  
ויגרש מפניך אויב כו' : וע"כ צריך ליוהר כשיש מחלוקת על  
האדם שלא יפול לתוך תשוקת הממון, כי אולי חבירו פנים  
דקדושה נגדו, ויש לו כח להפיל אותו, והנפילה הוא שמפילין  
אותו לתאוות ממון כנ"ל, ע"כ צריך ליוהר מזה:

שם כי כל ישראל נקראים צדיקים על שם הברית. שמעתי אז  
מפיו הקדוש בפירושו, שאמר שכל ישראל ע"י שהם נימולים על  
כן כולם נקראים צדיקים :

(שייך לאות ד) וזה בחי מוזהר כו'. וזהו ויהי שדי בצריך  
וכסף וכו', כי שדי הוא בחי ברית וכו', ע"ש. וזה בחי שדי  
שאמר לעולמו די הדיינו ששמה בחלקו ואומר די למה שיש לו  
ואינו מתאוה יותר, וזהו בחי שבירת תאוות ממון, שזוכין  
ע"י שמירת הברית כנ"ל :

(גם זה שייך לאות ד) . מבואר שם ש"ע"י מצוות מוזהר  
נתבטל חמדת הממון וע"כ וכתבתם על מוזהרות וכו' כנגד לא

תחמוד כנ"ל ע"ש. עתה בוא וראה נפלאות ה', כי מבואר  
בירושלמי פאה [1] וובב"ר פ' לה [10] ארטבנ"ך שלח לרבי חד  
מרגליתא טבא, שלח לי רבי חדא מוזהר. ולכאורה הוא פלא,  
מדוע שלח לו מוזהר דייקא, ולא מצוה אחרת [2]. אך ע"פ מה  
שגילה רבינו ז"ל בהתורה הזאת, מבואר הענין היטב, כי מוזהר  
דייקא מבטל חמדת הממון, וע"כ שלח לו מוזהר דייקא. כי  
ארטבנ"ך שלח לו מרגליתא" טבא, היינו עשירות וממון, כי הוי  
שוה ממון הרבה, ועשה עיקר החשיבות מזה. ע"כ שלח לו רבי  
כנגד זה מוזהר דייקא, כי מוזהר מבטל חמדת העשירות כנ"ל :  
מלחא כי סריא זה שנפל לסרחון [10] תאוות הממון כו'. וע"כ  
אפקוהו בלשון כי סריא, שהוא לשון הנאמר בעכו"ם, כמ"ש  
(שמות לב) פרו מחר וכו'. כי המשוקע בממון עובד כל העכו"ם  
כנ"ל : וע"כ על כל מטבע הקוקה הע"ז של העכו"ם [10]: ע"פ  
הדברים האלה, יבין המשכיל, לפרש כולה סוגיא דהזהב קונה  
את הכסף, והכסף אינו קונה וכו', הנחוששת קונה כו', והכלל מה  
שהוא מטבע ויוצא, חשוב מעות [1]. ע"ש כל הסוגיא [10].  
וסוגיא אי מעות נקנה בחליפין [10]. וסוגיא דכל הנעשה דמי'  
באחר [2]. הכל יבואר למשכיל ע"פ התורה הזאת עם עוד קצת  
הקדמות :

כד [10] אמרו ליה אמצעותא דעלמא היכא,  
זקפא לאצבעתיה, אמר להו הכא. אמרו ליה מי  
יימר. אמר אייתו אשלו ומושחו [2]:

(לשון רבינו ז"ל)

א דע שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא  
אור אין סוף. ואע"פ שאין השכל משיג אותו, אעפ"כ רדיפה  
דמחשבה למירדף אבתריה. ועל ידי הרדיפה, אז השכל משיג  
אותו בבחי מטי ולא מטי [2]. כי באמת אי אפשר להשיג  
אותו, כי הוא למעלה מנר"ג :

ב ודע שא"א להשיג אותו אפי' בבחי מטי ולא מטי, אלא  
על ידי עשיית המצוות בשמחה. כי על ידי שמחת המצוה,  
נשלם הקדושה. ומעלה החיות והקדושה שבקליפות, בבחי אחד  
עשר סמני הקטורת. כי הקליפות הם בחי מותרות, והם בחי  
עצבות, בבחי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר. והם תוקפא  
דינא, בבחי (בראשית ו) ויתעצב אל לבו. ועיקר השמחה  
היא בלב, כמ"ש (תהלים ד) נתתה שמחה בלבי. וגלות  
השכינה, שהוא בחי לב שהוא שמחתן של ישראל, עיקר  
גלותה, כשעצבות שהם הקליפות גוברים עליה, בבחי ויתעצב  
אל לבו. וזה הוא כשיצאו ישראל מהגלות, כתיב (ישעיה נה) כי  
בשמחה תצאו. ובשביל זה ש"ע"י הקטרת מעלין מהקליפות  
חיותם, כתיב בהם (משלי כז) קטרת ישמח לב. נמצא כשעושה  
המצוה בשמחה, אזי מעלה השכינה, שהיא המצוה, שהיא  
שמחת הלב מביין

השני צריך למשוך כי כבר נתחייב המושך להקנות  
לו חליפתו

א נאמרה בקיץ שנת תקסג בסעודת ליל שבת  
ואמרה ביראה והתלהבות עצום ונשגב כל כך עד  
שלא הבינו כלום רק נכתב אח"כ בכתיבת ידו  
ובלשנו הקודש (ח"מ יח) ועיין שיש"ק ח"א רעו.

ב בתולד- ומישוח

ג זו השאלה השישית ששאלו סבי רבי אתונא את  
רבי יהושע בן גנאי ששאלו היכן הוא אמצע העולם  
והרים אצבעו ואמר להם כאן אמרו לו מי יזכיה  
שהאמת כך וענה להם תבואו חבל ותמדדו.

ד פירוש פוגע ולא פוגע. ועיין זוהר בראשית טז.  
ונה סה. ופקודי רסה: ועיין ע"ה שער ו' שער מטי  
ולא מטי (שמולכי בעולם העקורים לוח יואל מפס ח"ק  
כילע נעקש עס הכלי האלח סאוא עקש ל' ספירות)

ה בתקפא (בראשית יז) ובתכשת תוקן

א פסקא ג'

ב בדפריי רכתוב ירושלמי ברכות אנוסיגונוס שלח לרבי

ג עיין מנחת קנאות להרשב"א פרק ט'

ד בתולד ונתורלו - מרגליתא

ה עיין ספורי מעשיות סוף מעשה מבעל תפילה שם  
אמר כמו צואה ממש כמ"ש צא תאמר לו

ו עיין מוסף ערך ערך זוז שכתב בסוגרים- שם  
אליל על כל האלילים וצורתו נקבעה במטבע הנקרא  
על שמו.

ז עיין לק"ה הכשר כלים א' א' הובא בשיש"ק ח"א  
עד

ח ב"מ מד. (מטבע זהב קונה את מטבע הכסף  
דנחשב פירו לגבי, אע"פ ששניהם מטבעות)

ט ב"מ מה: (נטל מטבע כסף עמ"נ לקנות מטבע  
כסף אחר בקנין חליפין כגון החלפת סחורה או קניין  
סודר ולא קניין מעות)

י קדושין כה. (פירוש כל דבר שנישום בדמים נידון  
כפירי ונקנה בחליפין לכן אם משך הראשון אין

א ל"שה"כ שופטים י' ד'

ב מתרוצ- יגיעים

ג מתורלו- כיוולדה

1 ועתה הבן היטב ממה שאמר על אימא לן  
מילי דכדיבי וכו', שקרא תאוות ממון מילי  
דכדיבי, חיינו שקר ע"ז כמ"ש שם, כי בודאי  
הוא בחי שקר, כי נדמה לו שמרויח ומרויח  
ולבסוף אין בידו מאומה, כמו ששכיח עתה  
בעולם. וע"כ כל זמן שיש בידו הממון אינו  
חי חסר, כי מאחר שאין לו שום הנאה ממנו,  
ע"כ חסר לו בכל פעם יותר, והוא בע"ח תמיד.  
ע"כ חסר להם, היינו מילי דכדיבי, חיינו  
שקר, שנדמה להם שהם מרויחים ובאמת  
אינם מרויחין ככל. כי מתים בעלי חובות, או  
עפ"י רוב הם נשארים בעלי חובות ממש, כי  
שהם בעלי חובות לתאוותם וכנ"ל ע"כ זה היטב לעיל  
ותבין עתה איך הכל מקושר יפה והעיקר שתבין  
הדברים היטב באמת למעשה להשתדל להציל נפשך  
מטר ממדת שהוא תאוות ממון כנ"ל. ונסתבר  
שהמקור הוא לוח תיקונים שהיה בידם ממוהרנית.

1 בראשית רבה צא סוף פסקא ה'  
2 איוב כה ג'

3 עיין זהר לך לך דף צג.  
4 בתולד- זאינו, ובלוח"ת שם- זאינו

5 ירושלמי פאה פ"א הלכה א' וע"ש שארטבן ביקש  
שישלה לו מילי טבא דכוותא) ילקוט שמעוני יהושע  
רמו לא ומשלי רמו תתקלד

## ליקוטי

הקליפות : וזהו בחי' מלכות דעשיה העולה מן הקליפות :

**ג וכשאתם** עושה איזה מצוה, יש כח בהמצוה, לילך ולעורר כל העולמות לעבודת הש"י. בבחי' (שמות יוד) **בנערינו ובזקנינו נלך, בצאננו ובבקרנו נלך**: וזה בחי' מלכות מלביש נה"י, שהם כלי ההליכה: וזה בחי' (תהלים לו) **תורת אלתי בלבו לא תמעד אשוריו**, שהיא הולכת לעורר : וזה בחי' (שם סח) **הליכות אלי מלכי בקודש**, כשמעלין מלכות לתוך הקדושה, היא מלכשת את **הליכות אלי את נה"י**, לילך ולעורר כל הדברים לעבודת הש"י :

**ד וע"י** ההתעוררות, היינו ע"י הליכה, נמשך ברכה לכל העולמות: וזה בחי' נה"י מלבישין את הג'ת, שהם הידים, שמשם כל הברכות : וזה בחי' (בראשית ל') **ויברך ה' אותך לרגלי**: נמצא שעולין הרגלין בבחי' ידים, בבחי' (שופטים ד') **ותלך יד בני ישראל הלוח וקשה**. ועיקר הברכות מידים, בבחי' (ויקרא ט) **וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם**, וכמ"ש (בראשית מט) **מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל** :

**ה ועיקר** הברכה שנשפיעין מהידיים, הם שכל. וכשבאים למטה, נעשים לכ"א וא' כפי רצונו, כמ"ש (תהלים קמה) **פיתה את ידך ומשביע לכל חי רצון**. ככן מי שהוא בעל נפש [ג'], צריך לכיין רצונו, שימשיך ברכת שכל. בבחי' (בראשית מח) **שיכל את ידיו** [ג], ובבחי' (שמות טו) **מקדש ה' כוננו ידך** : וזה בחי' הג'ת שמלבישין את חב"ד :

**ו וצריך** להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל, כי אין לסמוך על השכל בעצמו כידוע [ג]. וזה בחי' (משלי כח) **איש אמונות רב ברכות**: ובחי' (שמות יז) **ויחי ידיו אמונה**, ובחי' (שמואל א כד) **וקמה בידך ממלכת ישראל**, היינו שימשיך אמונה לתוך ברכת הידים. וזהו בחי' (שמואל א ב) **ובניתי ליה בית נאמן**, וזה בחי' (תהלים פט) **אמונתך בקהל קדושים**, קודש זה בחי' מוחין [ג]: וזה בחי' מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשיה :

**ז ובפנימיות** ברכאן, שהוא דקות הברכאן, נתברך מהם המסדר והמיישב את השכל, שהיא בחי' כתר. בחי' (בראשית כו) **ואחיה עמך ואברכך**, כתר, הוא לשון המתנה, כמ"ש (איוב לו) **כתר לי זעיר**. כי כששואלין את האדם איזהו שכל, אומר המתן עד שאתיישב. וגם שם צריך אמונה, בבחי' אמן מופלא (!): וזה בחי' שמפנימיות הג'ת ומפנימיות מלכות דיצירה, נעשה כתר דעשיה: וכן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות למעלה למעלה: **וזו** (יחזקאל ג) **ברוך כבוד ה' ממקומו**, ברוך זה בחי' ידים [ג]. **כבוד ה'**, זה בחי' אמונה. **ממקומו**, זה בחי' כתר [ג]:

**ח וכשעושה** ומתקן את המיישב והמסדר שהוא הכתר כראוי, והמוחין רודפין להשיג האור א"ם. והכתר מעכב את השכל, כדי ליישב את השכל. וע"י הרדיפה והמעכב, אוי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. ואעפ"כ לא ידע ולא אתידיע"ג, כמוכא בוזהר פ' נח (דף סה ע"א) ומגו

## אמצעותא דעלמא כד

## מוהר"ן מוהר"ן לז.

האי פריסא ברדיפא"י דהאי מחשבה, ממי ולא ממי. **ופריסא**, זה המסדר והמיישב, שהוא בחי' כתר, שהוא פרום בין הנאצלים לבין המאציל: ואיתעבידו תשע היכלין דלאו אינון נהורין, ולא רוחין, ולא נשמתין, ולית מאן דקיימא בהו, ולא מתדבקין, ולא מתיידעין: ודע, שזה תכלית הידיעה [ג], כי תכלית הידיעה דלא ידע [ג]: וזה בחי' (ישעי' נח) **והשביע בצחצחות נפשך**, כי אורות אלו, הם הצחצחות, שהם למעלה מהספירות (ט). אשרי מי שזוכה שירדוף מהשבתו להשיג השגות אלו, אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא ידיעין: ותשעה היכלין אלו, נעשין ע"י הבטישה, שמבטשין המוחין בכתר בשעת רדיפה. והמוחין הם תלת, וכ"א כלול מתלת, כי כללזין בשעת רדיפה. ושלש פעמים שלש, הם תשעה, וזהו תשעה היכלין : **[זה הענין עמוק עמוק מי ימצאנו** [ג], כמובן למשכיל. וכאשר רמו לי רבינו ז"ל בעצמו, גודל עמקות הסוד הנורא הזה שמגיע למעלה למעלה וכו', וכמבואר בהתורה הזאת למעיין. וההכרח לבאר הדבר קצת. והוא, כי הכתר הוא המיישב והמסדר את המוחין, והיינו הכה שיש בהשכל של אדם ליישב ולסדר את המוח הדעת לכל יהרום לצאת הויץ מן הגבול, זה הכה הוא בחי' כתר כנ"ל. וזה הכה הוא כמו מחיצה המפסקת בין המוחין ובין האור א"ם. כי זה הכה שהוא המיישב והמסדר, הוא מעכב את המוחין בעת מרוצתם ורדיפתם לכל יחרסו לעלות אל ה' [ג] למעלה ממחיצתם, כי המוחין רודפין להשיג האור א"ם. וזה הכה הנ"ל של השכל שהוא המיישב והמסדר, שהוא בחי' כתר, הוא עומד בפניהם כמו מחיצה, ומעכב אותם מרדיפתם כנ"ל. וע"י הרדיפה והמעכב, היינו ע"י הרדיפה שהמוחין רודפין להשיג אור הא"ם, וע"י כה המעכב, שהוא כה המיישב והמסדר, בחי' כתר כנ"ל, ע"י שני בחי' אלו, ע"י מבטשין ומכין המוחין בבחי' המחיצה הנ"ל שהוא המיישב והמסדר, וע"י נעשין היכלין לאור א"ם. והיינו שנעשין בחי' כלים והיכלות ברוחניות עליון, להשיג על ידם בבחי' ממי ולא ממי אור הא"ם ב"ה. כי אם לא ה' המעכב הנ"ל כלל, ולא ה' מי שיעכב את המוחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המוחין לגמרי. כי ה' האדם מתבטל במציאות, כי אור הא"ם אי"א להשיג. אך ע"י שני הבחינות, שהם הרדיפה והמעכב, ע"י נעשין בחי' מחיצות והיכלין הנ"ל שעל ידם משיגין אור הא"ם רק בבחי' ממי ולא ממי. ופירוש ממי ולא ממי, ידוע למבחינים. והיינו שמגיע ואינו מגיע, שרודף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג, שזה נעשה ע"י הרדיפה והמעכב כנ"ל. ואע"פ שנעשין אלו ההיכלין הנ"ל, אעפ"כ לא ידע ולא אתידיע ולית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו' כנ"ל. כי אי"א לצייר בשכל השגות אלו ההיכלות הנ"ל, כי הם למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין למעלה מכל השכליות כי הם למעלה מהספירות וכו'.

תורה אור  
שמות בא' (ט) ויאמר משה  
בנערינו ובזקנינו נלך ובבקרנו  
בצאננו ובבקרנו  
נלך פי תג יקח לנו  
תהלים לו (לא) תורת אלתי  
בלבו לא תמעד אשוריו:  
תהלים סח (כה) ר'א  
תלימותין אלהים תליכות אלי  
מלכי בקדש:  
בראשית ויצא לו (ל) כי מעט  
אשר קנה לך לפני ויפרץ  
לרב ויברך ידו אתך לרגלי  
ועתה קתי אעשה גם אנכי  
לביתי:  
שופטים (כד) ותלך יד בני  
ישראל הלוח וקשה על יבין  
מלך פגזן עד אשר הקריחו  
את יבין מלך פגזן:  
ויקרא שמיני ט (כב) וישא  
אהרן את ידו אל העם  
ויברכם וירד מעשת החטאת  
וקהלה והשלימים:  
בראשית ויחי מט (כד) ותשב  
באיתן קשתו ויפגו ויצי ידיו  
מידי אביר יעקב משם רעה  
אבן ישראל:  
תהלים קמה (טו) פותח את  
ידך ומשביע לכל יד רצון:  
בראשית ויחי מט (יד) וישלח  
ישראל את ימינו וישת על  
ראש אפרים והוא הצעיר ואת  
שואל: עד ראש מנשה שכל  
את ידיו כי מנשה תכבוד:  
שמות בשלח טו (יז) תבאמו  
ותשעמו מר נחלתי מכן  
לשבתך פעלת ידך מקדש  
אדני כוננו ידך:  
משלי כה (כ) איש אמונות  
רב ברכות ויץ להעשיר לא  
יקח:  
שמות בשלח יז (יב) וידי  
משה כבדים ויקחו אבן  
ונשימו תחתיו לבל ירגזו:  
ואהרן וחוה תמטו בידיו מזה  
אמר ומה אהר ויהי ידיו  
אמונה עד כל השמים:  
שמואל א כד (כ) ועתה הנה  
ידעתי כי מלך המלך ויקח  
ידך מלכות ישראל:  
שמואל א ב (לה) ותקומתי  
לי מן נאמן כאשר בלכתי  
ובנפשי יצש ובניתי לו בית  
נאמן והתהלך לפני משירי  
פל השמים:  
תהלים פט (ו) ויודו שמים  
פלאך וידו אף אמונתך בקהל  
קדושים:  
בראשית תולדות כ (ג) גזר  
בארץ ואתה עמך  
ואברך פי לך ולרועך אמן  
את כל האצות האל והקמתי  
את השבע אשר נשבעתי  
לאברהם אביו:  
איוב לו (ב) פטר לי ועיר  
ואחף פי עוד לאלוה מלים:  
יחזקאל ג (יב) ותשאני רוח  
ואשמע אתרי קול רעש גדול  
ברוך כבוד ידך ממקומו:  
ישעיהו נח (יא) ונתן ידך  
ממיד והשביע בצחצחות  
נפשך ועצמתך תחליץ ותיית  
פגן רוח וכמוצא מים אשר  
לא יבזבו מימיו:  
קהלת ז (כד) רחוק מה שנתה  
ועמק עמק מי ימצאו:  
שמות יט (כד) ויאמר אלי  
ידך לך רד וצליה אמה  
ואהרן עמך ותכנהים וקעם  
אל יהרסו לעלת אל ידך פן  
ירץ פגם:

<sup>10</sup> עיין לק"ה נפילת אפים הלכה ד' אות טו ועיין תורה פג תנינא ובהערות לתורה סג  
<sup>11</sup> ספר בחינות עולם לרבי ידיעה בורשי (שנת ק) (מהדורות ברלין תרפו וורשא תרכד דף כא).  
פרק יג אות לג, ספר העיקרים (רבי אלבו שנת ר) מאמר ב' סוף פרק ל', ועיין לקמן תורה  
פג תנינא תורה ו' תנינא ושכחי הר"ן אות לה ושחיות הר"ן אות ג' ובעש"ט עה"ת פ' נח  
עמוד התפילה מקור מים חיים שם אות קגו בשם פורת יוסף שמשע מהבעש"ט שתי בחי' בזה.  
תולדות יעקב יוסף פרישת בלק - אות ג  
<sup>12</sup> **פרדס רמונים שער הצחצחות** [במפרדס שער ה פ"ד ועיין גם אור נערב לרמ"ק ח"ז  
פ"ד בעשירי קדושה למחרת"ו ח"ג שער א']  
<sup>13</sup> לשה"כ קהלת ז' כד  
<sup>14</sup> לשה"כ שמות יט כד

\* מתרצו - בצאננו  
ב בתרלד - שהוא  
ב בתרלד בכל, ובלה"ת שם- ככל  
ג בתרלד ומתורצו - מהידיים  
ד עיין פסחים מ. שוטנשטיץ הערה 15 כמה פירושים בה.  
ה שכל חסר יוד לשון שכל ע"ש פרש"י ותרגום ורבינו בב"י.  
ו עיין תחילת מעשה יג מו' בעטלעריס ועיין סוף תורה עה תנינא תורה מד תנינא  
ז בדפוס"ד ובניתי לו, בתקפא ותרלד- ובניתי לי, ומתורצו - ובניתי לו (כלשון הפסוק) (עיין כעין זה  
בתורה ט' ותורה קיב שמוהר"ג"ת שינה מלשון דפוס"ד יש לי הרבה פתחים במקום יש לו)  
ח עיין רבינו בב"י בשלח יד לא ד"ה ויש לך לדעת, ועיין תורה פ' חכמה נקרא קדש ועיין  
תורה ד' אות ט', ותורה נד אות ו' שמן משחת קדש הוא שכל ודעת.  
ט **עיין תיקון ע'** [דף קכ. ודף קכו. ונמצא גם בדף מא: פא: פו. קטו.] ועיין עץ חיים שער  
ב' ענף ב'. ועמק המלך שער טו פ"ד, וקהלת יעקב ערך אמון.  
י סוטה לה. כה תברכו בנשיאות ידים. וכנ"ל אות ד'  
יא פע"ה שבת פ"כ ד"ה ובאמרך כבודו מלא עולם. וקהלת יעקב ערך מק אות ד' בשם הוהר  
ח"א כה.  
יב בתקפא- אייתדע, בתרלד ומתורצו- אייתדע, ובלוח התיקון תולד כתב לתקן- אייתדע  
יג בתקפא- (דף מה ע"א) ובתרלדו תוקן  
יד מתרצו - ברדיפה

שהוא הולך אחר המדמה שכלב. וכשיוצא משרירות הלב, ומשבר לבו האבן [כ"ג]. זה בחי' שמור, שעל ידו נכנע האבן [כ"ג], ואינו הולך אחר תאוות המדומיות, והולך אחר השכל: וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפועל, שלא השתמש בשכלו עדיין, או אצלו השכל בכח [כ"ג]. אע"פ שכבר שבר המדמה, או נתקומם תכונת שכלו. כי כשזה קם זה נופל וכמובא ברש"י ריש פ' תולדות[כ"ג], אבל השכל עדיין בכח. ואח"כ כשהוקר בשכלו ומשתמש בו, אזי השכל בפועל. וזה בחי' נופת צופים, בבחי' (ש"ה ד) **נופת תמוננה שפתותיה**, שהוציא מתיקות שכלו מכה אל הפועל, [ונוה **שפתותיה**, הוא בחי' מוציא מכה אל הפועל, שהוא בחי' הדיבור]: ואח"כ כשמיני בשכלו כל מה שיש ביד אנושי להשיג, אז שכלו שב"כ שכל הנקנה, כמ"ש המחקרים [כ"ג], שיש שכל בכח, ושכל הפועל, ושכל הנקנה [כ"ג]. ועיקר קיומו של אדם לאחר מיתתו, אינו אלא שכל הנקנה, וזה השארותיו לאחר המיתה. וזה בחי' אֲמִנָה, כי אֲמִנָה<sup>2</sup> לשון קיום דבר [כ"ג], כי שכל הנקנה, הוא קיום של אדם לאחר מותו: ושכל הנקנה נקרא, מה שאדם יודע הרבה דברים בידיעה אחת. כי קודם צריך לידע הרבה הקדמות קודם שידע איזהו דבר, ואח"כ כשמיני את הדבר, משליך הקדמותיו, ויודע את הדבר בידיעה אחת: ועיקר המעין החכמה מן המקדש יצא [כ"ג], כי שם היו מקריבין הקרבנות, שהם הבהמיות וכה הדמיון, כמ"ש (תהלים נא) **זבחי אלקים רוח נשברה**, ששכירת הדמיון הם הקרבנות. ובשביל זה אמרו חז"ל, כשהרב ביהמ"ק בטל השמיר וכו'. וכשיבנה ביהמ"ק, אז יתיקום (ויאל ד) **ומעין מן המקדש יצא** [כ"ג].

**ב ודע** שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו. והם הם הקליפות הקודמין לפרו, וסובבים את הקדושה, בבחי' (תהלים יב) **פניב רשעים יתהלכו**. וכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה<sup>3</sup>, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות, כדי להגיע אל הקדושה [כ"ג]. ותיכף כשעולה להמדרגה, אזי נתעוררין הקליפות שבמדרגה<sup>4</sup>, ומסבכין אותו. וצריך להכניע אותם ולשבר אותם, ולטהר אותו המקו' מקליפו' [כ"ג].

**ג ודע** שאין שני בני אדם שוין<sup>5</sup> זה לזה [כ"ג]. כי כל הנשמות הם זה למעלה מזה, וזה מלבוש לזה. ופנימיות של תחתון נעשה לבוש והיצוניות להיצוניות עליון. נמצא כשאחד רוצה לעלות ממדרגתו למדרגה עליונה, אזי הולך ונתקן האדם העומד במדרגה<sup>6</sup> העליונה, והולך ונתקן למדרגה<sup>7</sup> היותר עליונה, כי א"א שיהיו שני אנשים במדרגה<sup>8</sup> אחת [כ"ג]. ואינו נעתק מהאדם העליון, אלא הפנימיות שלו, וההיצוניות נשאר. וגם האדם שבמדרגה<sup>9</sup> התחתונה, אינו נעתק ועולה, אלא הפנימיות. והפנימיות של התחתון, נעשה היצוניות להיצוניות עליון [כ"ג]. ואע"פ שכבר נשבר הקליפה שבמדרגה<sup>10</sup> עליונה ע"י האדם העליון, אעפ"כ, כשפנימיות של העליון נעתק משם. כ"ג נ"א ופנימיות התחתון והיצוניות התחתון עולה, אזי של העליון, אבל לפני התחתון, אפי' לפני פנימיותו, יש כה בידיה להתעורר כנגדו.

כמבואר לעיל בלשון רבינו ז"ל, ע"ש היטב ותבין שלא הוספתו שום דבר כלל, כי בכלל דבריו דברי. רק הזרתי וביארתי הדברים קצת, לגודל עוצם עמקותם עד א"ס: ובשביל זה נעשין תשעה היכלין דייקא, כי המוחין הם שלש, ומחמת רדיפתם והכאתם בהמעכב הנ"ל, הם נכללין זה בזה, ונעשה כ"א כלול משלש, ושלש פעמים שלש הם תשעה, וזהו בחי' תשעה היכלין הנ"ל. אשרי מי שיוכה לילך ולעלות בדרך הקודש הנאמר בהתורה הזאת עד שיוכה להשנות אלו[כ"ג].

**וזה ששאלו מבי דבי אתונא, אמצעיתא דעלמא היכא. זקפא אצבעתא, אמר הכא. אמרו ליה מי יימר, אמר להו אייתו אשלי ומושחוי. ששאלו אותו, איך משיגין אור א"ס, שהוא אמצעא דעלמא, שממנו הכל שואבין חיות ושפע: זקפא אצבעתא זה בחי' ברכות כנ"ל, בחי' וישא אהרן את ידיו ויברכם [כ"ג]. היינו שע"י הברכות מבטשין המוחין בכתר, ונעשין היכלין כנ"ל: וא"ל מי יימר, מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות למקום הקליפות, להעלות משם הקדושה בבחי' קמרת כנ"ל, ושע"י עלייתו יתעלה הברכות כנ"ל. וזה מי יימר, לשון תמורה, לשון (ויקרא כז) **אם המר ימירנו: והשיב להם, אייתו אשלי ומושחוי**. היינו עיקר עליית הקדושה, ע"י השמחה. ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה, כמ"ש [כ"ג] **כי בשמחה תצאו**, ואז יכלו הקליפות לגמרי [כ"ג]. וזה אייתו אשלי, היינו על ידיכם ועל כרחכם יתבטלו הקליפות. כי אתם בעצמיכם תביאו את בית ישראל מהגלות, הנקראים אשלי, היינו **חבל נחלתו** [כ"ג]. כמ"ש (ישעיה סו) **והביאו את אחיכם בית ישראל**, שכ"א ואחד מהעכו"ם יביאו בידם את בית ישראל מהגלות, ע"י ריבוי השמחה שיהי' בעת הזאת, כמ"ש (תהלים קכו) **אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וכו', היינו שמחים**. וע"י השמחה יתבטלו הקליפות, בבחי' (שמואל ב ח) **וימדרם בחבל השכב אותם ארצה** (ב). וזה מושחו, היינו המדידה לכלות אותם:**

**כה [כ"ג] אמרו ליה אחוי לן מנא דלא שויא דלא שויא לחבלא אייתי בודי, פשמוהו ולא חוי עייל לתרעא אמר להו אייתו מרא סתרו היינו מנא דלא שויא לחבלא [כ"ג]** (משנה סוטה מה): **מושחרב ביהמ"ק בטל השמיר ונופת צופים ואמנה:**

**א כי צריך כל אדם להוציא א"ע מהמדמה [כ"ג], ולעלות אל השכל [כ"ג]. וכשנמשך אחר המדמה, זה בחי' שרירות לב [כ"ג]**

תורה אור  
ויקרא שמיני טו (כב) וישא אהרן את ידו וידו אל העם ויברכם וידר מעשת תחנות ויהללה והשלימים: ויקרא בחקתי כו (לג) לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו ויהי האז ונתמורתו יהיה קדש לא יגאל: ישעיה נה (יב) כי בשמחה תצאו ובשילום תבלין החרים והתבנות יפצחו לפניכם רנה וקל צעי השדה יתחא קח: דברים ה' (ט) כי חלק יקח יקח ויקב חבל נחלתו: ישעיה סו (כ) והביאו את כל אחיכם מקל הגוים מנהיג לידך בסוטים ויברכם ובצבים ויפצרו ויבשרקות על הר קדשי וירשלו אפר יודו כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי קהור בית יודו: תהלים קכו (ב) אז ימלא שחוק פיני ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יודו לעשות עם אלה: (ג) הגדיל יודו לעשות עקנו היינו שמחים: שמואל ב ח (ב) ויך את מואב וימדרם בחבל השכב אותם ארצה וימדר שני החבלים לקמית ומלא החבל למחיות ותהי מואב לנוד לעקדים נשאי מנחה: תורה כה דברים נצבים כו (יח) ויהי בשמעו אז דברי האלה הנאת והתבונן בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרות לבי אלך למען פסות רנהו את הצמאה: יחזקאל יא (יח) ונתתי להם לב אהר ורות ודעה אמן בקרבכם ויחזקתי לב האבן מבשרם ונתתי להם לב בשר: שיר השירים ד (יא) גפת תספנה שפתותיך כלה דבש וחקל מתח לשונך וירחי שלמתך פריח לבנון: יואל ד (יח) ויהי ביום ההוא ישפו החרים עסיס והתבנות תלכנה חלב וקל אפיני ויהי ילכו קים ומענן מביט יקח יצא והשקה את נחל השמים: תהלים נא (יט) ובהי אלהים רוח נשברה לב נשבר וינדרף אלהים לא תבנה: תהלים יב (ט) פניב רשעים יתהלכו פרם זלות לבני אדם:

1 עיין לק"ה אשוח ב' ב' שוח עיקר תכלית האדם מה שבה לעולם להכיר אתו י"ע ע"י המבואר כאן. וע"ש אות י' שגם אנשים פשוטים נמצא לפעמים שבני עולם האדם משם וכמבואר בתורה ד' שלפעמים נפתח להם בתפילות אור א"ס. עוד עיין לק"ה ברכת הוראה ו' סוף אות א' תדע ותאמין שכל הנאמר של נעשה ע"י כ"א מירשאל שיוכה להתגבר ולעשות צדוק בשמחה. 2 גם בדפ"ר תולדות-אמצעיתא, ומתורלו-אמצעיתא 3 מתורלו-ומישח 4 ויקרא ט כב כנ"ל אות ד' 5 מתורלו-ומישח 6 ישעיה נה יב

7 עין חיים שער נ"פ"י. ספר הברית ח"א מאמר י"ז פרקים ט' עד ט"ו ועיין תורה נד אות ה' ותורה ח' תנינא אות י' ח' 8 עיין תורה ס' אות ו' דהיינו התבוננות בעבודת'ש ובלי שכל נקרא שינה, ועיין תורה לה אות א' ד"ה בשעת התורה השכל מצדצם וכו', ועיין תורה סא תנינא ככל שיצא ממדתה לשכל כן יוצא מתחת הזמן ללמעלה מוזמן 9 לשח"כ דברים כט יח. ירימה יא ת. תהלים פא יג. 10 לשח"כ יחזקאל יא יט, לו כו. 11 כמבואר שם בסוטה מה: וירושלמי סוטה פ"ט ה"ג 12 עיין או"ח תורה ביאר אנדות חז"ל להמלבי"ם על ב"ב עד. (עמ' רפג)

במהדו"ב ב"ב (תשנ) דהיינו שכל חירולאני, ע"ש. 1 בראשית כה כג עה"פ ולאם מלאם 12 אמן גנס עיין מגילה ו. עה"פ ביחזקאל (כו ב) אמלאה הורבה לא תמלאה צור אלא מורחבה של ירושלים וע"ש שאין להאמין שירושלים וקיסר שתיון בניות) 13 המבואר כאן בסוגרין ומצא בדפ"ר 14 בלא סוגרין. ובתקפא הוסיף סוגרין 15 בתורלו-שוב. ובלוח"ת שם-שב 16 הקדמת הרמב"ם למשניות. כווי ד' יט. ולשון שבילי אמנה אמצע נתיב שיש-שכל האפשרי הפועל והקנוי. 17 עיין לק"ה גבית חוב מהלקוחות (מקרקעות) ואפ"ה י' אות ג' 18 כך רואה נדקו לישון אמנם ופירשו באמת ולא משוין אמנה 19 מתורלו-שויון

20 כמ"ש בראשית כ' יב וגם אמנה אחותי היא וביחושע י' כ' אמנה אכני 21 לשח"כ יואל ד' יח אלא שכונת מבית ה' וכן לקמן רבינו מביא פסוק זה בשני מקדש במקום בית ה'. (וכן בסוגרין צב. מי שיש בו דעה כאילו נבנה ביהמ"ק בימיו) 22 עיין לקוטי תפילות כה אות תו. 23 מתורלו-מדרגה ומדרגה 24 מתורלו-מדרגה למדרגה 25 חיי מוח"ק י' ו' ו' פ"ה מ' ד"ה נבאר עתה בחי' הדבור העליון ב' ח'. 26 מתורלו-שבמדרגה 27 עיין פרי עץ חיים שער התפלה פ"ה ד"ה ונבאר עתה בחי' הדבור מתורלו-שבמדרגה 28 נוסח זה הוכנס כאן בתורלו בסוגרין (ונראה כוונתו עפ"י הגיל שכתבולה התחתון לא עולה אלא פנימיותו. וצ"ע כיון שזה נוסח הוא לתיבות דלעמן היה לו להעיר זאת לקמן אחרי תיבות והיצוניות התחתון עולה.)

17 לק"ה שומר שכן ב' י' נמצא בשיש"ק ח"א קו 18 מתורלו-במדרגה 19 מתורלו-למדרגה 20 מתורלו-במדרגה 21 עיין בסוף התורה בהשמות לאות ג' [ף לה]. ועיין לק"ה ע"ג ו' ד' ד"ה נבאר עתה בחי' חוקת העליון ב' ח'. 22 מתורלו-שבמדרגה 23 עיין פרי עץ חיים שער התפלה פ"ה ד"ה ונבאר עתה בחי' הדבור מתורלו-שבמדרגה 24 נוסח זה הוכנס כאן בתורלו בסוגרין (ונראה כוונתו עפ"י הגיל שכתבולה התחתון לא עולה אלא פנימיותו. וצ"ע כיון שזה נוסח הוא לתיבות דלעמן היה לו להעיר זאת לקמן אחרי תיבות והיצוניות התחתון עולה.)

# מאמר אמצעותא דעלמא

## מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

לשון רבנו ז"ל

**זמן ומקום אמירת התורה**  
נאמרה בליל שבת קדש קיץ שנת  
תקס"ג (רבנו גר או במעדוועדיבקע)

### פתיחה

תורה כד נאמרה בליל שבת קיץ קדש תקס"ג ומדבר מדביקות עצום שזוכה הצדיק ע"י שמקיים מצוות בשמחה וזוכה לאור א"ס שלמעלה מנפשין ורוחין ונשמתי. ובבקר אמר תורה טז שם מדבר מהצדיק שמוכרח לבטל לפעמים דביקותו כי בטולה של תורה זו היא קיומה.

וסיפר מוהרנ"ת ז"ל שבשעת אמירת התורה שם רבינו ז"ל מסווה על פניו ומהצד ראו שפניו אש לזהטות ואמרה ביראה גדולה ובהתלהבות גדול עצום ונפלא מאוד עד שלא היו השומעים יכולין להבין כלל מה הוא אומר וכו'; ונראה פשוט שרבינו אצלו האמירה והקיום כאחד<sup>2</sup> וכיון שדיבר מאורות א"ס אחו בהשגתם כל עת אמירתו את התורה הזו. ורק למחרת נתן למוהרנ"ת את התורה בכתב ידו.

מתבאר כאן כיצד לגבוה ביותר זוכים ע"י הנמוך ביותר. שלאור א"ס אפשר לזכות רק ע"י שמחה במצווה גשמית.

ומבאר בלק"ה שאורות נפלאים אלו, אע"פ שא"א להשיגם במהלכי שכל, אבל הרשימו הנשאר בזיכרון כששבים מהביטול אליהם, בכוחו לתת לאדם כוחות עצומים בעבודת ה'. וכל אדם בכל מדרגה אפשר שיזכה לבחי' מזה, וזוכה ע"י לזכות נפשיים להתחזק בעבודת ה'.

### סיכום לפי אותיות מ"ק

באות א רבינו כדרכו מתחיל בביאור תכלית המדרגה של תורה זו והולך ומבאר כיצד להגיע אליה, ומבאר שיש אור אין סוף ואם רודפת מחשבתו להשיגו יכול להשיגו בבחי' מטי ולא מטי

באות ב מבאר רבינו התנאי להנ"ל הוא לעלות את המלכות עד הכתר ותחילה כאן מבאר איך מוציאה מהקליפות ע"י שעושה מצוות בשמחה כי העצבות היא קליפות וע"י שמחה מבטל אותן וע"י חלקי הקדושה שבגלות הקליפות עולין משם ואזי נשלם הקדושה

באות ג מבאר כשיוצאת המצוה מבחי' רגליה יורדות מות אזי יכולה ללכת ולעורר העולמות לעבודת ה'

באות ד מבאר שע"י התעוררות העולמות הנ"ל נמשך להם ברכה בחי' שהרגלין עלו לבחי' ידן שעל ידם נשפעות הברכות באות ה מבאר שעיקר הברכה שנשפעת היא שכל אבל תלוי בכוונתו איזה שכל

באות ו מבאר שאין לסמוך על שכלו לכן צריך להמשיך אמונה הגבוהה מהשכל וע"י זוכה שבחי' מלכות דיצירה נעשית חב"ד דעשיה נ"ל הכוונה שע"י מלכות דעשיה דהיינו האמונה זוכה שנה"י דיצירה נעשין לו חב"ד

באות ז מבאר שפנמיות הברכה היינו ודקותו היינו שכל שמבחי' חב"ד דיצירה שהוא פנמיות חג"ת ממנו מקבל כח המתנה וישבו וסידור השכל ושם צריך אמונה עוד יותר גדולה בחי' אמן מופלא כי הכתר נקרא פלא וע"י נעשים פנמיות חג"ת ופנמיות המלכות דיצירה כתר דעשיה

באות ח מבאר סוד השגה שבבחי' מטי ולא מטי איך נעשים תשעה היכלין להשיג בהם אור א"ס בבחי' מטי ולא מטי כאחת בחי' תפיסת שני הפכים בחי' יש הכלול באין

### ליקוטי הלכות על תורה זו

או"ח א דף קצח הלכות נפילת אפים ד כה אותיות (ב) מבאר איך כל סדר תפילת שחרית הוא עפ"י סדר התורה שלנו עד שבנפילת אפים זוכה ליחוד הנורא של השגת אור א"ס בבחי' מטי ולא מטי וזה עיקר השמחה לכן קודם לו הוידוי לתקן בחי' אדאג מחטאתי שחזור ומתגבר אחר העמידה, כי אע"פ שכבר העלינו מדרגה לדרגה כל העולמות עד העמידה, אבל עכשיו לזכות לסדר המישב והמסדר, כדי לזכות לשלימות ההשגה, צריך שמחה יתירה, לכן שוב יורדים לעמקי הקליפות, לברר ולהעלות מהם נצוצי הקדושה, וזה ע"י הוידוי והנפילת אפים, שמפיל עצמו למטה להעלות את השמחה מעמקי עמקי הקליפות (טו) תכלית הידיעה שלא נדע א"א להבין זאת רק מי שאוחז בזה כיצד הלא נדע הוא בעצמו הידיעה, כי הם הרדיפה והמעכב שבאמת שניהם אחד (יט) אדם הראשון הפריד בין הרדיפה והמעכב וע"י אין בכוחינו להשיג שני הפכים כאחד (כ) מבאר סוד מיעוט הלבנה, עפ"י התורה שלנו, הלבנה ע"י שהיא בחי' מעכב, נעשית שווה ללבנה בהשגה, אבל כשלא רצתה את המעכב, נפלה מכל ההשגות, וזהו לכי מעטי עצמך.

טו סיון עד טו תמוז תשעה ירושלים

<sup>2</sup> כידוע פירושו של מהר"מ מלובלין על לשון חז"ל הוא היה אומר, שאת עצמו היה אומר. ונראה שעל כן אמר רבינו במקום אחר שלשון חז"ל "הדרי בי שהכוונה שעשה תשובה על השגתו הראשונה.

או"ח ב דף קמ הלכות הוראה ו עד אותיות (י) מבאר מש"כ רבינו בסוף התורה איתנו אשלי ומושחו בחי' ובשמחה תצאו (טו) מבאר ענין לך לך שנאמר לאברם שתחילה היה חסר ה' דהיינו חסר שמחה ולכן לא הוליד וכשהוליד נקרא הבן יצחק לשון שמחה (כד) ויפגע במקום בחי' פגיעת והכאת הרדיפה בהמעכב. ויחלום והנה סולם גמט קול רמו שצריך לצעוק בכל יום הרבה לזכות לשמחה. ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו רמו שצריך הרבה ימים ושנים של עליות וידידות עד זוכים להשיג הט' היכלין. והנה ה נצב עליו זה בחי' שהשיג האור א"ס. ויאמר אני ה' וכו' כי ארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה רמו לו שיעקר הזכיה לזה רק בארץ ישראל ששם העשר קדושות בחי' ט' היכלין וכו' עוד מבאר שם ויאבק עם שרו של עשו ושחזר על פחים קטנים ויצק שמן על ראשה ויזרח לו השמש וכו' עד אות כח (כט) כונת חנוכה (לב) מבאר בפרשת וישב (לד) סוד כל יחודי השמות ע"י הצדיקים הוא לברר מהקליפות בחי' מי יימר (לח) ענין השינה ופתרון החלומות שזכה יוסף (לט) במדרש והיה יוסף איש מצליח לשון מפוזר ומרקד שגם בעבודתו בבית הסהר היה מפוזר ומשמח עצמו כי עיקר העצה לשמח עצמו ע"י מילי דשטותא ועל זה אמר פרעה אין נבון וחכם כמוך כי בודאי זכיתו עי"ז לברכת השכל (מ) אתה תיהיה על ביתי רק הכסא אגדל ממך היינו כתר בחי' כסא דמתכסיא שיהיה לו מעכב לרדיפה (מא) ויקרא לפניו אברך היינו שזכה לברכת השכל (מה) ע"י הצער שנגרם ע"י הגביע שהוא בחי' יג מכילי דרחמי, דייקא על ידו נתגלה יוסף (מו) ויגש אליו יהודה (מט) דוד המלך ע"י זמירות ושמחה זכה למצא מקום הבית המקדש (נ) ביהמ"ק נקרא מקום בחי' מקומו של עולם שורש הצמצומים והגשמיים והמעכב בחי' היכלי התמורות ועיקר הכח של היכלי התמורות הוא ע"י שהאדם פוגם במישיב והמסדר כי עי"ז אין ישוב הדעת להסתכל על האמת באמת (נב) עיקר השגת אור הצחצחות הוא אחר המיתה לכן השביע יעקב את יוסף לקברו בארץ שם עיקר המקום בחי' הט' היכלין (נד) יעקב הוכיח ג' בניו הראשונים עיקר תוכחתו היתה על פגם במסדר והמישיב (נו) מבאר איך כל אחד מבני יעקב היה בחי' מהתורה שלנו כגון נפתלי רגלין וגד ידים (ס) ענין הג פדויות שאומרים בהטבת חלום

אהע"ז דף לו הלכות אישות ד יט אותיות (ב) עיקר תכלית האדם מה שבא לעולם זה בשביל להכיר אותו ית' שזה ע"י המבואר כאן בתורה ע"י מצוה בשמחה עד שתדרוף מחשבתו להשיג אור א"ס שע"י בחי' הרדיפה והמעכב משיג אור הצחצחות בחי' תכלית הידיעה ואיש ואשה הם בחי' רדיפה והמעכב אשת חיל עטרת בעלה כי שרשה במעכב שהוא המסדר והמישיב שם בשרשו הוא אור צח שבכתר שמעכב את המוחין מרדיפתם (ו) הממון שרשו גבוה מאד מבח' הט' היכלין כל מהלך התורה השלנו נעשה ע"י סדר התפילה ובעמידה הוא סוד השגת אור א"ס אבל צריך להיות בבחי' רצוא ושוב וזהו אשרי ובא לציון שאז ירדת השפע וזה נעשה ע"י המעכב שמצייר את השפע ומשם נמשך ההמון לכן אמר רבינו בתורה סט שהעשירות בחי' אחת עם האשה כי היא בחי' המעכב שעל ידו בחי' ירדת וציור השפע וכן הלידה על ידה דהיינו לידת המוחין וע"כ הקטורת מעשרת כי על ידה עיקר עלית כל העולמות (ז) חטא העגל היה פגם בבחי' האמון מופלא וכן מש"כ על נסותם את ה לאמר היש ה' בקרבינו אם אין היינו שרצו לעמוד על השגות האלו הכלולים מיש ואין אבל החקירה בזה היא פגם במישיב והמסדר ורק מי שמתחזק באמונה זוכה לאור הצחצחות. חטא העגל שטעו שמשע עלה וכלל באין ע"כ הם רצו להמשיך עליהם את המעכב בעצמו מאחר שכל ההשפעות ממנו ולא רצו שתדרוף מחשבתם להשיג אור א"ס כי לזה צריך ביטול התאוות (והוא יושב פתח האהל כחום היום לשון עכבה זמן רב היינו בחי' שישב בפתח הקדושה הרבה ולא התיאש וככל שסמוך יותר לפתח הקדושה יותר מתגברים עליו היכלי התמורות לכן יש כאלה שהיו ממש בפתח וחזרו אבל הוא ישב ונתעכב פתח האהל בחי' המלכות היא מדרגה הראשונה פתח הקדושה.

### שיחות השייך לתורה זו

מאמר "אמצעותא דעלמא", סימן כ"ד – נאמר בסעודת ליל שבת, בקיץ תקס"ג: (חי-מוהר"ן, סימן נ"ט; ובס"ו דלהלן).

ואמר אז תורה שתי פעמים. בליל שבת אמר התורה "אמצעותא דעלמא היכא" – שמדברת שם "מתשעה היכלין דלא אתדבקין ולא אתידעין, ולית מאן דקיימא בהו". וכו'. (עיין פנים; מובא לעיל בתורה ט"ז): (חי מוהר"ן, סעיף ו).

מאמר "אמצעותא דעלמא" – (ליקו"מ ח"א) תורה כ"ד, נאמר בקיץ תקס"ג בסעודת ליל שבת, ואמר אותו ביראה גדולה, ובהתלהבות עצום ונשגב כל-כך, עד שלא יכלו השומעים להבין כלל מה הוא אומר, רק נכתב אחר-כך בכתיבת ידו ובלשונו הקדושה: (חי מוהר"ן סעיף י"ח).

בעת שגלה רבנו את התורה אמצעותא דעלמא היכא שבלקוטי מוהר"ן ח"א סימן כ"ד, בערו פניו מאד עד שפסה פניו במטפחת, ומדעיד שלא נתפסה ראו איך שלוהט פניו כאש להבה: (- שיש"ק ח"ב, סעיף רע"ו).

מאמר "אמצעותא דעלמא" (ליקו"מ ח"א, תורה כ"ד) מבואר לעיל (אצל מאמר רבי יונתן משתעי, סימן ט"ז), שנאמר בקיץ תקס"ג בסעודת ליל שבת, ושמעתי מפי הרב רבי נתן זכרונו-לברכה, שאמרו רבינו זכרוננו-לברכה ביראה גדולה, ובהתלהבות גדולה עצומה ונפלאה מאוד, עד שלא היו השומעים יכולין להבין כלל מה הוא אומר, וכו': (- פל"ח תו' זו; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף ר"ד; וכו' בחי"מ ס"ח הגזפר-לעיל).

סימן ט"ז – "רבי יוחנן משתעי". זאת התורה אמר בשבת בשחרית, באמצע הקיץ תקס"ג, ואז נתקבצו אליו פתאם על אותה השבת, כי לא היה אז זמן קבוצ פלל (במבאר במקום אחר בחי"מ סעיף קכ"ו), שעקר זמן הקהלה והקבוצ בקביעות על-פי דעתו היה שש פעמים בשנה. ובתחלה הקפיד קצת ואמר, שאנו עושים לעצמנו שבתים, הינו כי הוא בעצמו עשה וקבע לנו שבתים לבוא אז אצלו, ועכשו עשינו לעצמנו שבת על קבוצ.

ואחר-כך אמר: אני הייתי רוצה לעשות איזה ענין אודות הגזרות שקורין פונקטין, שגשמע בעולם שרוצים לגזר על ישראל חס-ושלום, הינו שהיה רוצה לעסק להמתיקם ולבטלם, אך פשאני בעצמי מה אני, כי אני בעצמי איש פשוט, על-כן



נתקבצו העולם פתאם, כדי שאוכל לעשות מה שאני צריך לעשות בזה. ואמר אז ענין הנדפס בסימן קס"ו – שאצל אלישע כתיב פעם אחת אלישע סתם, ופעם אחת איש אלקים, ואיתא (זוהר ח"ב מד.) שפשיה בעצמו, נקרא אלישע סתם; וכשחיו בני-הנביאים אצלו, נקרא איש אלקים.

ואמר אז תורה שתי פעמים; בליל-שבת אמר התורה "אמצעותא דעלמא היכא" (ליקו"מ ח"א, סימן כ"ד), שמדברת שם: "מתשעה היכלין ולא אתדבקין ולא אתידעין ולית מאן דקנימא בהו" וכו'; ובבקר בסעדת שחרית אמר התורה הנזכר-לעיל, שהיא "רבי יוחנן משתעי וכו'", ודמיה עינה כתיב סהרא. ואמר אז: שיש שבעים אמות, והם כלולים בעשו וישמעאל, שהם כלול משלשים וחמש אמות, וזה כלול משלשים וחמש אמות, ולעתיד יכבשו אותן שני משיחין: משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ויש צדיק אחד שהוא כלול מתרין משיחין יחדיו. עוד אמר אז כמה דברים יותר ממה שנדפסו, ואז נשבר השלחן מרב העולם שדחקו עצמן עליו, והקפיד ואמר: וכי גויים יושבים אצלי על השלחן? וכי עכשו ימות המשיח שיתקרבו גויים לצדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ב, ב): "ונהרו אליו כל הגוים"? וזה הפסוק שיף להתורה "רבי יוחנן משתעי" הנזכר-לעיל, עין שם, כי כף היה דרכו, שכל שיחתו היה שיף להתורה שעסק בה אז, כמבאר במקום אחר. ובאותה השנה עסק הרבה מאוד בענין הפונקטין, והצטער עליהם הרבה מאוד, ואמר כי לא דבר רק הוא, והקפיד מאוד על האומרים שבודאי לא יתקיימו הפונקטין, כי איך אפשר שהשם-יתברך יעשה חס-ושלום זאת לישראל, והוא זכרוננו-לברכה אמר כמה פעמים שהוא שטות, כי הלא מצינו, שכבר היו כמה גזרות קשות על ישראל רחמנא לצלן מעתה. ועוד דבר מזה הרבה, שצריכין להתפחד מאוד מאלו הגזרות הנשמעים חס-ושלום ושלא להחזיק אותם לדבר קל, רק צריכין להעתיק ולהתפלל ולצעק ולהתחנן הרבה הרבה לפני השם-יתברך, אולי יעתר ה' שנוזה לבטלם, כי בודאי תפלה וצעקה מועיל תמיד.

ועין בהשיחה (- חיי"מ סי' קט"ז; מובא להלן בתורה מ"ט) השיחה להתורה "לשמש שם אהל בהם" (ליקו"מ ח"א, סי' מ"ט), שם מבאר עוד כמה היה כתיב או כתיב על אודות הפונקטין שנשמעו אז, והן הן הגזרות שיצאו בימינו, בעונותינו הרבים, שש-עשרה שנה אחר הסתלקותו, ובזכות תפלתו נתעכבו עד הנה, והלא היו מציתים אותו להרעיש ארץ ומלואה מקדם, לעסק הרבה בתפלות וצעקות להשם יתברך כרצונו, בודאי היו מתבטלין לגמרי: (חיי מוהר"ן, סימן ו').

תכלית הידיעה אשר לא נדע, זה התכלית אין מי שזוכה כי אם הצדיקים הגדולים במעלה מאד, כי אף-על-פי שהכל אומרים שתכלית הידיעה אשר לא נדע, אבל אין מי שיידע פרוש דבר זה בשלמות, כי אם מי שאוחז בזה, דהיינו שזוכה לזה על-ידי מעשיו הטובים, כאשר הבנתי מפי רבנו זכרוננו-לברכה, כמבאר בשיחותיו הקדושים: (ליקו"מ או"ח ח"א, הל' נפ"א ד, טו; מובא בשי"ש ק ח"א, סעיף ו"ב).

ולרשום המעשה של מטי ולא מטי שהיה מרקד וח' מנגן, והרגיש אז את רבי שמעון בר יוחאי בשעה שהיה בבחינת מטי לא שמע כלל את ח' מנגן, ואחר-כך כשחזר בבחינת ולא מטי אז שמע קצת: (חיי מוהר"ן סעיף תר"ו).

וצריך אתה המעין שתדע ותאמין שכל מה שנאמר שם, נעשה על ידי כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה, כי לא בשמים היא שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאד וכו'. ואין פאן מקומו להרחיב הדבור בזה: (ליקוטי הלכות ברכת הודאה הלכה ו סוף אות א)

פי בחינה הנ"ל מענין השגת התשעה היכלין וכו' אף על פי שהיא מדרגה גבה מאד מאד שאין זוכין אליו כי אם גדולי הצדיקים המבחרים הקדושים מאד, אף על פי כן גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעבדו באמת, גם אצלם נמצא לפעמים שמגיע אליהם איזה הארה והתנוצצות אלקות הנמשך משם מבחינת התשעה היכלין הנ"ל, וכמוכן בהתורה "אנכי" בסימן ד' בלקוטי חלק א וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפלתם אור האין סוף, עין שם. אף לכל אחד מגיע לפי העולם והמדרגה שהוא בו, כי גם בעולם העשיה יש בחינת התנוצצות מהתשעה היכלין הנ"ל, ואף על פי שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאד באיזה מדרגה שהוא, אף על פי כן העקר הוא כשזוכה להמשיך חיות ושפע קדשה משם שיהיה לו כח על ידי זה להחיות את עצמו אחר כך בכל מה שיעבר עליו ולעמוד במלחמה, כי בודאי אחר כך כשחזר משם מתגרין בו יותר ההיכלי תמורות דרך שני בני אדם שגלחמים זה בזה וכו', כמבאר במקום אחר, וצריך להתגבר נגדם על ידי הרשימו טובה שנשאר מהתנוצצות הנ"ל, שעל ידי זה זוכה תמיד ביחודו ואחודותו ונעם דבקותו, ויוכל להמשיך על עצמו יראה על ידי זה לעמוד נגד המתגרים בו אם ישמר את הזכרון היטב לזכר בו יתברך בכל פעם, אחרי אשר כבר חמל עליו השם יתברך והאיר לו איזה התנוצצות, וכמבאר בדבריו זכרוננו לברכה שמי שרק מתנוצץ לו השם יתברך, עין שם בסימן רכב בלקוטי א: (ליקוטי הלכות - הלכות אשוח הלכה ד אות י)

עד כאן השיחות



**הקדמה**

תורה כד היא שאלת הסבי דבי אתונא אמצעותא דעלמא היכא, וכוונם לפי רבנו כיצד משיגים אור א"ס שממנו השפע לעולם. וצ"ע דאמנם שהעולם נברא בכבול אמצע האין הא"ס אלוקותו ית' א"ס אבל העולם עצמו שבתוך החלל הוא לכאורה להפך שאמצעו הוא המגושם ביותר כמבואר בע"ח/ו. אבל עיי"ש שבזוהר

<sup>1</sup> עץ חיים - שער א ענף ב - וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכיוצא אשר זאת היה סיבה בריאת העולמות כמבואר אצלינו בענף הא' בחקירה הראשונה. והנה אז צמצם את עצמו א"ס בנקודה האמצעית אשר בו באמצע אורו ממש.  
<sup>2</sup> עץ חיים - שער א ענף ב - ועד"ז כל עיגול ועיגול מכל העולמות כולם אשר בתוך החלל כל הקרוב אל אור א"ס יותר מחבירו הוא עליון מאד ומשובח מחבירו עד שנמצא כי העוה"ז הארצי החומרי הוא נקודה האמצעי תיכונה תוך כל העיגולים כולם בתוך כל המקום

בראשית/י<sup>ה</sup> משמע להפך שהפנימי הוא המח והחיצון קליפה, ומתרחץ שמצינו באמת הגשמיות פנימית אבל מצד העולמות הגשמיות חיצונה.

נמצא שתלוי באדם עצמו עד כמה שעוצם עיניו מחיזו דהאי עלמא אזי נעשה אצלו אור האין סוף אמצעותא דעלמא, ועד כמה ששקוע בעצבות והבל עוה"ז כך נעשה תכלית הגשמיות לאמצע העולם.

וכפי שמבואר בתורה זו שע"י שמחה יוצאת הקדושה מאחיזת הקליפות ועולה ומלבשת את נה"י ונה"י את חג"ת וחג"ת את חב"ד עד שנעשה הכתר ואור הא"ס פנימיות הכל ואמצע העולם.

נמצא שהמקום הגבוה ורך ביותר הקרוב ביותר לאלוקות באמת נמצא באמצע העולם, וככל שהסובב מתרחק מהאמצע הוא מגושם יותר. ורק מצד היכלי התמורות נדמה שבאמצע העולם הוא המקום המגושם ביותר. כי כל כח היכלי התמורות להפיל לדמיון שעושה מנקודת הסתרה קטנה שאין לה שיעור כלל, עולם שלם של גשמיות ועצבות וחסרון אין סופי,

רבינו מדבר כאן מתכלית הידיעה. תכלית ההתחברות אל הקב"ה, שהיא עד כמה שידוע שעדיין אינו מחובר. ותכלית הפירוש שהאוחז בזה הוא בתכלית היציאה משקר עוה"ז עד שכל עוה"ז חוזר אצלו להיות כנקודה בא"ס אלוקות, והוא נמצא באותה נקודה שהיא מקומו של עולם/ו. דהיינו הנקודה למחשבה שנתן הקב"ה מקום לחשוב שכביכול יש עוד איזה מציאות מלבדו ית'.

ובעוונותינו כולנו נמצאים בכביכול הזה, נטבעים בתוך אותה נקודת העלם ומרחיבים אותה לאורך ורוחב ועומק עד שנעשית אצלינו לעולם ענק, עלמא דשיקרא ודמיון והיכלי התמורות/ו. וכדי לצאת משם צריך לעצום את העינים, מחיזו דהאי עלמא, ולשמוח המצווה שזה הפתח לצאת מהיכלי התמורות.

ולשמוח במצוה היינו להסתכל בכל דבר בנקודת הטוב שיש בו, אפילו כשרובו חסרון ועי"ז להרחיב את הלב בשמחה, עד שנעשה הלב ט' היכלות רחבים לאלוקות נפלאה.

וכל פתיחת עינים הורסת הכל כי חוזר הדמיון של עוה"ז, אלא רק עצמת עינים, להתחבר לאותה נקודת סוף העולם, שהיא נקודת מקומו של עולם בא"ס האלוקות, היכן שמתחבר קודם הבריאה לאחר הבריאה, ומשם נמשך השפע לעולם, היכן שנשפע אמת לעולם השקר להעמידו כי שיקרא לא קאי.

וכל זה היא חקירה יפה של סבי דבי אתונא, שידעו את כל זה, לכן לא שאלו אם יש אמצע לעולם שממנו נמשך השפע, אלא שאלו איך משיגים אותו כדי להמשיך משם שפע, וכל שאלתם לא היתה כדי לקבל תשובה, אלא כדי שיודה להם שלמעשה אין שום אפשרות להמשיך משם שפע, אלא רק הקב"ה בעצמו ממשיך

החלל ואויר הפנימי הנ"ל וגם הוא מרוחק מן הא"ס הרחקה גמורה יותר מכל העולמות כולם ועי"כ הוא כ"כ גשמי וחומרי בתכלית הגשמיות עם היותו נקודה אמצעית בתוך כל העיגולים והבן זה היטב.

<sup>ה</sup> עץ חיים - שער א ענף ב - והנה ענין זה שנתבאר בענף זה איך כל העולמות הם בבחי' עיגולים זה תוך זה כגלדי בצלים והוא בחי' א' נרמו בזהרה בהרבה מקומות ובפרט ויקרא ד"ט וי"ד איך אפילו הרקיעים והארצות כגלדי בצלים זה תוך זה ע"ש וכן בפרשת בראשית ד"ט ו"ל כולא אצטריך קוב"ה למברי עלמא בהו ולאנתקנא עלמא בהו וכלא מוחא לגאו וכמה קליפין חפיין למוחא וכל עלמא כגוונא כו' כולא איהו דא לגו מן דא ודא לגו מן דא כו' והרי מוכרח איך כל העולמות זה סובב לזה וזה סובב לזה. ואע"פ שמשם נראה להיפך שהיותר פנימית הוא מוח והחופף עליו הוא הקליפה הגרועה ממנו עכ"ז אם תפקח עיני שכלך תבין ותראה כי מאמר זה (דהיינו המנוחל כפרק זה ע"ל עץ חיים כפי שנתבאר לעיל) מדבר בערכנו אנחנו שוכני ארץ התחתונה אשר היותר קרוב אלינו הוא הנק' קליפה הסובבת בערכנו אל המוח אשר לפניו ממנו והוא גלגל הסובב עליו ואח"כ עוד גלגל אחר היותר פנימי ממנו בערכנו והוא המוח אל הגלגל האחר וכן ער"ז עד אשר נמצא כי הא"ס לפניו מכל הנאצלים והוא מוח פנימי לכולם וכל הנאצלים קליפין ולבושין אליו והגלגל היותר קרוב אלינו הוא החיצון שבכולם ונק' קליפה על כולם. האמנם בבחי' העולמות בעצמם אינו כך אלא הפנימי שבכולם הוא הקליפה והסובב על כולם הוא המוח.

<sup>י</sup> עיין זהר חדש (מרגליות) דף עו. ומדרש רות מאמר לשלג יאמר הוי ארץ: חזקיה אומר, מקום כל העולם כלו, היא נקודה אחת, אשר עליה עומד הכל. והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו. דכתיב, ברוך כבוד ה' ממקומו:

ועיין פתחי שערים (לרבי יצחק חבר) נתיב הצמצום אות ה - שבאר סוד הצמצום שהוא נקודה בתוך א"ס. ומשמע שהן שתי בחינות א"ס כי הנקודה היא מחשבת בלבד שהרי אין לה שטח נמצא שהיא כמו א"ס לצד האין והא"ס ב"ה הסובב אותה הוא א"ס לצד היש. ולכן אין סתירה בין הא"ס ב"ה למציאותה. דהיינו שיש א"ס התפשטות ויש א"ס צמצום.

ועיין שם אות ז - שהצמצום היה במלכות א"ס, כי סיבתו היא לגלות מלכותו ית'.

<sup>י</sup> עיין מכתב מאלוהיו ח"א עמ' 177 מוכיח מנס וטבע, שכל החילוק הוא רק מצד ההרגל שלנו, כי מה החילוק בין צמח שצומח אחר הרקובן יש מאין, לאדם שצומח מהאדמה בתחית המתים יש מאין, מכאן שכל הטבע הוא רק אחיזת עינים, לנסיון לאדם. עוד מקשה שם על הגמ' ברכות סא ובב"מ מ"ב. אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין. ואם הטבע הוא מציאות, מדוע עושה השי"ת נסים בדבר המכוסה מן העין? למה לא ישפיע לאדם ההוא בדרך הטבע? ומזה הוכיח שהטבע אינו מציאות, אלא רק ענין של הסתר ואחיזת עינים, בכדי להעמיד את האדם בנסיון שיוכל לטעות שיש חוקי טבע ולכן בדבר הסמוי מן העין אין שום נ"מ אם יתרבה באופן המורגל לנו או באופן אחר, כיון שבוה אין נסיון לאדם עכ"ד.

אמנם הקשו עליו ממאמר חז"ל שאחרי מ' יום לא יתפלל אדם שיתהפך הוולד לזכר, וטוענים שיש לחלק בין ברכה בסמוי מן העין שהוא רק רבוי, לבין יש מאין בסמוי מן העין. (עפ"י מאמר של אשר לונצר מעדני אשר ברכות)



לעולמו שפע שכיון שברא אותו נעשה מחוייב המציאות לקיימו, כידוע דעתם המשובשת בזה של המחקרים כמבואר בתורה נב.

לכן בשאלתם הראשונה, כבר התכוונו לאחרונה "מי יימר", דהיינו שא"א שתצא הקדושה מהיכלי התמורות הנ"ל. כי לדעתם א"א להתגבר על השקר של עוה"ז, ותמיד הקדושה מוכרחת להיות אחוזה בקליפת השקר ותמורה והעצבות, כי רואה תמיד את צד הגרעון והחוסר שבכל דבר.

ורבי יהושע בן חנניא ענה להם בסימן באצבע שזה כן אפשרי ע"י ברכת השכל הנשפע ע"י הידים, והם הבינו את הרמז כי ידעו את כל המהלך שצריך לזה כמבואר בתורה זו מאות ג' עד אות ז' שצריך להעלות את הקדושה מהקליפות ואזי היא מהלכת וזוכה לחג"ת דהיינו גוף וידים ועולה וזוכה למוחין חב"ד ולאמונה עד שנקשרת בבחי' ביטול לא"ס.

כל זה הם הבינו מתנועה אחת שעשה ריב"ח באצבעו. ורק שאלה קטנה היתה להם "מי יימר" דהיינו הכל טוב ויפה, אבל הרי אי אפשר להתחיל, כי הקדושה מוכרחת בעוה"ז להיות אחוזה בהיכלי התמורות והדמיון, דאי לאו הכי אין עולם כנ"ל, ממילא לא שייך כל ההמשך.

ולזה התכווין ריב"ח מהתחלה רק חיכה שיאמרו זאת בפירוש, ואזי הוכיח להם מהסוף על ההתחלה, שכיון שלעתיד לבוא, תצא הקדושה מהקליפות ע"י רבוי הדעת ושמחה שתייהיה, כך ליהודי יש אפשרות גם בגלות להמשיך בחי' דעת ושמחה, ואזי ע"י קיום המצוות בשמחה מוציאים את הקדושה מהקליפות כי השמחה מכלה אותן.

ובשתיקתם הודו לו, שאמנם יש חילוק מהותי בין גוי ליהודי.

כי האמת שכמו שאין חיה צוחקת כך אין גוי שמח, וכמו שיש תמונות של חיה צוחקת כך גם הגוי שמח. דהיינו כאלו. כי השמחה אמיתית תלויה בענווה ושפלות מכח הדעת, ולגוי אין דעת<sup>11</sup>. וממילא גם לא שייך אצלו תכלית הידיעה, כי אע"פ שבשכלו משיג אבל אין בכוחו להתחבר אליה בביטול גמור כי זה תלוי בדעת מכח שפלות<sup>12</sup>.

כי שרש הכל בדעת, לדעת להיכן להתחבר, כמו שביארנו בתורה מג החילוק בין בלעם היודע דעת עליון, אבל היא דעת דקליפה, לבין משה רבנו שהוא הדעת דקדושה, שבלעם מכל עשרות אלפי השניות שיש ביממה (86400) שאפשר להתחבר בהם ע"י דעת להקב"ה, בחר רק את הרגע שבו הקב"ה כועס, ולהבדיל משה רבנו להפך כל היום היה מחובר אליו ית' לבד מאותו רגע שבוא הרגיש עוד יותר שפלות שגרמה לו להרגיש שאינו ראוי להנהיג את ישראל כמבואר בתורה יח.

וזה סוד השמחה, שהוא החילוק בין טוב עין יברך, שתמיד רואה את החלק הטוב שבכל דבר ושמח בחלקו, לסט"א שהיא משולשת בעין הרע יצר הרע ולשון הרע. שיסוד הכל הוא שתמיד רואה רק רע כל היום (ס"ת עמלק) ותמיד מתחבר אל הרע שבכל מציאות אפילו כשהיא נקודה קטנה, ולא רואה את הטוב כנ"ל, וכנ"ל בבלעם.

וזה סוד השמחה המבואר בתורה רפב, שתמיד מתחבר אל נקודת הטוב, אע"פ שעצם מהות העולם הוא חסרון ורע ושקר, ולכולם יש המון סיבות להיות תמיד בכעס ועצבות כמבואר בתורה קיט תנינא<sup>13</sup>. אעפ"כ תמיד

<sup>11</sup> עיין ע"ח שער הקליפות שער מח פ"ב - אמנם עכו"ם אין בהם רק בחי' נפש לבד מצד הנוקבא של הקליפות אך ר"נ הבאים מן הזכר אין בהם לפי שהזכר דקלי' אסתרס שאין בו מוח הנקרא דעת כדי להמשיך ע"י זיווג עם הנוקבא בחי' ר"נ אשר ז"ס אל אחר אסתרס ולא עבד פירי שהם הר"נ של הזכר אבל הנפשי הם פירי הנוקבא יש לעכו"ם נפש מהנוק' דקליפה וז"ה גם בלא דעת נפש לא טוב כי הנפשות של האומות הבאים מהקליפות הנקרא רע ולא טוב הם נעשין בלא דעת לכן אין בהם רוחין ונשמתין ג"כ.

ועי"ש בית לחם יהודה - אמנם הגויים אין בהם רק בחי' נפש לבד מצד הנוקבא של הקליפה היינו מנוקבא של ג' קליפות כמ"ש בפ"ג דשער מט וז"ל ונשמתם של הגוים הם מג' קליפות רוח ענן ואש שכולם רע וכו' ועיין בדברינו דהתם.

<sup>12</sup> עיין ערבי נחל פרשת תצווה - ואמנם עם דרושנו האמור יובן, כי תכלית הידיעה באלהות שנדע שלא נדעך, נמצא ידיעה זו נוגעת כביכול בסבה ראשונה, כי כמו שבעולמות תכלית הידיעה שמישיג ברוח קדשו השמות והצירופים אשר שם זה נחשב לו לחכמה וידיעה, כך באלהות נחשב הידיעה מי אשר משיג היטב ברוח קדשו דלית מחשבה תפיסא ביה, ויודע ומשיג כי למלך מלכי המלכים כזה אי אפשר כלל לצאת ידי חובתו, ואלו יתקבצו כל מעשי באי עולם וצדקותיהם באדם אחד עדיין לא התחיל לעבוד אליו כי אין סוף הוא, ומזה נמשך תכלית ענוה, וידיעה זו נוגעת בו ית"ש, ולזה אמרו רז"ל (סוטה ה ע"א) אתי דכא, ר"ל שמי אשר בו תכלית ענוה הוא אתי כי ידיעה זו היא למעלה מכל העולמות ונוגע בסבה ראשונה, כאומרם תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך, והבן היטב מאד ועיין בפרשת בהר:

<sup>13</sup> תורה קיט תנינא - דבר עמנו כמה פעמים מענין יסורי עולם הזה, שכל בני העולם כלם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה. ואפלו העשירים הגדולים ואפלו השרים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם כעס ומכאובות, וכלם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכלם כאחד מלאים יסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם. וכמה פעמים דברנו מזה, והיינו רואים בעינינו כל זאת. ואפלו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם הזה בשלמות ויש לו כל התענוגים: עשר ונכסים וכבוד והון רב וארמונים גדולים וכלים נפלאים ותכשיטין וסגלת מלכים וכו' אם יסתכלו בו היטב, הוא גם כן מלא כעס ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אפנים וענינים, כנראה

יש נקודת טוב לשמוח בה, רק צריך לזה ישוב הדעת (עיין תורה י' תנינא), ותמיד אפשר וצריך לעצום עינים מחיזו דהאי עלמא דשקרא להתעלות ולהתחבר לנקודת הטוב, ואזי מגלה שבאמת אדרבה אין דבר שאין בו נקודת טוב נפלא בבחי' השכל שיש בכל דבר שאפשר להתחבר על ידו להקב"ה (עיין תורה א') ואזי לא רואה רע כלל, ויכול לשמוח.

וזה שריב"ח אמר להם "הכא", כי באמת בכל דבר בעולם יש נקודת אלוקות שאפשר להתחבר אליה, דהיינו עם טוב עין למצא את נקודת האמצעיתא דעלמא שנמצאת בכל דבר ובכל מקום, שמשם מאיר אור הא"ס אלוקות להתחבר אליה.

**וזה בחי' מעגל שתחילתו אחוז בראשיתו,**

שאם מצליח בתחלה לראות רק טוב ולשמוח במצוות, אז משתחרר מאחיזת הקליפות וממילא עולה עד נקודת הטוב האמיתי שבאמצעותא דעלמא, שביחס אליו אין עולם כלל, דהיינו לנקודת החיבור בין קודם הבריאה לאחור הבריאה, ששם כל העולם לא עולה אלא כנקודה קטנה בא"ס אלוקות, כנ"ל שכל העולם אליבא דאמת הוא רק נקודת האפשרות להתעלם מא"ס אלוקות וטוב אין סופי. ורק היצר הרע ועין הרע ולשון הרע מפיל אותנו להיות מתפעלים מאותה נקודה נוראה של העלמה, ולהיכנס בתוכה ולהרחיבה לעולם שלם וענק של עצבות.

אבל עם עין טובה נעשה שמח בחלקו, אזי רוחב ליבו נעשה כאולם והיכל שבמקדש המזבח שמים וארץ<sup>א</sup>, כי הוא נקודת החיבור בין העולם להקב"ה ומבחי' שמים יאיר לו אמונה ואמון מופלא להיות לו כתר המעכב רדיפת המחשבה עד שיזכה ברצוא ושוב יכול להתחבר להנקודה ואזי לבו נעשה קומה שלימה ט' ספירות ט' היכלין שמאירים במלכות שבלב, רושם הביטול שזכה לקבל מהנקודה,

וזה בחי' נקודה בהיכלי. (נקודת י' החכמה בהיכל הבינה ליבא/י<sup>ב</sup>) (דהיינו שהמרחקים/י<sup>ג</sup> מאיר בהתפעלות הלב) וכנ"ל שהנקודה הנ"ל מאירה בהיכל שבלב.

אורות א"ס שאותם אנו רוצים להשיג כאן צ"ע שלפי האריז"ל (ע"ח שער מטי ולא מטי) מדובר באורות שמעל הפרסה שכנגד הטבור של א"ק, דהיינו אדם הקדמון שהוא האור הראשון המאיר בחלל הפנוי, ביושר. והם אורות העקודים שיוצאים מפה א"ק ויורדים עד הטבור שלו. ולשון עקודים משמע שא"א להשיגם כי האור והכלי שבהם עקוד וקשור כל כך שעדיין לא ניכר ככלי לקבל את האור. אבל עכ"פ כבר מדברים לכאורה מאור שיצא מהא"ס ונכנס בחלל הפנוי, ועוד שוב יצא מפה א"ק וירד עד הטבור שכל זה הם עכ"פ איזה צמצום. אבל לפי המבואר שם שבלשון הגאונים הכוונה לאורות הצחצחות, ומבואר בפרדס שער הצחצחות תשובת רב הא גאון שהכוונה לג' אורות צח וצחות שהם למעלה מהספירות, כי הם עדיין כלולים במאציל, כמו אש היוצא מאבן שגם קודם שיצאה כבר היתה שם בכח ולא בפועל כך גם אורות אלו. ולפ"ז נראה שהם הרבה יותר נעלמים ממה שנראה מדברי האריז"ל, ואעפ"כ הכוונה אחת, לגודל העלמה של אורות א"ק, שנחשב לפ"ז גם הוא ממש כלול עדיין במאציל אלא שניתן רשות לדבר ולכנות בלשון גס על אור שעדיין כלול במאציל. וכידוע שגם החלל הפנוי וא"ק שהם המקום הגבוה ביותר שמדבר בו מהר"ו, יש עוד הרבה למעלה מזה בקבלת רבי ישראל טרוג שקיבל מהאריז"ל לפני כן, (סוד הטהירו ועולם המלבוש ורל"א שערים) ואמנם נחלקו

בחוש, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ב): "גם כל ימיו כעס ומכאובות" וכי, וכתוב: "אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רגז" (איוב י"ד). וזה כולל כל בני אדם שבעולם מקטן ועד גדול, כי כלם נולדו לעמל ומלאים רגז ויסורין, ואין שום עצה ותחבולה להנצל מעמל ויגון הזה כי אם לברח להשם יתברך ולעסק בתורה. וכמו שמובא במדרש (בראשית רבה פרשה יג): "אדם לעמל יולד" אשרי מי שעמלו בתורה, הינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להמלט מזה בשום אופן, אפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על כן החכם עיניו בראשו שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמל בתורה, ואז אשרי לו, כי נצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא:

ענה ואמר רבנו, זכרונו לברכה: הנה הכל אומרים, שיש עולם הזה ועולם הבא. והנה עולם הבא אנו מאמינים שיש עולם הבא, אפשר יש גם עולם הזה גם כן באיזה עולם, כי בכאן נראה שהוא הגיהנם, כי כלם מלאים יסורים גדולים תמיד. ואמר: שאין נמצא שום עולם הזה כלל:

<sup>א</sup> בית המקדש נקרא צואר העולם (לק"ה ערב ה' סוף אות לח) שמחבר שמיסוארץ. וכפרש"י על צווארך כמגדל השן (שיר השירים ז' ה). והוא הדעת, כחז"ל ברכות לג. מי שיש בו דעה כאילו נבנה ביהמ"ק בימיו.

<sup>ב</sup> קהלת יעקב - ערך הי - היכל גם בינה נקרא היכל שהיא היכל אל החכמה נקודה בהיכליה כמו שאמר בזהר הקדוש (ויקהל ר"ד). והנה הבינה הוא ה' והחכמה הוא יוד, וכשתכה יוד אל ה' י' פעמים ה' הוא גימטריא כל נ' שערי בינה, וזה סוד היכל הבינה על החכמה כל נ' שערי בינה:

עץ חיים - שער ה פרק ה - וז"ש בזהר והמשכילים אלין אתון דכלילן בב' דבראשית ראשית נקודה בהיכליה ט' נקודין תליין מניה ואתקרון י"ס בלימה. וידוע כי ב' היא בבינה דמנה אתון וראשית דא חכמה דמנה נקודין והם י"ס.

<sup>ג</sup> תורה מ' תנינא - כי החכמה נקרא מרחקים, כמו שכתוב (קהלת ז): "אמרת אהבתי רחוקה", (וכמבואר בתורה פג תנינא שזו החכמה ששיג שהיא רחוקה ממנו)

אם נכון ללמוד קבלה זו אבל ידוע שהבעש"ט וכן רבינו למדו את שתי הקבלות ביחד/י, ואולי שהם בבחי' דרוש וקבל שכר ואפילו בבחי' מטי ולא מטי לא שייך להשיג אותן. ואילו אנו רוצים ע"י בחי' מטי ולא מטי להמשיך שפע מא"ס אורו ית' שבאמצע העולם. דהיינו שפע חיות דקדושה להתחזק ברצונות ויראה ושמחה.

עד כאן ההקדמה העיקרית ומכאן כמה הערות



רבנו מבאר בתורה זו כיצד זוכים להשיג אורות אין סוף בבחי' השגה ואי השגה כאחד, דהיינו שכיון שאין השגה באין סוף, כי הוא רבוי אור למח אנושי שהוא בגבול וסוף, אעפ"כ ע"י רדיפה להשיגם עם בחי' אמונה וכח המתנה גדול ליישב ולסדר את המוחין אזי יכול ע"י הרדיפה להשיגם, לזכות לזכה ביטול שיאירו לו בבחי' מרחוק נראה לי ה', ואזי בשוב כפי השפע שזוכה כמבואר בלק"ה/י<sup>טו</sup> מאיר לו הרשימו בהרגשת הלב נפלאה של השתוקקות ושמחה ויראה.

באות ז' מסיים רבינו את השלב האחרון בהכנת הכלים להשגת אורות הא"ס הנ"ל בבחי' מטי ולא מטי. דהיינו אחרי שביאר את תיקון החב"ד שצריך להמשיך להם אמונה ממלכות דיצירה, עתה יבאר כיצד נעשה כתר דעשייה. ואע"פ שבדרך כלל כתר דעשייה הוא מלכות דיצירה, וכבר נתבאר שמשם נמשך אמונה לחב"ד. אינו כך כי האמונה נמשך אל תוך החב"ד כנ"ל, ואילו כתר דעשייה הוא אמון מופלא והוא מעל החב"ד, והוא נעשה מפנימיות מלכות דיצירה דהיינו נה"י דיצירה.

ויש כאן חידוש נפלא שהכלי להשגת אורות אלו דהיינו כתר ואמון מופלא שהוא כח ההמתנה להמתין וליישוב ולסדר את המוחין, הוא מאורות הא"ס הנ"ל. וזו תימה כיצד יתכן שהאורות עצמם הנקראים א"ס ולא ידיע ולא איתידע וכו' כל כך מאריך הזוהר ורבנו לבאר עד כמה א"א להשיגם ואפילו כשמשגיגים משהו מהם הוא מטי ולא מטי, מושג ולא מושג. ואעפ"כ את הכח להמתין וליישוב ולסדר את השכל כדי שיהיה אפשר להשיג מהם משהו, מקבל האדם משם, עוד לפני שמשגיג את האורות עצמם/י<sup>טו</sup> במטי ולא מטי. דהיינו שנוסף לכח האמונה שמקבל האדם ממלכות דיצירה עוד מקבל אמון מופלא שהוא כח להמתין ולהתיישב בדעתו.

י" הגה- תשרי תשעב- סוד מטי ולא מטי (הנוכח בלק"ה מנחה ז' כב בביאור קבלת הר"י טרוג) במה שקדם לאצילות דהיינו צמצומים וחזרת האור כמה פעמים שהיו בבחי' מטי ולא מטי כדי שישאר רשימו דהיינו הטהירו כדי שמהרשימו שישאר מהם יבראו האותיות שהן נצטרפו אח"כ ברלא שערים פנים ואחור ונארג עולם המלבוש ואותו קיפל הש"י ונעשה חלל הפני שמכאן מתחילה קבלת מהרח"ו מצמצום האור לצדדים והמשכת קו לתוכו. ואפשר שכל המבואר שם הוא עולם הצמצות המבואר בפרדס ומובא כאן. עיין שיחות הר"ן סימן רכה והערת הרב קפלן שם. ועיין סוף מכתב נז בעלים לתרופה מבאר (עפ"י תורה לא) שע"י הכסופים שמוציא בפיו בגעגועים להשיג אורג עולם המלבוש שקדם לאצילות ע"י ש ולפי כל זה אולי אפשר לומר שהמעכב עצמו הוא חלק מעניין המטי ולא מטי כי בגעגועים וכסופים כולל את הרדיפה במעכב וזה בעצמו מטי ולא מטי כי אורג בזה את עולם המלבוש שהוא הרלא שערים של צרופי אותיות פנים ואחור שהיא תורה הקדומה (כמבואר בעמק המלך א ד') והכל מדובר קודם הצמצום היכן שהכל היה כלול בעצמותו ית' ואור א"ס שלט בכל.

י" עיין לק"ה אישות ד' אות י' - ועקר השלמות הוא פשוטה לעלות לשם בבחינת רצוא ושוב, עד שיוזכה להמשיך משם שפע, שזהו בחינת ירידת השפע אחר התפלה פנ"ל. פי יש לפעמים שאחד עולה ונקלל שם לפי שעה קלה, ותכף ומיד מגרשין אותו משם ואינו מקבל משם פלום, ולפעמים מתגרין בו אחר כך על ידי זה היכלי התמורות ביותר, פי הם אורבין עליו תמיד, וכשרואין שרוצה לברח מהם ולעלות למקום גבה הנ"ל, הם מתגרין בו יותר כשאינו ממשיך משם בחזרה רשימו טובה וחקקה שיוכל על ידה לעמוד פנגדם, וכמוכן מזה בהתורה "ויאמר בעז אל רות", עיין שם (סימן סה).

פי בחינה הנ"ל מענין השגת התשעה היכלין וכו' אף על פי שהיא מדרגה גבה מאד מאד שאין זוכין אליו כי אם גדולי הצדיקים המבטרים הקדושים מאד, אף על פי כן גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעבדו באמת, גם אצלם נמצא לפעמים שמגיע אליהם איזה הארה והתנוצצות אלקית הנמשך משם מבחינת התשעה היכלין הנ"ל, וכמוכן בהתורה "אנכי בסימן ד בלקוטי חלק א וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפלתם אור האין סוף, עיין שם. אף לכל אחד מגיע לפי העולם והמדרגה שהוא בו, פי גם בעולם העשייה יש בחינת התנוצצות מהתשעה היכלין הנ"ל, ואף על פי שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאד באיזה מדרגה שהוא, אף על פי כן העקר הוא פשוטה להמשיך חיות ושפע קדשה משם שיהיה לו כח על ידי זה להחיות את עצמו אחר כך בכל מה שיעבר עליו ולעמוד במלחמה, פי בודאי אחר כך כשהזור משם מתגרין בו יותר ההיכלי תמורות בדרך שני בני אדם שגלחמים זה בזה וכו', כמבאר במקום אחר, וצריך להתגבר נגדם על ידי הרשימו טובה שנשאר מהתנוצצות הנ"ל, שעל ידי זה זוכה תמיד ביחודו ואחדותו ונעם דבקו, ויכול להמשיך על עצמו יראה על ידי זה לעמוד נגד המתגרין בו אם ישמר את הזכרון היטב לזכר בו יתברך בכל פעם, אחרי אשר כבר חמל עליו השם יתברך והאיר לו איזה התנוצצות, וכמבאר בדברי זכרוננו לברכה שמי שרק מתנוצץ לו השם יתברך, עיין שם בסימן רכב בלקוטי א:

י" עיין בעיני זה בתורה ו' אות ב' - שתחילה מאיר שם אהי-ה בחי' אנה זמין למהוי ואח"כ מאיר בבחי' אחור גמט' דם שממנו כל הנסיונות ובזיונות ושפיכות דמים עד שמכין כלים לאור הראשון ונשלמה תשובתו ואזי מאיר לו שם אהי-ה ביושר בקביעות. ועיין לק"ה ר"ח ג' ג' שזה סוד פסח שתחילה מאיר אור גדול למעלה מהמדרגה ואחכ נעלם אבל מהרשימו שלו יש כח להכין כלים להשלמת התשובה במ"ט ימי בספירה, עד שבועות שאז זוכה לאור הראשון בכלים שהכין ונשלמה תשובתו. וכאן דומה לזה קצת שמהאור שרוצה להשיג בסוף, נמשך לו הכח להמתין וליישוב ולסדר המוחין כדי לקבלו מטי ולא מטי.

הכוונה לאמונה למעלה מאמונה. אמונה הפשוטה שממשיכים ממלכות דיצירה אל החב"ד ועוד אמן מופלא (אמונה בלשון זכר) שהוא בחי' הפרסא ומעכב את המוחין ובו מכים המוחין עד שנבנים הט' היכלין. נמצא ששתי האמונה האלה הן בחי' מעכב, אחת נמשך אל תוך החב"ד לעצור אותו שלא ינסה להשיג יותר ממה שמסוגל, ועוד אמונה גבוהה יותר שהיא מעכבת אותו עוד יותר היכן שרוצה להשיג למעלה מהשגתו, ועל ידי שתייהן דייקא ניתן להשיג ולא להשיג דהיינו מטי ולא מטי את האורות האלה. ואז ע"י המוחין חב"ד המכים בפרסא המבדילה בין המוחין לאותם אורות א"ס, ביחד עם כח ההמתנה שמיישב ומסדר את השכל, עי"ז נבנים בליבו ט' היכלין שבהם מתקבלת ההרגשה הנפלאה הזו, שהיא כנראה השתוקקות נפלאה ועצומה אליו ית', והתעוררות יראה גדולה ונראה שגם מצטרף אליה שמחה דלעתיד לבא שהיא בחי' הכתרים שקבלו ישראל במתן תורה ולעתיד יחזרו עליהם ונקראים שמחת עולם על ראשם כמבואר בשבת פח: .

עוד בענין המעכב והמסדר שהוא כח ההמתנה שהוא הכתר דעשיה הנעשה מאורות נה"י דיצירה כנ"ל, והמסדר ומיישב הוא בחי' הכח שיש בתלמיד להמתין לשמוע מרבו וגם ליישב דעתו לקבל ממנו וגם לסדר וליישב את הדברים ששומע שיתקבלו בלבו כראוי, ועיי מזה בתורה מזו תנינא שזה כח הנמצא ברב ורב שאין לו את הכח שתלמיד ישמע רק מה שראוי לו אסור לו לומר תורה, נמצא שעל כן המיישב ומסדר של התלמיד הוא מהנה"י של הרב שמכוחו התלמיד קולט רק מה שצריך בדברי הרב. עוד גם זה לכאורה פלא כיצד מתרגם התלמיד את דברי הרב שצריך הרבה סיעתא דשמיא שיתרגם נכון, שהרי הרב בעצמו הליבש השגתו בדבור והתלמיד צריך לחזור ולתרגם הדיבור להשגה.

\*

הביאור שמבאר מוהרנ"ת (בלק"ה אישות ד' י') השגת מטי ולא מטי עפ"י המבואר בתורה סה ותורה ד' צ"ע, שהרי שם מדובר בביטול לא"ס והשגת נפשו באחדות ורק בשוב מראה מהרישמו לדעת ואילו כאן לכאורה זו השגה שמשיג ולא משיג כאחת אעפ"כ צריך לומר שהשגת המטי ולא מטי היא בבחי' זו של ביטול הישות שמשיג בבחי' לא גוף ובשוב חוזר להאיר לגוף לכן זה נקרא מטי ולא מטי כי בבחי' דעת לא מטי אלא רק בסילוק ורק בשוב יש בחי' מטי שמראה לדעת. וצ"ע שמירת הרישמו הנ"ל שמבאר בלק"ה שם עפ"י תורה רכב לכאורה אינו דומה, וגם מה שמוהרנ"ת מצטט משם "שמי שרק מתנוצץ לו הש"י" לא נמצא שם

וכן השמחה שמבאר בלק"ה הודאה ו' י' שהיא ע"י שמביט אל הקץ שייתקיים כי בשמחה תצאו עפ"י תורה רנ צ"ע מדוע לא לומד גם כאן מתורה רכב הנ"ל שהרי שם מדובר כיצד זוכים לשמחה, ע"י שמאמין לזריחה שהיתה לו כעיור המאמין למקלו ע"י ש. ומדוע ס"ל למוהרנ"ת שיותר שמחה יש בהלוואה מהעתיד מאשר מהאמונה בעבר.

\*

התורה הזו מדברת מדברים גבוהים במיוחד דברים הקשורים לכתר בעצמו שהכלל בהם שכשמתגלים בעוה"ז נדמים כדבר והיפוכו וכפי שכבר למדנו בתורה כא אלא ששם מדבר מתיקון המדות בשרשן שבז' נקבי הראש עד שיכול להשיג הפכים כגון הידיעה והבחירה ואילו כאן מדבר מתיקון השמחה אמנם כד תעיין בסוד השמחה תראה דהיינו ה כי לשמוח באמת צריך הרבה מאד תיקון המדות, כי השמחה תכלית הפך כל מערכת התמורות והסט"א והיצר הרע כל מערכת הרע בה' הידיעה, שמהותה לראות תמיד את החסרון בכל דבר, הפך השמחה שהיא ע"י שתמיד רואה את הצד השלם הטוב והיפה שכל דבר שעל כן רק על ידה אפשר לתפוס את אמצע העולם שהוא אלוקות נפלאה הנעלמת בהעולם ש"הרע" הנ"ל ממיר טוב ברע ורע בטוב שמחה בעצבות, לעשות עולם שלם מנקודה של הסתרה.

ואולי נקרא אמצע העולם כי אמצע אין לו גבול כידוע, כי היכן שתציין אותו עדיין יש אמצע לאמצע, ואעפ"כ הוא מאד מסויים, זה לא כמו המושג א"ס שזה מושג הכי לא מסויים שיש, אבל אמצע הוא מסויים מאד, ואעפ"כ הוא לא בגבול, ולכן מרמז לכתר כנ"ל שכלול בו הפכים כאחד. והוא מקומו של עולם כידוע החלל הפנוי הוא נקודה בא"ס ונקודה אין לה שטח אלא כמו חצות.

במה שכשהשיב רבי יהושע בן חנניא לסבי דבי אתונא זקפא לאצבעתיא מבאר רבינו שרמז לו על ברכת השכל שנשפעת ע"י הידים בבחי' וישא אהרן את ידיו ויברכם, וצ"ע הרי אדרבה זה כלל ראשון בהשגת הא"ס שא"א ע"י ברכת השכל אלא ע"י אמונה, והם הבינו שלברכת השכל צריך להוציא את השכינה מהגלות, אבל עדיין לא מהם ולא ממנו נרמז כל העניין של הרדיפה והמעכב שזה עיקר הנושא כאן.

עוד לכאורה קשה עיין תורה לג בשם ירושלמי אם ישאלך אדם היכן אלקיך אמור לו בכרך גדול של רומי וא"כ כששאלו אותו סבי דבי אתונא אמצעיתא דעלמא היכא, למה לא שפיל לאצבעתיה, ואמר הכא, דאפילו כאן במקום המגושם הזה, נמצא הקב"ה, שהוא אמצע העולם, כי הוא מקומו של עולם.

ואולי במה שמחד גיסא זקף לאצבעתיה ומאידך אמר הכא אע"פ שרבנו השמיט את הדבור הכא, אולי אעפ"כ רמזו בזה שתי בחינות הנ"ל מה שזקף רמז לרדיפא דמחשבה ובמה שאמר הכא רמז למעכב, לרמזו שיעקר

הסיבה שצריך מעכב זה בגלל גשמיות עוה"ז. וא"א להתגבר עליו אלא ע"י האורות הגבוהים ביותר שלמעלה ממלכות דיצירה ורק אמון מופלא ממנו נעשה כח ההמתנה והמעכב ומסדר ומיישב את השכל כיצד להתגבר על גשמיות עוה"ז ולהשיג משהו מאורות הא"ס.

עפ"י המבואר בסוד מטי ולא מטי, שמדובר באורות העקודים, דהיינו אורות הפה דא"ק, ששם סוד שרש הכלים, ויורד עד הפרסא, שכנגד טבור א"ק, והפרסא היא ממוצע בין בחי' א"ק לבחי' העולמות, וכן למטה, בין מעל הטבור ומתחתיו, ובין מחשבה, למידות והמעשה. ואולי אפשר לומר מה שרבי יהושע בן חנניא זקפא לאצבעיה ואמר הכא, אולי הכוונה שהצביע על הפה, לרמוז מחד שמדובר בדברים שהשתיקה יפה להם<sup>17</sup>, ומאידך לרמוז לאורות הפה דא"ק, ולזה קורא כאן רבינו אמצעי'תא דעלמא, ואור א"ס.

עוד נקודה חשובה מאד שממנה הכל מתחיל כאן זה ענין עשית מצוה בשמחה ובאמת הרי אנו מלאים מצוות כרימון ובכל רגע ניתן לעשות רצונו ית' ואעפ"כ יש בזה בלבול ולא ברור בדיוק ענין השמחה במצוה דייקא, ועיין תורה ה' שעיקר המניעה היא בגלל עקמומיות הלב ושם מבאר כיצד ליישרו ברעמים דהיינו בתפלה בכח ביראה גדולה ובשמירת המחשבה שאולי בקצור אפ"ל שצריך בכל כחו ליישרו לפי מדרגתו ואזי זוכה שייתיישר יותר.

וכאן נראה שצריך ליישרו ע"י בחי' המעכב כפי שיתבאר העניין שיש כמה בחי' במעכב שעיקרו כמוזן מה שמעכב הפרסא הפרוסה מעל השגתו ומעכבת את השגת המוחין, אבל יש גם מעכב מה שאדם מעצמו צריך ליישב עצמו ולסדר מחשבותיו וכוונתו וכמבואר בתורה י' תנינא.

עכ"פ נראה שגם זה בעצמו צריך מעכב כי עיקר הבלבול הוא מחמת שקופצים למצוה ולא מעכב עצמו תחילה בלשם יחוד כראוי ומחשבה כיצד הקב"ה הוא אחדות פשוט עם המצוות כמבואר שם ושעל כן העושה מצוה נכלל בו ית' וממילא ראוי לשמוח מאד כי עיקר השמחה היא הדביקות בו ית' שעל זה נקראת מצוה לשון צוותא שמחבר ביני להקב"ה ע"י המצוה נמצא שהכל מתחיל מהמסדר והמעכב לפי בחינתו וגם נגמר בזה וכן הכל מתחיל בשמחה במצוה וכן נגמר בזה כי בודאי עיקר השמחה היא בסוף כשזוכה לאור א"ס.

עוד נראה להעיר מה שלפעמים אדם עושה איזה מצוה בשלימות העשיה ושמוח במחשבה שנתן מתנה טובה להקב"ה ולכאורה אין זו שמחה אמיתית בו ית' אלא שמחה בכוחי ועוצם ידי, ועיקר השמחה לכאורה צ"ל בשפלות על הזכיה שזכה שפל כמוני לעשות מצווה שהיא התכללות באחדותו הפשוטה, דהיינו שזכיתי שעל ידי יצא ניצוץ שכינה מהגלות כמו להבדיל השמוח שמצא יהלום יקר בשדה. (עיין בזה משל שהביא בטל אורות, על המלך שפיזר אבנים טובות בבקעה ליתן שכר למוצאים). מאידך לכאורה יש לעיין בזה הרי הקב"ה טרח לצוות אותנו במצוות כדי שהשכר לא יהיה נהמא דכסופא, וא"כ לכאורה כשאני חושב שאני העושה את המצווה יש בשכר שלימות יותר. ואם אכשוב שזכיתי במתנה הרי זה נהמא דכסופא.

בענין המעכב נ"ל שבוה בעצמו יש שתי מדרגות כי יש מעכב שכלול ברדיפה כמבואר כאן בתורה שזה בחי' השגת מטי ולא מטי, אבל במדרגות הנמוכות יותר המעכב לא כלול ברדיפה אלא בא ככל מיני מניעות שיש לאדם להשיג כל דבר שבקדושה. ועוד בחי' מעכב יש מה שאדם בעצמו צריך לעכב עצמו בכסופין ותפילות וגעגועים למדרגה שרוצה להגיע אליה כמבואר בתורה כב לענין התורה שיש בין המצוות.

נמצא שהם ד' בחי' מעכב שנים שמעכבים את האדם מלמעלה לבחי' בעל תשובה, ושתיים שהאדם מעכב את עצמו בבחירה לבחי' צדיק – ראשון הוא ירידה צורך עליה שזה לא תלוי באדם כלל. ושני הוא שיש מעכב של מניעות<sup>18</sup> שיש על כל דבר שבקדושה. ושלישי הוא שיש בחי' מעכב שאדם צריך לישב הדעת לפני שרץ למדרגה הבאה שזה מבואר בתורה כב ונט תנינא בחי' בין המצוות שמבואר שם שלא שייך בבעל תשובה, והרביעי הוא המעכב במדרגות גבוהות שכלול ברדיפה, שכיון שמדובר במדרגות שבכתי' (העקודים) ששם

<sup>17</sup> אולי אפ"ל שע"כ לא מזכיר רבנו שאמר להם הכא, כי עומק כוונתו היה לומר שהשתיקה יפה לכן הצביע על פיו וכאילו לא אמר הכא.

<sup>18</sup> ואין הכוונה שהם ממש ד' שלא קשורים אלא שבכל מדרגה ע"י שלומד להתמודד נכון עם המעכב בזה מקבל כלים להתמודד עם הנעכב הגבוה יותר, וכמצינו בלק"ה אישות (ד' ב') סוד איש ואשה הם בחי' הרדיפה והמעכב, שמבאר שם שהאשה שרש נפשה בכתי' שהוא המעכב את רדיפת המוחין שעל ידו רדיפת המוחין פועל את השגת המטי ולא מטי, וכין ששם שרש הדין לכן בהשתלשלות למטה בניין האשה מהגבורות והדינים. נמצא נפלא עיין תורה ז' שאיש ואשה אמת ואמונה ובתורה שלנו מבואר שלמעלה מהאמונה יש אמון מופלא שממנו נעשה הכתר והמעכב הנ"ל, נמצא שהאשה היא שתי בחינות גבוהות הנ"ל שלמעלה מהמוחין של האיש, היא האמונה שצריך להמשיך לתוך החב"ד כדי שלא לסמוך על שכלו לבד כמבואר באות ו' והיא האמון מופלא שעוד יותר מעכב את רדיפת המוחין. וזה רואים גם בחיים הפשוטים שהאשה בחי' אמונה והכין שהאיש סומך על שכלו האשה יודעת לעקוץ אותו ולהזכיר לו את כל הפעמים שטעה ע"י שכלו. ועוד כשרוצה לרוץ לכולל לרדוף ולהשיג השגות בדיוק כשהוא בפתח נזכרת בכל מה שרצתה ושכחה לומר לומר לו עד עכשיו. ואפילו סתם לצאת לשמחה משפחתית והיא מתעכבת עד שמתלבשת ועד שבודקת עצמה עשר פעמים במראה וכו' והאיש מקבל הכל באהבה וסבלנות מכאן מתחיל עיקר הכלי של המעכב שעל ידו מיישב ומסדר את המוחין גם להשגות הגבוהות ביותר. כי הכל משתלשל משם ורק ע"י שמקבל בהבנה וסבלנות, מזה נעשים לו הכלים לאמונה ומעכב שמיישב ומסדר את השכל, וראה מה נעשה לצדיקים עצומים שלא נשאו אשה ורצו להשיג השגות באורות הא"ס, שמתו כבן עזאי ובני אהרן או השתגעו כבן זומא.

האור והכלי כמעט אין חילוק ביניהם לכן גם דרך עשית הכלים שם הוא באופן שהרדיפה והמעכב נעשה ביחד שזה בחי' מטי ולא מטי כאחד. ואולי עפ"י יתבאר הנ"ל שבאמת כל מדרגה יש בינה למדרגה שמעליה בחי' פרסה שצריך לה רדיפה ומעכב ומה שנקט רבינו מבחי' נשמה ומעלה אולי הכוונה שמשם הרדיפה ומעכב כלולים זה בזה אבל במדרגות שלפני זה הן נפרדים כנ"ל

מה שנקט רבינו דייקא מצות מעשיות ודייקא שמחה ביאר הריצ"ח בשיעור א' כי מצוה מעשית היא החיבור בין גבול לאין גבול ושמחה היא המבטל את הקליפות שהן עצבות שלא נותנות לצאת מגבול הריצ"ח כד 2 דקה 42 אמר מדברים כאן על מטרה ועל האמצעי להגיע אליה, המטרה היא שצריך להגיע לבחי' שכל ולשכל הגבוה ביותר, היכן שהגבול של השכל נגמר, היכן שבבחי' השגות מתחיל הבנין של ההיכלות, היכן שהחכמה והרצון כל כך אחוזים זב"ז שכמעט קשה להבחין ביניהם, זה המקום שהרצון שהוא הכתר כפי שמאיר בו הרצון של בורא כל עולמים שזה מטי ולא מטי כך זה בבחי' הכתר. דהיינו שהכתר בעצמו הוא הרצון לשון ריצה ורדיפה והוא המעכב לשון כתר לי זעיר

עד כאן הקדמה

✳

## תורה כד [ט]

תורה זו השניה שמבאר בה רבנו את השאלות ותשובות שהיו בין יהושע בן חנניא וסבי דבי אתונא כמבואר בבכורות דף ה: ועיין תחילת תורה כג שם הקדמנו הקדמה בעניין כל המעשה הזה. וזו השאלה ותשובה השישית ששאלו סבי דבי אתונא והשיב להם ריב"ח.

**אמרו ליה אמצעותא דעלמא היכא, זקפא לאצבעתיה, אמר להו הכא. אמרו ליה מי יימר. אמר אייתו אשלו ימושחו [באין]:**

**הפשט** ששאלו היכן הוא אמצע העולם? והרים אצבעו ואמר להם כאן/כב. אמרו לו מי יוכיח? וענה להם הביאו חבל ותמדדו.

ולפי ביאור רבינו שאלו איך משיגים אור אין סוף, ורמז להם באצבע שזה ע"י ברכת השכל, כי הברכות הן ע"י הידים בבחי' וישא אהרן ידיו ויברכם, והם הבינו זאת ועוד גם הבינו שכדי לזכות לברכת השכל צריך להוציא את השכינה מהקליפות דהיינו מבחי' רגליה יורדות מוות, ואזי כשיש לה רגלין להלך היא הולכת לעורר את כל העולמות לעבודת ה' ואזי מקבלת ידים ועי"ז ברכת השכל דהיינו מוחין הרודפים להשיג את אור הא"ס, כל זה משמע שהם הבינו בעצמם ממה שהרים את אצבעו למעלה. ורק היה קשה להם איך מתגברים על היכלי התמורות, ואזי שאלו אבל מי יכנס להיכלי התמורות להוציא את השכינה משם, ואזי ענה להם שכמו שלעתיד לבוא אתם תביאו את עם ישראל חבל נחלתו כי יכלו הקליפות ע"י השמחה הגדולה שתיהיה בבחי' כי בשמחה תצאו, כך אין צורך להיכנס להיכלי התמורות אלא ע"י עשיית מצווה בשמחה/כג הקליפות בטלות/כד ואזי ממילא השכינה בחוץ/כה.

בסוף התורה יבואר באריכות ביאור שאלתם ותשובתו להם

הריצ"ח בהקדמה לתורה אמר שרבינו מבאר כל שאלה ששאלו הסבי דבי אתונא כתורה שלימה, שאע"פ שיש בה חכמה ושכל גדול מאד, אבל יורדת עד לעצות מעשיות ממש, שצריך לקיים כפשוטו, ורק עי"ז זוכה באמת לתיקונים שבתורה.

## (לשון רבינו ז"ל)

<sup>ט</sup> נאמרה בקיץ שנת תקסג בסעודת ליל שבת ואמרה ביראה והתלהבות עצום ונשגב כל כך עד שלא הבינו כלום רק נכתב אח"כ בכתבת ידו ובלשונו הקודש (חי"מ יח) ועיין שיש"ק ח"א רעו.

<sup>ב</sup> בתרלז - ומישחו

<sup>כא</sup> זו השאלה השישית ששאלו סבי דבי אתונא את רבי יהושע בן חנניא ששאלו היכן הוא אמצע העולם והרים אצבעו ואמר להם כאן אמרו לו מי יוכיח שהאמת כך וענה להם תביאו חבל ותמדדו.

<sup>כב</sup> הכא - שמעתי מרא"ד הכא גמט' שם הויה שרמזו להם שאמצעיתא דעלמא הוא שם הויה.

<sup>כג</sup> אולי אפ"ל שרמוז במילה ומושחו כי משחו בכתיב חסר עם הכולל גמ' שמחה.

<sup>כד</sup> צריך ביאור במה שכתוב לעתיד לבוא כי בשמחה תצאו מזה קודם למה השמחה לביטול הקליפות שהרי השמחה היא הדבר המבטל אותם כי היא הפכך, או ביטול הקליפות מאפשר את השמחה, כי מבטלת העצבות, ואולי כאחד בבחי' גיטו וידו באים כאחד.

<sup>כה</sup> עיין פרפראות לחכמה כאן (ולק"ה הודאה ו י) מבואר נפלא תשובתו זו שענה להם שא"צ להיכנס להיכל התמורות כי כמו שלעתיד הם בעצמם יביאו את ישראל למקומם הכי נמי עכשיו ע"י שמחה מתבטלין הקליפות ויוצא ממילא מהם עי"ש



נראה שמכאן מתחיל לשון רבינו ואת מאמר הסבי דבי אתונא הוסיף מוהר"ן כמו שעשה בתחילת תורה כג.

## אות א

מבאר שיש אור גבוה מאד, שהוא כל כך גבוה שא"א להשיגו במהלכי שכל, ואעפ"כ יש אפשרות להשיג איזה הארה ממנו, כפי שיבאר במהלך התורה. ולשונו כאן הוא לשון הזוהר בפרשת נח דף סה. שביא בסוף התורה באות ח'. ואע"פ שמשמע כאן שמדובר באור א"ס ממש, במהלך התורה מבאר כיצד כל עולם נחשב א"ס ביחס לעולם שתחתיו. ומבאר כיצד בעולם העשיה זוכים ע"י עשיית מצווה בשמחה להוציא את השכינה מהקליפות, עד שעולה להשיג בבחי' מטי ולא מטי, אור הא"ס, שהוא אור עולם היצירה, וכיצד שוב עולה לעולם היצירה, ואזי צריך להוציא את השכינה מאחיות הקליפות שהן עולם העשיה, וכן כשעולה לעולם הבריאה, צריך תחילה ע"י מצווה בשמחה להוציא את השכינה מאחיות קליפת עולם היצירה, וכו' עד למעלה מאצילות, ששם הם אורות הא"ס שמדבר כאן, ובזוהר, והם אורות העקודים היוצאים מא"ק.

ולמעשה מבאר מוהר"ן בלק"ה/י"ב שענין זה אע"פ שמדבר באורות א"ס, שייך גם לכל אדם שמתגבר לקיים מצווה בשמחה באמת שאפשר ע"י יפתח לו אור א"ס לפי בחינתו לאיזה זמן שירגיש השתוקקות נפלאה אליו ית'. ועוד יותר מבאר שם את התועלת הנפלאה בהשגת אורות אלו, אפילו רק בבחי' מטי ולא מטי, שאם זוכה לשמור את הרשימו שלהם כראוי, אזי מקבל כוחות גדולים בעבודת ה', ויראת שמים גדולה ע"ש. וכנ"ל בהקדמה ולקמן, שגם סבי דבי אתונא הבינו שהעולם הזה בבחי' "תחת השמש"/י"ג, הולך לכליון, ובהכרח להמשיך לו חיות מא"ס, מבחי' קודם הבריאה/י"ב המכונה מעל השמש, וזה ששאלו איך משיגים אור א"ס, כדי להמשיך חיות חדשה לעולם.

וזה מתבאר כאן שרק ישראל ע"י ששייכים בשמחה אמיתית, יכולים לעשות זאת, לכן רק על ידם יש קיום לעולם.

בביאור השגת אור הא"ס בבחי' מטי ולא מטי, מבואר באות ח' שהיא תכלית הידיעה שלא נדע, ובתורה פג תנינא מבאר רבנו שתכלית הידיעה שלא נדע היא החכמה, והיא נקרא רחוקה, כמו"ש "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", דהיינו שהשגת החכמה היא שמישיג שהיא רחוקה ממנו. אבל כאן צ"ע כי אמנם תמיד סוף כל קומה היא החכמה, שאין בלי שכל גבוה ממנה, נמצא שתמיד תכלית הידיעה היא ע"י החכמה, ומסתמא מתפרש כנ"ל שיודע שלא יודע. אלא שצ"ע כי בלק"ה כאן מבואר שמטי ולא מטי היא בחי' השגת שני הפכים, נמצא שהיא גבוהה מהחכמה, והיא בחי' שמישיג ולא משיג כאחת. ונראה שיש חילוק בהשגת המטי ולא מטי, בין השגת הצדיקים שהיא השגת הפכים ממש (וכמבואר בלק"ה שזו השגה שא"א לבאר כלל לשני, רק למי שזוכה בה) להשגת כל אדם ששם זה בחי' שיודע שלא יודע, וצ"ע.

ואולי אפ"ל שהכוונה שכיון שנוגע ולא נוגע בידיעה, לכן היא נתפסת רק כהרגשה בלב, דהיינו שמחה, כדמצינו בגמ' (י"ב) שהכתרים שקבלו ישראל ע"י נעשה ונשמע היו שמחה שלעתיד לבוא, והשגת המטי ולא מטי היא בבחי' (מגילה ג.) אע"ג דאיהו לא חזי מזלי חזי/ל.

<sup>10</sup> עיין לק"ה הודאה הלכה ו טוף אות א – וצריך אתה המעיין שתדע ותאמין שכל מה שזאמר שם, נעשה על ידי כל אחד מישראל בשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה, כי לא בשמים היא שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאד וכו'. ואין כאן מקומו להרחיב הדבור בזה:

ועיין לק"ה אישות הלכה ד אות י – כי בחינה הנ"ל מענין השגת התשעה היכלין וכו' אף – על – פי שהיא מדרגה גבה מאד מאד שאין זוכין אליו כי אם גדולי הצדיקים המבחרים הקדושים מאד, אף על פי כן גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעבדו באמת, גם אצלם נמצא לפעמים שמגיע אליהם איזה הארה והתנוצצות אלקות הנמשך משם מבחינת התשעה היכלין הנ"ל, וכמוכן בהתורה "אנכי" בסיון ד בלקוטי חלק א וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפלתם אור האין סוף, עיין שם.

אף לכל אחד מגיע לפי העולם והמדרגה שהוא בו, כי גם בעולם העשיה יש בחינת התנוצצות מהתשעה היכלין הנ"ל, ואף על פי שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאד באיזה מדרגה שהוא, אף על פי כן העקר הוא בשזוכה להמשיך חיות ופעם קדשה משם שיהיה לו פח על – ידי זה להחיות את עצמו אחר כך בכל מה שיעבר עליו ולעמוד במלחמה, כי בודאי אחר כך בשחזור משם מתגבר בו יותר ההיכלי תמורות כדרך שני בני אדם שגלחמים זה בזה וכו', כמבאר במקום אחר, וצריך להתגבר נגדם על ידי הרשימו טובה שזאמר מהתנוצצות הנ"ל, שעל ידי זה זוכה תמיד ביהודו ואחידותו ונעם דבקותו, ויוכל להמשיך על עצמו ראה על ידי זה לעמוד נגד המתגרים בו אם ישמר את הזכרון היטב לזכור בו יתברך בכל פעם, אחרי אשר כבר חמל עליו השם יתברך והאיר לו איזה התנוצצות, וכמבאר בדבריו וזכרוננו לברכה שמי שרק מתנוצץ לו השם יתברך, עיין שם בסיון רכב בלקוטי א:

<sup>11</sup> כמו"ש בקהלת (א' ט') אין כל חדש תחת השמש. ועי"ש בכל הספר כ"ט פעמים חוזר על הענין שתחת השמש הכל רע והבל.

<sup>12</sup> עיין לק"ה נפלת אפים ד' טו.

<sup>13</sup> כמבואר בתורה כב אות ט – נעשה ונשמע, שהוא בחינת השמחה; כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת פ"ח): בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ירדו ששים רבוא מלאכים ונתנו שני עטרות בראש כל אחד וכו', וכשחטאו נלקחו וכו', ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירם להם, שנאמר: "ושמחת עולם על ראשם". נמצא שנעשה ונשמע הם בחינת שמחה, בחינת "ושמחת עולם על ראשם" כנ"ל:

<sup>14</sup> עיין בענין זה בתורה ד' אות ט' – וזה שאנו רואים, שלפעמים נתלהב אדם בתוך התפלה ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עלי, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו. וכשרואה אדם והתנוצצות הזאת, אף-על-גב דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגילה ג.), תכפ

ואולי אפ"ל שבאמת החכמה שיודע שלא יודע, והמטי ולא מטי שיודע ולא יודע, שתייהם הן הרגשת הלב, אלא שהחכמה מאירה בלב ענווה/ל<sup>א</sup> ויראה, כי תופס רוממות ה' שהיא כל כך רחוקה ממנו עד שלא נתפסת. אבל בבחי' המטי ולא מטי היא השגת הכתר הנקרא גם רצון, היא הרגשת השתוקקות/ל<sup>ב</sup> ורצון נפלא יותר בחי' אהבה ודביקות/ל<sup>ב</sup>. שזה הפך היראה שגורמת התרחקות.

**דע שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף. ואע"פ שאין השכל משיג אותו, אעפ"כ רדיפה דמחשבה המחשבה שמהותה לרדוף להבין למירדה אבתריה אפשר שתדרוף גם להשיג אורות נפלאים אלו. ועל ידי הרדיפה, ובסוף התורה מבאר שע"י רדיפה ומעכב דייקא אז השכל משיג אותו בבחי' מטי ולא מטי [ל"ן] פירוש משיג ולא משיג. ולקמן באות ח' מכנה זאת תכלית הידיעה שלא נדע, דהיינו שיודע שלא יודע, ויודע ולא יודע. ובאמת במדרגת הצדיקים היא השגת הפכים בחי' סוד שא"ל לבאר אלא למי שזוכה בזה כמבואר בלק"ה נפילת אפים ד' טו/ל<sup>ה</sup>, אבל במדרגות הנמוכות שזוכים לבחינות בזה נראה שהכוונה שלא משיג במהלכי שכל אבל מרגיש איזה הרגשה בלב, כנ"ל בשיחות עפ"י לק"ה (הודאה ו' א') כי באמת בבחי' מטי אי אפשר להשיג אותו, כי הוא למעלה מנר"נ מנפש רוח ונשמה, ועל כן נחשב לאור אין סוף לגבי אדם בגוף/ל<sup>ו</sup>.**

מה שקבע רבינו שלמעלה מנשמה הוא אור א"ס, אולי כוונת רבנו כי מבאר בתורה לה אות ב"ל<sup>ו</sup> שהנשמה היא השכל, נמצא שלמעלה מהשכל הוא למעלה מהנשמה. עוד כי למעלה מהנשמה היא חיה, שהיא כנגד החכמה (כידוע שנר"ג הם כנגד ג' פרצופים: מלכות, זעיר אנפין, ואמא-בינה). נמצא שחיה כנגד חכמה, ויחידה כנגד הכתר. ובתורה פג תנינא/ל<sup>ז</sup> מבואר שהחכמה היא תכלית הידיעה דלא נדע לכן נקראת רחוק כמ"ש

נתלהב נשמתו לדבקות גדול, לדבק את עצמו באור אין סוף, וכשעור התגלות אין סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו, כל אלו התבות אומר בדבקות גדול ובמסירת נפשו ובבטול כחותיו. ובשעה שנתבטל לגבי אין סוף, אזי הוא בבחינת: "ולא ידע איש", שאפילו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו.

<sup>א</sup> **כמבואר** גם בתורה קצו שענווה בלא חכמה היא ענווה פסולה. ועיין תורה ד' אות ז' – "וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנָו מֵאִד, וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא אִישׁ חָכֵם, כִּמּוֹ שֶׁתּוֹב (איוב כ"ח): "וְהַחֲכָמָה מֵאִין תִּמְצָא". ועיין תורה ו' בביאור הרב"ח שהלך לחקור במדת הענווה ומצא חכמים וכו' ע"ש. ועיין תורה פג תנינא חכמה כח מה, מה כוחינו.

<sup>ב</sup> **עיין תורה ז' תנינא** אות י' שיש הארת הרצון בשעת האכילה דייקא ועיין לק"ה כלאי הכרם ב' יא שהארת רצון זו היא מאור הצחצחות בחי' והשביע בצחצחות נפשך בחי' צדיק אוכל לשבע נפשו.

<sup>ג</sup> **אע"פ שבלשון מוהרנ"ת בלק"ה** מבואר שזוכים ליראה, אבל יש בזה לשונות סותרים במה שכנ"ל במ"א ביאר שאור הצחצחות מביא להשתוקקות ורצון נפלא, לכן אולי אעפ"כ יש לחלק כנ"ל. וצ"ע. אמנם אפשר אולי גם לחלק שהחכמה מביאה לענווה ומטי ולא מטי ליראה ואהבה. אלא שאו החילוק לא גדול כ"כ ועוד שיראה וענווה יותר נראה שהולכים ביחד כמ"ש ויראו אותו כל אפסי ארץ שיראה מביאה לאפסיות.

<sup>ד</sup> פירוש פוגע ולא פוגע. ועיין זוהר בראשית טו. ונה סה. ופקודי רסה: ועיין ע"ה שער ו' שער מטי ולא מטי (שמדובר בעולם העקומים אור היוגה מפה ל"ק כילד נעשה סם הכלי האחר שיהא ע"ה לי ספיות)

<sup>ה</sup> **לק"ה נפילת אפים** הלכה ד אות טו – וְזֶה הַכֹּחַ שֶׁל הַמְסָרֵד וְהַמְיָשֵׁב אֵין וְזֶכֶן כִּי אִם עַל – יְדֵי עֲשִׂיהָ וְעוֹבְדָא דִּיקָא, דְּהֵינּוּ עַל יְדֵי עֲשִׂיתָ הַמְצוֹת בְּשִׂמְחָה כְּנ"ל. וְאֵז דִּיקָא זֹכֵה לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין סוֹף עַל – יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב דִּיקָא בְּבַחֲנֵית מְטִי וְלֹא מְטִי כְּנ"ל, שְׂזוּהוּ בַּחֲנֵית תְּכֵלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדַע. וְזֶה הַתְּכֵלִית אֵין מִי שְׂזוֹכֵה כִּי אִם הַצְדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁהֵבֵל אֹמְרִים שֶׁתְּכֵלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדַע אֲבָל אֵין מִי שִׁידַע פְּרוֹשׁ דְּבָר זֶה בְּשִׁלְמוֹת כִּי אִם מִי שְׂאוּחוּ בְּזוֹה, דְּהֵינּוּ שְׂזוֹכֵה לְזוֹה עַל – יְדֵי מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים כְּאֲשֶׁר הַבְּנֵי מִפִּי רַבְּנוּ זְכָרוֹנוּ לְבָרְכָה, כְּמִבְּאֵר בְּשִׁיחֹתָיו הַקְּדוּשִׁים. וְאֵז כְּשְׂזוֹכֵה לְזוֹה אֵז הַיְדִיעָה וְהַעֲדָר הַיְדִיעָה הַכֵּל אֲחָד כִּי עַל – יְדֵי שְׂנִיָּהֶם דִּיקָא נִגְמָר הַיְדִיעָה וְהַשְׂגָה, כִּי שְׂנִיָּהֶם אֲחָד בְּבַחֲנֵית תְּכֵלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדַע, שֶׁהֵלֵא נִדַע בְּעַצְמוֹ, שְׂהוּא הַעֲדָר הַיְדִיעָה, הוּא בְּעַצְמוֹ הַיְדִיעָה. וּבְאֵמַת אֵין מִי שְׂיָבִין עֲנִין זֶה בְּשִׁלְמוֹת כִּי אִם הַזֹּכֵין לְזוֹה, אֲשֶׁרִי לָהֶם, כִּי הַיְדִיעָה וְהַעֲדָר הַיְדִיעָה הֵם בַּחֲנֵית הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב שְׂבָאֵמַת שְׂנִיָּהֶם אֲחָד. כִּי עַל – יְדֵי שְׂנִיָּהֶם דִּיקָא נִמְשָׁף הַשְׂגָה בְּבַחֲנֵית מְטִי וְלֹא מְטִי, וְעַל – כֵּן בְּאֵמַת הַשְׂגָה הַזֹּאת הוּא בַּחֲנֵית הַשְׂגָה הַתְּשִׁיעָה הַיְכָלִין הַנ"ל.

<sup>ו</sup> **הריצ"ח** שיעור ג דקה 37 אמר שזה חרוש של רבינו שקבע שלמעלה מנשמה נחשב לא"ס.

סוד אלו האורות מבואר בזוהר נח דף סה ושם בביאור המתוק דבש מבואר שהוא גם למעלה מחיה דהיינו שהוא אורות היחידה ולפי המבואר לקמן הם אורות הצחצחות, ומבואר במקום אחר (דעת ותבונה חצר הפנימית) שהם אורות א"ק שבלשון הגאונים נקרא צחצחות. ומבוארת דעתם בשער הצחצחות בספר הפרדס של הרמ"ק. וצריך לבאר מה הכוונה מטי ולא מטי דהיינו אם בסופו של דבר לא מטי א"כ מה כן השגתי. ונראה שזה בעצמו החירוש (עיין לק"ה נפילת אפים ד' אות טו ואות יט) שיש השגה שלא משיג וכן משיג כאחת כי היא בחי' הארות הכתר שבעוה"ז נתפס כשני הפכים כמו הידיעה והבחירה. ועיין תורה כא שידיעה והבחירה ההשגה אותה מבטלת את הבחירה, ועיקר ההשגה שלנו בה היא שאנו משיגים שיש תירוץ אע"פ שאנו לא מבינים אותו, עכ"פ מועיל לנו שלא תחליש הסתירה הזו את האמונה שלנו. הכי נמי השגת המטי ולא מטי גורם להרגשת מציאותו לא בבחי' ידיעה אלא בבחי' חיוק אמונה, הגורם לשמחה.

<sup>ז</sup> **תורה לה אות ב'** – כי חרוש השכל היא חרוש הנשמה, כי השכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב ל"ב): "נשמת שדי תבינם". כמו שאמרו רז"ל (ברכות י'): 'מה הקדוש ברוך הוא זן את העולם אף הנשמה זנה את גופה', נמצא שהנשמה היא מחיה את הגוף, והיא בעצמה השכל, כמו שכתוב (קהלת ז'): "החכמה תחיה" וכו'.

<sup>ח</sup> **תורה פג תנינא** – וקדשת שבת זה בחינת תכלית הידיעה ותכלית הידיעה שלא נדע ובשביל זה שבת נקראת תכלית שמים וארץ ותכלית זה בחינת: "אמרת אפסיה, והיא רחוקה ממני" הינו זה עקר החכמה שישכיל שרחוק ממנו החכמה

"אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", דהיינו שזו החכמה, כשאני יודע שהשגתו ית' היא רחוקה ממני, דהיינו שיודע שלא יודע, אמנם עדיין יש לעיין בזה כנ"ל שכאן הכוונה גבוהה יותר שהיא השגת הכתר שיודע ולא יודע כאחת.

## אות ב

אות זו ואות הקודמת פותח רבנו "דע" "ודע" ומקובל באנ"ש שדע רוצה לומר שמחדש חידוש ממקום גבוה באצילות, ונראה שבאמת שתי נקודות יש כאן שהן חידוש בתורה זו, והן ששייך לרדוף להשיג אורות א"ס, ודבר שני שהשמחה מבטלת את אחיזת הקליפות.

רבנו מבאר כיצד משיגים את האור הגבוה ביותר, ע"י מעשה גשמי של מצווה, ובלבד שיהיה בשמחה, כי השמחה הפך הקליפה, ומבטלת אותה, על כן קשה כל כך להיות בשמחה תמיד. ומבאר שכח השמחה לבטל את הקליפה, ולהעלות את השכינה, כמו שמצינו בסגולת י"א סממני הקטרת, כמ"ש קטרת ישמח לב. אבל באמת נראה לי שאינו בדיוק אלא קצת שונה ורק התוצאה שווה. כי הקטרת מעלה את הקדושה והקליפות נופלות ממילא, אבל השמחה להפך מפילה את הקליפות והקדושה עולה ממילא/ט.<sup>1</sup>

ומזה מתחיל רבינו כאן לבאר כיצד מוציאים רגלי המלכות מהקליפות, וכשיש לה רגלין, אזי הולכת לעורר את כל העולמות לעבודה"ש, כנ"ל שכיון שיש לאדם חלק מכל העולמות, לכן גם כל תיקון המלכות על ידו, דהיינו שמתחזק בהמלכת הקב"ה על עצמו, זה בעצמו פועל שמעלה את השכינה בכל העולמות, וגורם לה עילוי וכמ"ש "ויהי האדם לנפש חיה", וביאר האריז"ל מדלא כתיב נפש אלא "לנפש" משמע שהוא הנפש החיה של כל העולמות.

בתורה ה' מבואר נפלא כיצד הקב"ה אחדות פשוט עם המצוות (שהרי הם רצונו) והעושה מצווה נכלל באחדותו הפשוטה הזו, והוא שמח בהמצוות כבעל מלאכה השמח במלאכתו והשמח במצווה נכלל בשמחת הקב"ה הזו.

ולפי שרצונו ית' הוא הכתר כידוע, נמצא שבעשיית מצווה בשמחה, ע"י שאני נכלל באחדותו הפשוטה, זה בעצמו גם כבר בחי' התכללות באורות הצחצחות בחי' אור א"ס ב"ה, ולכן הכל תלוי בעשיית מצוה בשמחה, אלא שבתחילה אין שום השגה בהתכללות הזו, ובסוף ע"י הכאת המוחין בפרסא המעכבת את השגת הצחצחות, עי"ז נעשים התשע היכלין, כלים להרגיש קצת כיצד אני נכלל באחדותו הפשוט ע"י כל מצווה. כך נראה וצ"ע.

## ודע שא"א להשיג אותו בבחי' מטי, ואפי' בבחי' מטי ולא מטי, אי אפשר להשיגו אלא אלא על

**ידי עשיית המצוות בשמחה** שעושה אותה ברצון ובדקדוק ולא כנותן מתנה להקב"ה/ט, אלא כמקבל מתנה מהקב"ה ושמח יותר מהזוכה ביהלום יקר, וכמו חסיד השמח שזכה לשמש את רבו, ומרגיש שזכה ביהלום יקר, ואזי עי"ז יזכה באמת בניצוץ שכינה קדוש שיצא על ידו מהקליפות ועלה לשכינה הקדושה לעורר את כל העולמות לעבודת ה'. **כי על ידי שמחת המצווה/מא, נשלם הקדושה/מב** ישראל הם חלק אלוך'

<sup>ט</sup> סוד קטורת הס"מ בעצמו גילה למשה כמבואר בגמ' שבת פט. ומבואר בספר הלכות להאריז"ל שמות פ"ב שכל העולמות נתנו חלק בבריאת האדם וזה שכתוב נעשה אדם בלשון רבים לבד מהס"מ שלא רצה לתת. אבל למשה רבנו כשעלה למרום, נתן גם הס"מ, ונתן לו את הדבר שמבטל את עצמו, דהיינו הקטורת. ולפי שרבינו כאן בתורה מגלה שעשיית מצווה בשמחה היא בחי' קטורת, משמע שפועלת לבטל כח הס"מ, כמו הקטורת.

נמצא לפ"ז דבר נפלא שכל מה שלמדנו בספרים על פעולת י"א סממני הקטורת לבטל את כח הס"מ, ולהוציא את הקדושה מהקליפות, יכול לפעול כל אחד ע"י עשיית מצוות בשמחה, דהיינו ע"י ששמח שניתן לו אפשרות ע"י המצווה להתחבר ולהיות צוותא אחד עם אחדותו הפשוט ית' של הקב"ה, הכלולה בכל מצווה, (כמבואר בתורה ה').

ואולי אפ"ל מעלת רבינו היתירה, כי משה רבינו נתן לו הס"מ סוד הקטורת בזכות מעשיו הטובים, שהיא מצווה שלמעשה בפועל רק הכהנים בבית המקדש יכולים לקיים אותה, ואילו כל אדם רק בבחי' נשלמה פרים שפתינו. עיין בספר הלכות דכתיב ותחסרהו מעט מאלקים פי' שחלק הכתר שקיבל אדה"ר לא חזר למשה רבינו, דהיינו השגת היחידה, אבל יחזור למשיח (ומשה רבנו זכה לזה רק בהסתלקותו שנסתלק לבחי' שער הנ' כמ"ש שקבורתו בהר נבו' נ' בו). ואולי אפשר לומר שמי שאמר שהשיג יחידה דיחידה (חיי"מ רסז) ואמר שמה שמישיח יעשה לעשות גם אני יכול אלא שלו ישמעו וכו' (כעין זה בחיי מוהר"ן רסו) הוא זכה יותר שיתגלה לו איך כל יהודי בכל מקום בעולם יכול לבטל כח הס"מ ע"י מצווה בשמחה.

<sup>מ</sup> **כי שמחה האמיתית היא בלא גאווה שכוחי וידי עשה את החיל אלא שמחה על החיבור והצוות שזכיתי להכלל באחדותו הפשוטה ית' עם המצוות ושעל ידי עלה מהקליפה ניצוץ שכינה, שהוא יקר מיהלום, כי הוא כלי להתחבר אליו ית' לעתיד לבוא.**

<sup>מא</sup> **עיין לק"ה נפילת אפים ד' ח' - שכיוון שהאור כל כך גדול לכן השגתו היא דייקא ע"י מצוות מעשיות ונראה להוסיף שהשמחה והמצווה שתייהן בחי' רדיפה ומעכב המבואר לקמן שעל ידו משיגין את האור הזה. ועי"ש השמחה היא בחי' כתר בחי' שמחת עולם על ראשם שהם הכתרים שקבלו ישראל בסיני כשאמרו נעשה ונשמע, ונראה להוסיף שהכתר בעצמו יש בו רדיפה ומעכב כי הוא בחי' רצון כידוע לשון ריצה והוא לשון המתנה כמ"ש באיוב כתר לי זעיר.**

<sup>מב</sup> **ראיתי מפרשים שהכוונה ע"י שמעלה הקדושה מהקליפות ואזי כשאין לקליפות יניקה ממנה בזה נשלמת הקדושה. אבל צ"ע דלא משמע כן לשון רבינו שהיה צ"ל ע"י שמחת המצווה מעלה הקדושה מהקליפות ועי"ז נשלם הקדושה. ומדלא כתב כן אלא משמע שהשמחת מצווה בעצמה משלימה את הקדושה וצ"ע. מאידך קשה לומר שהקדושה נשלמת בלא שתעלה השכינה מהקליפות. לכן**

בחי' השכינה, שהיא קדושתו ית' השוכנת עמנו, והקב"ה אחדות פשוט עם המצוות כמבואר ושמו בהן כבעל מלאכה במלאכתו ושמחתו מתלבשת במצווה והשמח במצווה נכלל בשמחת הקב"ה כמבואר בתורה ה'. וישראל בעוה"ז המגושם אחוזים בקליפת העצבות והכבודות, כשמתגברים להוציא עצמם מהעצבות ובפרט כשעושים מצוות ה' מוצאים בזה את השכינה מהגלות. **ומעלה החיות והקדושה שבקליפות/מג**, **בבחי' אחד עשר סמני הקטורת/מ** שהקטירו בבית המקדש/מ<sup>י</sup> שחרית וערבית, שסגולתם לרדת/מ<sup>ו</sup> ולברר הקדושה שבקליפות ולהעלותה/מ<sup>י</sup>, ואזי הקליפות מתבטלות כיון שאין להם שום יניקה מהקדושה. אבל ע"י שמחה זה נעשה להפך שהשמחה מבטלת את הקליפות ואזי ממילא אין להם אחיזה בקדושה והיא עולה מהם. **כי הקליפות הם בחי' מותרות** דהיינו דבר שלא מביא לכבוד שמים, **והם בחי' עצבות, בבחי' (משלי יד)/מ** **בכל עצב יהיה מותר** הפשט שם שכל עמל מוליד ריוח, ורבנו דורש שהעצבות היא

נראה לומר שבאמת כיון שהעצבות היא הסט"א ממילא כשמבטל את העצבות ע"י שמחה כבר נשלם כל הקדושה. אבל וודאי שבפועל היא נשלמת כשהיא קומה שלימה כפי שהולך ומבאר.

<sup>מ</sup> מזה זה קליפות - עיין ספר חסד לאברהם - מעין ז - נהר ג - עד נהר ז

<sup>מ</sup> ל"ה ערלה הלכה ג אות ה' - וזה בחינת אחד עשר סמני הקטרת שעל ידם מבררין כל הניצוצות הקדושה מן הקלפות כי ברור הקדושה מן הקלפות על ידי אחד עשר סימני הקטרת זה בחינת הנ"ל מה שמוציאין החיות מן הקלפה על ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח כי הקדושה הוא לעולם בבחינת עשרה, כי אין דבר שבקדושה בפחות מעשרה אבל חיות הקלפות הוא בבחינת עשתי עשרה כידוע שזהו בחינת אחד עשר אלופי עשו בחינת עשתי עשר יריעות עזים וכו' כמובא וזהו בחינת אחד עשר סמני הקטרת, הינו כי מחמת שעל ידי הקטרת היו צריכין לברר הקדושה מעמקי הקלפות על כן היה בהקטרת אחד עשר סמנים דיקא כדי להכניע ולהמתיק הדין בשרשו הינו שהקלפות שהם בחינת תקף הדינים שיניקתם וחיותם בבחינת עשתי עשרה הם נכנעים בשרשם דיקא דהינו על ידי אחד עשר סמני הקטרת שזהו בחינת תפלה בבחינת דין דהינו שמתפללין תפלה בבחינת דין, דהינו שמתפללין תפלה בבחינת דין שנדמה להם שהיא שלהם. כי הם בחינת דינים ועל ידי זה דיקא מוציאין מהם חיותם וכו'. כמו כן מקרבין דיקא אחד עשר סמני הקטרת שזהו בחינת דינים כי הדינים שהם אחיות הקלפות יונקים מבחינת אחד עשר. אבל כח הקטרת גדול כל כך שדיקא על ידי זה על ידי אחד עשר סמני הקטרת מוציאין מהם חיותם בבחינת התפלה בבחינת דין שעל ידה דיקא מוציאין החיות מהקלפות כנ"ל. וזה בחינת חלבנה שריחה רע שהיה בהקטרת כי היו מכרחים לערב בהקטרת חלבנה שריחה רע ועל ידי זה הקטרת בבחינת דין שמשם אחיות החלבנה שריחה רע ועל ידי זה דיקא היו הקטרת מבררים כל הברורים מן הקלפות ונכללו בהקדושה עד שגם החלבנה נכלל בהקטרת והעלה ריח טוב שזהו בחינת עונות נתהפכין לזכויות שגם העונות מעלין ריח טוב בבחינת נרדי נתן ריחו. שזהו בחינת החלבנה שבקטרת שעמה היו אחד עשר סמנים כי בלא החלבנה לא היו רק עשר סמנים בהקטרת ועם החלבנה היו אחד עשר סמנים שעל ידי זה דיקא היו הקטרת בבחינת התפלה שהיא בבחינת דין שזהו מספר אחד עשר בחינת חלבנה. ועל כן היו הקטרת יורדים עד עמקי הקלפות לברר כל הברורים משם כי הסטרא אחרא היו רוצים לבלע ולינק מהקטרת מחמת שהיו בבחינת דין כנ"ל. אבל מגדל עצם כח הקטרת היו עומדים בבית הבליעה שלהם עד היו מכרחים על ידי הקטרת להקיא כל הקדושות שבלעו עד שעל ידם דיקא נתבררו כל הברורים עד שזכו לריח טוב שהוא מוונא דנשמתא על ידי הקטרת דיקא שהוא ריח טוב כי גם החלבנה נתהפכה לריח טוב בבחינת נרדי נתן ריחו כנ"ל:

<sup>מ</sup> עיין קצור ל"מ שגם האמירה מועיל לענין המבואר כאן

<sup>מ</sup> עיין בית עולמים וחדושי אגדות לרבי יצחק חבר שהקטורת בחי' מ"ן שעולה לחטם עליון וממתיק הדינים דהיינו שזו לא פעולה שפועלת למטה אלא בשרש הדינים מהיכן שמקבלים חיות משמע שזה לא מעביר טומאה מן הארץ אלא ממשין חסדים בהתעלמות מן הרע בבחי' ביטול הרע האחד בעשר טוב כענין החלבנה שבטלה בעשרה ריחות טובים כן רשע אחד בעשר צדיקים גם בזה עיין חסד לאברהם

**אבל מאידך** עיין מה שאספתי מכתבי האריז"ל בענין יא סמני הקטורת משמע כדמשמע מרבינו שהפעולה היא ע"י שירודת למטה לקליפות. ואולי הכוונה אחת אבל צריך ביאור.

<sup>מ</sup> **שער הכוונות** - תפלת השחר ג' - ובתפלת ראש השנה יתבאר לך ענין אלו י"א סמני הקטרת. גם בפר' תרומה דף קט"ד ע"ב ביארנוהו בסוד עשתי עשרה יריעות, וע"ש. ומשם יתבאר לך כי י"א סמני הקטרת הם הי' ספירות דעשיה, והנה יש י' ספירות דקליפה ועוד כח א' קדוש המחיה אותם -- הרי הם י"א. ועל ידי אלו הי"א סמנים -- שהם הי' ספירות דעשיה ועוד אותה נקודה קדושה העליונה המחיה את כולם -- ואז על ידי כך נדחין הקלי' ואנו מסלקים משם אותה הנקודה אשר היתה מחיה אותם ואח"כ אנו ממיתין את העשר קליפות. ולכן כיון שהקדושה והחיות שבהם מסתלק מהם אז נשארים הם מתים. וזהו סוד למה הקטרת מכפר על הנגף ומבטלה כמ"ש "יתן את הקטרת ויכפר על העם". והטעם, שהקטרת ממית מלאך המות וע"כ אין בו כח להמית.

**שם** - תיקון אחד שיכוין ב"א סמני הקטרת שהעשרה הם עשר ניצוצות הקדושה שירדו למטה בתוך הקליפה להכניעם והא' הנוסף עליהם הוא אור מקיף לעשר הנזכר. ולכן התיקון הוא שיכוין לסלקם מתוכם וע"כ ישארו הקליפ' מתים בלתי חיות. התיקון השני הוא להחזיר לבני אדם בתשובה כי בזה מכניע הקליפה.

**שם** - וכבר הודעתין בענין פטום הקטרת כי אותם י"א סמני הקטרת הם מה שנשאר בתוך הקליפות שלא יכלו להתברר והם י"א אורות שבקדושה המחיים את הקליפות. וכאשר יעלו למעלה, יסתלקו מתוך הקליפות וישארו בלתי חיות וימותו ואינן מויקים. וזהו סוד הנזכר בוהר פרשת וירא במדרש הנעלם שטוב לומר פטום הקטרת בזמן המגפה. וכן מצינו במגפת עדת קרח שנעצרה על ידי הקטרת שהקטיר אהרן. ולכן טוב מאד בזמן המגפה ב"מ שבעת אומרו פטום הקטרת בתפלת שחרית ומנחה יכוין בה באותה כונה האמורה למעלה בסדר הקטורת. וג"כ כאשר האדם קם אחר חצות לילה לעסוק בתורה אחר שיאמר תיקון חצות (ככתוב במקומו) -- אח"כ יאמר פטום הקטורת בכונה ההיא, לפי שאחר חצות נכנעת ממשלת הקליפה. ובפרט אם יתחברו י' אנשים יראי ה' ויקראו סדר פטום הקטורת יחד בכונה הנזכר -- יעשה רושם גדול למעלה אם יהיה אחר חצות לילה כנזכר.

<sup>מ</sup> משלי פרק יד (כג) כָּבֵל עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר וְדָבַר שִׁפְתַּיִם אֶךְ לְמַחְסוֹר:

רש"י (כג) בכל עצב - בכל יגיע מלאכה יהיה ריחו אבל דברי הבל אך למחסור:

מותרות/מט) וקליפה/ג) ופסולת. **והם תוקפא דדינא** תוקף הדין דהיינו שהעצבות מעורר דין תקיף, והוא ההתגברות הדין עד שהתגברות הדין ביותר מכונה עצבות **בבחי'** מה שכתוב בדור המבול כשחטאו כל כך עד שעוררו על עצמם הדין הקשה ביותר של כליה וחורבן כל העולם, שהקב"ה **(בראשית ו) נב/ג) ויתעצב אל לבו** הפשט שנקט לשון בני אדם/ג). ונקט אל לבו לומר שהכעס נשאר בלבו ולא ציוה לנביא להזהיר את

**מצודות דוד** (כג) בכל עצב – בכל דבר עצבון ועמל יגיעת המלאכה יהיה לאדם יתרון וריחוק מה אבל דבר שפתים העמל בו הוא אך למחסור כי ברוב דברים לא יחדל פשע:

<sup>מט</sup> **וכן הניקוד** מותר בחולם ולא בשורוק, דהיינו היתר, אבל מלביים שפירש לשו היתר, וכן בגמ' דרשו לשון היתר עיין ברכות ל: שרבי ירמיה ניסה לשמח את רבי זירא שהיה טבעו רציני, ורבי זירא אמר לו הרי כתוב בכל עצב יהיה מותר, משמע שלמד את הפסוק משלו היתר.

<sup>נ</sup> **וצ"ע קליפה** משמע שיש בה בחי' שומר לפרי, ואולי כי כשאדם בלא מוחין אזי רגיש יותר לפגיעה נפשית והעצבות שומרת עליו ע"י שנעשה מכונס בתוך עצמו, אע"פ שבוודאי טוב יותר שיהיה שמח, אבל כשלא מצליח לשמח אם לא היה אפשרות לעצבות שאזי הוא מכונס בתוך עצמו אזי היה ניזוק מאד. והראייה שחיה אין לה עצבות אע"פ שהעצבות היא מיסוד העפר וגם שמחה לא שייך אצלה. וזה כי אין לה סכנה של פגיעה נפשית כשהיא בלא מוחין כי אין לה ירידות ועליות כמו אדם שהמוחין באין והולכים לנסותו.

<sup>נס</sup> בתקפא (בראשית י) ובתשכס תוקן

<sup>נב</sup> **בראשית פרק ו** (ה) ויִרָא יְהוָה בִּי רְבֵה רָעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ וְכָל יֶצֶר מַחְשַׁבַת לְבוֹ רָק רָע כָּל הַיּוֹם: (ו) וַיִּנְחַם יְהוָה בִּי עֲשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאֹתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי בִּי עֲשִׂיתֶם:

**רמב"ן** (ו) וינחם ה' ויתעצב אל לבו דבר תורה כלשון בני אדם והענין, כי מרו ועצבו את רוח קדשו בפשעיהם (ישעיה סג י'). וענין "אל לבו", כי לא הגיד זה לנביא שלוח אליהם, וכן הלשון במחושב, כדרך לדבר אל לבי (להלן כד מה), וזולתו: ובבראשית רבה (כז ד) אמרו בזה ענין נכבד במשל שהביאו מן הסרסור והאדריכל, והוא סוד גדול לא ניתן ליכתב, והידועו יתבונן למה אמר בכאן שם המיוחד, ובכל הפרשה וענין המבול שם אלהים: (ובהערת מוסד הרב קוק ציין לבאור הלוש על הרקאנטי (דף יט א') עיי"ש ד"ה מאמר נעשה אדם.

**פירוש הרקאנטי על התורה** – סוף פרשת בראשית – **ספר הזוהר** (בראשית ל"א א') אל הכבוד הרעים כד"א ורעם גבורותיו מי יתבונן דא סטרא דאתיא מגבורה ונפקא מינייה. <תרגום – "אל הכבוד הרעים" (תהלים כט' ג'). קשה שהרי אל הוא חסד, והרעים היא פעולה של גבורה. ומתוך שהוא כמו שכתוב "ורעם גבורותיו מי יתבונן" (איוב כו' יד'). שמתוך ההתבוננות מתגלה זו הבחינה ברעם הגבורה, כך אל הכבוד שהוא החסד מתגלה מחמת הגבורה, כך המלכות המכונה אל הכבוד יוצאת מצד הגבורה-:

**ענין אחר נורא מאד ויתעצב אל לבו כי מאמר נעשה אדם היה מאמר המדה הנקרא לב:**

**בראשית רבה** רבי אמי אמר בלבו נמלך משל למלך שבנה פלטרין על יד אדריכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי ראוי להתרעם לא על אדריכל אתמהא כך ויתעצב אל לבו:

**ספר הזוהר** ואדרא רבא קמ"ד א' וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ. <תרגום – "וינחם י" כי עשה את האדם בארץ" (בראשית ו' ו'). וינחם י" נאמר בז"א. <לאפוקי אדם דלעילא דלא הוה בארץ. >מלת בארץ באה להוציא את האדם העליון שלא היה בארץ. ויתעצב אל לבו ויעצב לא נאמר אלא ויתעצב דאיהו אתעצב דביה תליא מילתא לאפקא מאן דלא אתעצב. <ויתעצב אל לבו" (שם). ויעצב לא נאמר דהיינו שעצב אחרים, אלא ויתעצב, שנתעצב בעצמו לפי שבו תלוי הדבר להוציא מי שאינו נעצב. ויתעצב אל לבו בלבו לא כתיב אלא אל לבו כמאן דמתעצב ומקבל למריה דאמר חזי האי לליבא דכל ליבין. <ויתעצב אל לבו" בלבו לא כתוב אלא אל לבו כמי שמתעצב לאדונו, כי הראה זה ללב של כל הלבבות-: <עכ"ל הרקנטי

**ביאור הלוש על הרקנטי** – מאמר נעשה אדם היה מאמר המדה הנקראת לב. ר"ל העטרה שהיא לב התפארת ולכן עכשיו שהאדם הרשיע ויתעצב אל לבו ששלח אליה כעסו ונסתלק משם כדי שיפסד האדם ולפי זה ישוב העצבון והכעס אל התפארת וכן נראה מזה שכתב וכן מצאתי בספר מאירת עינים ו"ל העצבון למעלה מן הלב באביר יעקב הגדול הוא שאמר ויתעצב ולא אמר ויעצב ופי' הפסוק וינחם ה' הוא אשר השפע בא ממנו והוא הבינה שהוא קיום הכל ניחם באדם התפארת בעבור כי בסבתו הוצרך לעשות הארץ העטרה אשר גרמה כל זאת הרעה שהיא היתה האדריכל ולפיכך ויתעצב האדם אל לבו שגרם לו זה שהשם יתנחם ממנו. והבן כי למעלה אמר לשון נחמה ולא רצה לומר לשון עצבון עד שהגיע בתחתונות עכ"ל. פ"י כי מפני דוינחם שב אל הבינה לכך לא נאמר בו ויתעצב אבל שב אל התפארת כי שם מתחילין הבתי בראי ושייך לומר שם ויתעצב דכתיב במסתרים תבכה נפשי ואוקמא בגמ' בבתי בראי שהם מתחילין מן התפארת ועל זה רמז בוזהר לאפקא מאן דלא אתעצב פ"י ששם הה' עליונות הנקראים בתי גואי:

**עוד שם** – כמאן דמתעצב ומקבל למריה ואמר חזי האי לליבא דכל לבין. פ"י חכמה שהוא לב עליון או ירמוז אל העטרה עצמו שהוא לב כל הלבבות התחתונים:

<sup>נב</sup> **וביאר רבנו בחיי** – ויתעצב אל לבו. על דרך הפשט מלת לב בהקב"ה אינו אלא משל והוא הדין בשאר האיברים הגופניים שבאדם המיוחסים אליו יתברך כגון פי ה' עיני ה' אזני ה' יד ה' רגלי ה', אך מפני שכבר נתברר אצלנו שהקב"ה חפץ בטוב כענין שכתוב (ישעיה מב, כא) ה' חפץ למען צדקו, ולא חפץ ברע כענין שכתוב (תהלים ה, ה) כי לא אל חפץ רשע אתה וגו'. מפני זה כשהכתוב רצה להודיענו כי כשנעשה מה שהקב"ה חפץ יאמר בו שישמח, כענין שכתוב (שם קד, לא) ישמח ה' במעשיו, וכשנעשה מה שלא חפץ יאמר בו ויתעצב אל לבו, כי אי אפשר לנו לעמוד על רצונו לעשות מצותו ולהזהר מעבירות בלתי אם ישימנו כן במדות הללו שהן מדות בני האדם, ועל כן כשהוא יתברך מחשב בו בעצמו ממקום מחשבתו יזכיר בו הכתוב לבו כי הלב באדם כלי המחשבה הבאה אליו מן המוח. וכן תראה כי הרוצה להתבודד ולהמשיך שפע המחשבה יכוף ראשו ויחשוב כדי שירד שפע המחשבה מן המוח שהוא מקור המחשבה אל הלב, ואף על פי שזה משל ורוחק מן הנמשל הנה הנמשל בדמיונו, ומוזה תקרא המחשבה שהשפע שלה וכוחה ירד מלמעלה לבו:

החוטאים (רמב"ן/י<sup>ט</sup>). ואע"פ שבוודאי העצבות של הקב"ה היא דקדושה כי מתעצב על שמעשי ידי התחיבו כליה/י<sup>ט</sup>, ואצלו העצב בעצמו הוא התיקון שפועל את כליה מתוך רחמנות/י<sup>ט</sup>, שרק היא התיקון האפשרי במצב כזה, כפי שגזרה חכמתו. ובמדרש כיון שלא כתוב ויעצב בלבו דרשו חז"ל (ב"ר כו ד')/י<sup>ט</sup> שבכיוול כעס על לבו שיעץ לו לברא את האדם/י<sup>ט</sup>, הרי שעצבות/י<sup>ט</sup> הוא חרון וכעס גדול למעלה, דהיינו התגברות תוקף מדת הדין, דהיינו שזה הכינוי לדין התקיף ביותר הגורם לכליה נוראה.

**ועיקר השמחה היא בלב כמו שמרגישים בחוש שבשעת השמחה שהלב מתפעל ומתרגש ברוח לב, כמ"ש (תהלים ד')/י<sup>ט</sup> נתתה שמחה בלבי.**

**וגלות השכינה, שהוא בחי' לב שהוא שמחתן של ישראל השכינה הקדושה היא בלבם של ישראל כמ"ש "ושכנתי בתוכם" ודרשו בתוך כל אחד ואחד מישראל, והיא השמחה האמיתית של ישראל, עיקר גלותה, כשעצבות שהם הקליפות גוברים עליה, בבחי' ויתעצב אל לבו שמכווצים ומכבידים על הלב ולא מאפשרים ללב להתרחב בשמחת החיבור עימו ית'. וזה הוא לעתיד לבוא כשיצאו ישראל מהגלות, ע"י שתגדל הדעת והחיבור אליו יהיה תמידי עד שלא יהיה דבר שלא מכוון לכבוד שמים אזי תתבטל העצבות וזה דכתיב (ישעיה נה)/י<sup>ט</sup> כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון לארצכם", ישעיה**

<sup>יג</sup> ועיי"ש הערת מוסד הרב קוק שמקורו במדרש הגדול (קלב) שכעס עליהם בלבו ולא גילה להם ע"י נביא או שליח. עוד העירו שכן כתב גם הרמב"ם במורה נבוכים שלא מבואר בתורה ששלח להם שליח להזהירם. אבל בוזהר בראשית דף נח. מפורש ששלח לה את נח שהתרה בהם כמה פעמים ולא שמעו לו.

<sup>יד</sup> ועייין תורה ה שזה כבר אחר גזר דין כי רק אחר גזר דין נגרע משמחת הקב"ה בבחי' ויתעצב אל לבו.

<sup>טו</sup> עייין שם בפסוקים שדייקא בפסוקי החרון הנורא שהיה אז נכתב שם הויה אע"פ שבכל הפרשה נכתב שם אלקים, ועיי"ש רמב"ן שמעיר לזה שיש בזה סוד גדול. הרמוז במדרש. ולא הבנתי כוונתו. אבל אולי אפ"ל שכיון שחטאו כל כך אין להם תיקון אלא מיתה ביסורים נמצא שתוקף הדין נעשה ע"י רחמנות גדולה של הקב"ה שבכיוול לא מצא להם תיקון טוב מזה. וכידוע שנשמות דור המבול היו נשמות ישראל שכיון שבאו מחטא אדם הראשון שישב קל שנים בנחל קדרון כמובא בשער הפסוקים ריש פרשת שמות, שכיון שיצאו בלא נוק' היו נשמות גבוהות מאד מהדעת בעצמו, אבל מלובשות בזהמה נוראה של נגעי בני אדם. ודור המבול היה התיקון הראשון שלהם ושוב חזרו בדור הפלגה וזכו לעוד תיקון בענשו של אותו הדור ושוב בסדום ועמורה, ועוד נתקנו ע"י יעקב אבינו שהוציאם מקליפת לבן בחרן, עד שנשלם תיקונם בכור שיעבוד מצרים כמבואר שם. נמצא שהכליה הנוראה הזו היתה תחילת תיקון נפלא מרוב רחמיו ית' לנשמות עמו ישראל שעלו במחשבה תחילה.

<sup>טז</sup> במדרש רבה ועיי"ש כז ד' – (בראשית ו, ו): ויתעצב אל לבו, (קשה למדקדק לשון אל לבו להל"ל ויתעצב לבו לכן) אמר רבי ברכיה, משל לשון שפנה פלטיין על ידי אדריכל, ראה אותה ולא ערבה לו, על מי יש לו להתעבט לא על אדריכל, כף ויתעצב אל לבו. ועיי"ש מהר"ו שצייין לב"ר ח' ג'.

ועייין ב"ר ח' ג' ויאמר אלקים נעשה אדם במי נמלך? .... ר' אמי אמר בלבו נמלך, משל למלך שבנה פלטיין ע"י אדריכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי יש לו להתרעם לא על האדריכל אתמהא הוי ויתעצב אל לבו. – ופרש המהר"ו – בלבו נמלך – היינו בתורה, והלב הוא משכן החכמה אצל האדם. ע"כ הונח שם זה של לב על התורה והחכמה. וכמ"ש לי עצה לי תושיה וכמ"ש לעיל אמון אומן. אומן איננו בונה מדעת עצמו. אלא דפתראות ופינקסאות יש לו וכו' עיי"ש. וכמ"ש בפר"א פרק יא מיד אמר הקב"ה לתורה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. ובלב הוא מקום העצה. והביא ראייה ע"פ מדה יז מ"ש ויתעצב אל לבו. כאדם שמראה רוגז כנגד היועץ אם אין עצתו עולה יפה. ואם נזכה להבין פירוש הכתוב ויתעצב אל לבו. נזכה להבין פירוש מאמר זה. ודרך כלל שברא את העולם להשרות בו שכינתו בכיוול כמ"ש לעיל פר' ג' ט' ופר' יז ט' ועל שבקלקול מעשה בני אדם נתקלקל הפלטיין כולו ע"כ היה העצב על היועץ והאדריכל. עכ"ל המהר"ו.

<sup>יז</sup> גם עייין אור החיים – ולזה כאשר ראה ה' כי רבה רעת האדם הכיר כי רוב התיעוב הוא לצד יסודו שהוא בנוי מן הארץ וגם מקום הנחתו וחיותו בארץ, והוא אומרו וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, כי הוא יסוד הגס ונגדי לרוחני בתכלית ולזה ניהם ה' כי עשה את האדם בארץ ולא עשאו בנוי משאר היסודות הדקים שבזה לא היה רק רע כל היום, ולהיות שמעשהו משאר יסודות לא תצא כוונת היצירה שחשב ה' בלבו לפועל, והוא אומרו ויתעצב אל לבו ולא אמר בלבו, פירוש אל רצונו ומחשבתו אשר חשב בבריאת האדם, ומצד זה לא הפך ה' הבריאה שאם לא כן היה ה' סותר ובונה בנין חדש בהרכבה מג' יסודות, ולזה הגם שהביא מבול ואבד הכל הניח הבריאה כמות שהיתה לטעם כמוס בלבו יתברך:

<sup>יח</sup> גם עייין ספר החרדים (סח ו) – שעצבות הוא אבק הכעס.

<sup>יט</sup> תהילים פרק ד (ז) רבים אמרים מי יראנו טוב נסה עלינו אור פניך יהיה: (ח) נתתה שמהך בלבי מעת דגנני ותירושם רבוי:

מצודות דוד (ז) רבים – ראיית רבים מתאווים ואומרים מי הוא אשר יראנו טוב ר"ל חושקים עושר רב. נסה – הרם עלינו אור פניך אתה ה' למלאות תאוותינו: (ח) נתתה שמחה בלי – אבל לא כן אני כי אתה ה' נתת בלבי להיות שמח בחלקי יותר מהרבים ההם השמחים מעת שרבו דגנני ותירושם:

<sup>כ</sup> ישעיה פרק נה (י) כי פאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרהר את הארץ והולידה והעמידה ונתן זרע לזרע ולחם לאכל: (יא) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתי: (יב) כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל על עצי השדה ימחאו כף:

מצודות דוד (יב) כי בשמחה תצאו – וזהו ההבטחה אשר תצאו מן הגולה בשמחה ותובלון לארצכם בשלום. יפצחו וכו' – היא ענין מליצה כי כשהאדם בשמחה דומה לו שכל העולם שמח עמו. ימחאו כף – יכו בכפיהם לשמוח וגם זה ענין מליצה:



הנביא מתאר כיצד תיהיה הגאולה לעתיד לבוא, ורבנו לומד משם שכן הוא תמיד כשישראל שמחים זה בעצמו בחי' יציאה מהגלות/ס<sup>ב</sup>, כי עיקר הגלות היא העצבות שהיא הסט"א כמבואר בתורה מח תנינא, והקב"ה שונא אותה, ובוודאי מי שמעשיו שנואים על הקב"ה הוא בגלות כי הקב"ה פונה ממנו.

**ובשביל זה שע"י הקטרת מעלין מהקליפות שהן העצבות חיותם**, ובלא ניצוץ קדושה המחיייה אותן הן מתות, ואזי אין מה שמעכב את השמחה לכן **כתיב בהם דהיינו בקטרת (משלי כז/ס<sup>ג</sup>) קטרת ישמח לב פשט הפסוק שריח שמן אפרסמון וריח הקטורת משמח את הלב**. ורבנו מביא פסוק זה אסמכתא לדבריו שהקטורת גורמת לשמחה ע"י שמעלה את הקדושה מהקליפות שהן העצבות ואזי כשאיין להן יניקה מהקדושה הן מתבטלות ואזי אין מעצור לשמחה.

**נמצא כשעושה המצוה בשמחה**, דהיינו שמחה של מצווה דייקא, ולא שמחה לבד וגם לא כי א"א לשמוח בלא מצווה אלא כי **אזי מעלה השכינה/ס<sup>ד</sup>**, **שהיא המצוה, שהיא שמחת הלב מבין**

<sup>סב</sup> עיין זוהר במדבר קיח. שמבאר פסוק זה ומבאר שהשכינה נקראת שמחה כשהיא נגאלת.

<sup>סג</sup> **משלי פרק כז (ט) שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש:**

**רש"י (ט) שמן וקטרת – ריח שמן אפרסמון וריח קטרת משמחין לב**. ומת רעהו מעצת נפש – מי שחברו מקרבו וממתק לו בדבריו הוא טוב ממנו שנפשו יועצתו, ד"א ומתק רעהו המכשיר מעשיו שהן מתוקין להקב"ה טוב לו ממה שהוא ממלא תאות לבו:

<sup>סד</sup> **הריצ"ח** שיעור ה' דקה 56 ביאר שהשמחה היא בחי' גילוי פנמיות ולכן על ידה עולה הקדושה מפנמיות הקליפות לחג"ת, וכן הלאה.

## הקליפות :

וזהו בחי' מלכות דעשייה דהיינו הקדושה והשכינה והמצווה העולה מן הקליפות :

## אות ג

כנ"ל שהמצווה היא הקדושה האחוזה בקליפות העצב המותר, ואותה צריך להעלות משם והשמחה היא המבטלת את הקליפה, ועיקר אחיות הקליפות הן ברגלי הקדושה כמ"ש רגליה יורדות מוות, וכשמבטלת אחיותם ברגליה אזי חוזר לה כח ההליכה ועולה לעורר את כל העולמות לעבודת ה'. עיין בזה מעשה מחיגר, מה שספרה הלבנה לחמה, ועיין סוף תורה רעז ותורה פו ותורה קלט/א<sup>4</sup> שכל ימי החול השכינה אחוזה ברגליה בקליפות ובשבת עולה מהן וזה בחי' פוסעים בה פסיעה קטנה כי עדיין היא כתינוק המתחיל להלך, וצ"ע שכאן משמע שמיד יש לה כח הליכה גדול לעלות ולעורר את כל העולמות.

**וכשארם עושה איזה מצוה** בשמחה<sup>5</sup> כנ"ל שעי"ז מתבטלות הקליפות האחוזות ברגלי השכינה והמצווה, והיא יכולה להלך ברגליה, **יש כח בהמצוה, לילך ולעורר כל העולמות לעבודת הש"י.** בבחי' מה שמשנה רבנו אמר לפרעה כשנצא מהאחיזה שלך בנו אזי (שמות יוד/ו)<sup>6</sup> **בנערינו ובזקנינו נלך, בצאננו ובבקרנו נלך** כי חג ה' לנו, דהיינו חג שבועות ומתן תורה שהוא התעוררות כל העולמות לעבוד את ה':

**וזה בחי' ספירת מלכות מלביש ספירות נה"י** נצח הוד יסוד, **שהם כלי ההליכה**<sup>7</sup> שמקבלת השכינה:

**וזה בחי' (תהלים לז/ו) תורת אלקיו בלבו לא תמעד אשוריו,** תורת אלקיו בלבו, היא השמחת לב שהיא השכינה שהולכת לכל המדות שבלבו לעוררם לשמוח בעבודת ה', "לא תמעד אשוריו" ו' לא תכשל בצעדיה **שהיא הולכת** בדרך האושר הנפשי **לעורר** את כל לבו לעבודת ה' :

<sup>4</sup> **תורה קלט** – צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (תהלים פ"ה). כי יקרא דשבתא הוא, כי בחל שיש שליטת החיצונים, כשהאדם עושה מצוה, אזי יונקת הקלפה מהרגלין של המצוה, כי כל מצוה היא קומה שלמה. ואזי אין להמצוה ההיא בחינת רגלין, לעלות בהם ולילך לפני הקדוש ברוך הוא. כי הקלפה לקחה הרגלין, [בבחינת (משלי ה'): "רגליה יורדות מות"]:

וכשבא שבת, ונתבטל שליטת החיצונים, אזי עולים הרגלין מהמצוה, שהיו בתוך החיצונים בחל שניקו מהם, ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקדוש ברוך הוא. וזהו (ישעיה נ"ח): "אם תשיב משבת רגלך", שעל ידי שבת תשיב ותחזור הרגלין להוציאם מבין החיצונים. ואזי עולה המצוה והולכת לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא משתעשע בה, אף אם נעשית על ידי קטן שבקטנים, ובלי כונה ושלמות הראוי להמצוה, עם כל זה יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול מהמצוה. כמו האב שיש לו תענוג גדול כשבנו מתחיל להלך, אף שאינו הולך כראוי, עם כל זה משתעשע מאד ממנו, כך הקדוש ברוך הוא משתעשע מאד מכל אחד מיראאל כשעושה מצוה. והנה ההולך במדבר במקום שאין דרך, אינו יכול לעשות דרך כבושה על ידי פעמי רגליו, כי אם בשילך הרבה. והמצוות נקראים צדק, כמו שכתוב (תהלים ק"ט): "כל מצותיך צדק". וזהו צדק לפניו יהלך, כשהמצוה הולכת לפני הקדוש ברוך הוא, אזי וישם לדרך פעמיו, הקדוש ברוך הוא עושה מפעמי רגליו, דרך, שהוא נאמר על דרך שהוא כבושה לרבים. כי מחמת גדל התענוגים והשעשועים שיש להקדוש ברוך הוא מהמצוה, עושה מפעמי רגליו, דרך כבושה. וזהו "וישם לדרך פעמיו":

<sup>5</sup> **צ"ע מדוע רבנו לא כתב כאן בשמחה,** אחרי שביאר שבלא שמחה רגליה אחוזות בקליפות ולא יכולה לילך כלל.

<sup>6</sup> **שמות פרק י (ז) ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את יהוה אלהיהם הטורם תדע כי אבדה מצרים: (ח) ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אלהם לכו עבדו את יהוה אלהיכם מי ומי ההלכים: (ט) ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך ובצאננו ובבקרנו נלך כי חג יהוה לנו:**

**רבנו בחי (ט) כי חג ה' לנו.** זה חג שבועות הוא יום מתן תורה שכבר אמר לו בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה (שמות ג, יב). ואין לפרש חג פסח שהרי במצרים עשו את הפסח, גם אי אפשר לפרש סוכות שהרי אין לו זכרון בהר האלהים אבל הוא חג השבועות שבחודש סיון הוא שכתוב (שם יט, א) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני ויום זה ראש חודש סיון היה ונשתהו שם חמשה ימים ולמחרתו ביום ששי ניתנה תורה:

<sup>7</sup> מתנצו - בצאנינו

<sup>8</sup> **נצח הוד** הן בחי' רגלין אבל יסוד הוא בחי' התקשרות שאליו מוליכות הרגלים, דהיינו שהרגלין שהם בחי' צדדין מתאחדים בקו האמצעי ע"י היסוד.

<sup>1</sup> **תהלים פרק לו (ל) פי צדיק יתגה ויחמיה ולשונו תדבר משפט: (לא) תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשוריו: רש"י (לא) לא תמעד אשוריו – לא יחליקו צעדי:**

**מלבי"ם (לא) תורת אלהיו בלבו – שמאמין בתורת ה' ושומר אותה בלבו, ולא תמעד אשוריו – שלא ימעד מדרכי האושר שכל מעשהו ומהלכו הוא לאושר הנפש, ובכ"ז צופה רשע לצדיק – שהוא עליו כצופה לעיין על דרכו להטותו מדרך הטוב ולהחטיאו, וגם הוא מבקש להמיתו – בגופו, וא"כ מבואר שראוי על פי המשפט שה' יצילהו בשמירתו משני אלה, שנגד מה שמבקש להמיתו:**

**מלבי"ם חלק באור המלים – (לא) אשוריו – היינו ההילוך בדרך האושר הנפשי כמו בפ"י בכ"מ:**

**וזה בחי' (שם סח/ט) הליכות אלי מלכי בקודש,** פשט הפסוק מדבר בקריעת ים סוף שם נאבדו לגמרי המצרים האוחזים בכנסת ישראל ואזי המלכות עלתה מהם אל הקדושה וכל ישראל שרו שירת הים ברוח הקדש והתנבאו כולם אפילו שפחה על הים, ושירת הים של ישראל עוררה גם את המלאכים לנגן (פרש"י שם) דהיינו התעוררות כל העולמות לעבודת ה'. **כי כשמעלין מלכות לתוך הקדושה,** דהיינו כשבחי' מלכי עולה אל הקדש, אזי **היא מלבשת את הליכות אלי** דהיינו **את נה"י** נצח הוד יסוד, **לילך ולעורר כל הדברים לעבודת השי"ת :**

## אות ד

**וע"י ההתעוררות, היינו ע"י הליכה** דהיינו שהשכינה שעלת מהקליפות עולה למעלה לעורר את כל העולמות (כמו אש שכל המתקרב אליה נכלל בה ונהפך לאש, כך כל המתקרב למלכות נעשה אש להבה להקב"ה) ובה באה לפניו ית' לעוררו להשפיע לה, בבחי' (זוהר ויקרא יג.) חמי במאי ברא קאתינא לקמך, אזי **נמשך ברכה** דהיינו המשכה של שפע מלמעלה למטה/י' **יאכלל העולמות:**

**וזה בחי' שהספירות נה"י** נצח הוד יסוד **מלבישין את** הספירות **חג"ת** חסד גבורה תפארת/י', בעיקר את חסד וגבורה **שהם הידים, שמשם כל הברכות/י'** דהיינו שלשכינה נוסף לרגלין להלך בהן, יש לה גם ידים להמשיך ברכה:

**וזה בחי' מה שאמר יעקב ללבן (בראשית ל"ו/י"ד) ויברך ה' אותך לרגלי** הפשט שאמר לו שהברכה שהיתה בביתו זה בסיבתו/טו' של יעקב, ורבנו דורש דהיינו שע"י הרגלין שעולה לעורר את כל העולמות

<sup>1</sup> **ואולי אפשר** לומר שאשוריו הם גם בחי' כלי הליכה רוחניים כי אשוריו לשון אשורנו ולא קרוב בלעם בחי' הסתכלות היינו כלי ההליכה הרוחניים ועל זה אמר שלא ימעדו כי שם המעידה היא ע"י המדמה היינו היכלי התמורות כדלקמן במאמר דסבי דבי אתונא וע"י שמחה לא ימעדו. וכידוע בשם הגר"א שענינים בחי' רגלין רוחניים שעל כן המרגלים שהלכו לתור את הארץ בעיניהם נקראו מרגלים לשון רגלין.

<sup>2</sup> בתרלז - שהוא

<sup>3</sup> **תהילים פרק סח** (כה) **ראו הליכותיהם אלהים הליכות אלי מלכי בקדש:** (כו) **קדמו שרים אחר נגנים בתוך עולמות תופפות:** רש"י (כה) ראו הליכותיהם אלהים - כלומר לאלו נאה לך להושי' שכשראו הליכותיהם בקדושתך בים קדמו שרים לשורר לפניך שירת הים ואחריהם באו הנוגנים אלו המלאכים:

<sup>4</sup> **כי ברכה** לשון המברך את הגפן

<sup>5</sup> בתרלז - בכל, ובלה"ט שם - לכל

<sup>6</sup> **גם כאן כמו** לעיל שנצח הוד מצרפים אליהם את היסוד כך גם הידים חסד וגבורה מצרפים את התפארת שהיא מאחדת אותם אל הקו האמצעי.

<sup>7</sup> **פרי עץ חיים** - שער חזרת העמידה - פרק ד ונבאר עתה ענין מברכת כהנים: - **צריך** לכיין מאוד בברכת כהנים. וצריך הכהן לישא ידיו נגד ראשו ממש, וצריך ליזוהר בוה. מהחברים - תקנו ברכת כהנים קודם שים שלום שהוא נשיאת כפים. וידוע שהברכה שורה בנשיאת כפים, לפי שיש בהם יו"ד אצבעות, הרמוז ל"ס. וכל ברכות הבאות לעולם, צריך לבא קודם למדה אחרונה שהיא כנ"י, ומשם יורדין לעולמות, וכשרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולברך אותם, נתן להם התורה שהיא המישרת ומדרכת אותנו את הדרך אשר נלך בה, ואת המעשה אשר נעשה, וצוה לכהנים שהם מצד החסד שיברכו את ישראל, וגילה להם את הסוד, שצריכין קודם להמשיך הברכה מא"ס עד אין תכלית, ומשם יתברכו ישראל מהאל ית'. ואמר הכתוב כה תברכו וכו', שהוא מדה י' הנקראת אין תכלית, ועל ידה נמשכו כל פעולות עה"ז, ובה נעשה כל הניסים וכל הנפלאות, שנאמר כה אמר ה', וצוה לכהנים שימשכו הברכה למדת כה, וממנה לישראל. וזהו כה תברכו, למדת כה. תברכו אתם כהנים, מא"ס עד לאין תכלית: **ופי' תברכו,** אותיות בכתר'ו. כלומר, מן הכתר צריך להמשיך הברכה. בא וראה, בשעה שהכהנים פורשים ידיהם לברך העם, אז השכינה שורה על ידיהן, ויתמלאו משפע, ויד ימין עולה על יד שמאל, לכן צריך להגביה יד ימין על יד שמאל, ואז כל אותן המדרגות כשפרשו ידיהן, כולם מתברכים ממקור כולם שהוא עה"ב, שהוא מקור עליון, שכל הפנימים מאירין ממנו, וכל הנרות ממנו מתדלקין ומתמלאין, ואז הוא שעת רצון מסטרא דא"א. ותמצא, שכל ברכה מג' ברכות היא כפולה, יברך וישמרך הוא כפול, יאר ה' ויחונך ג"כ כפול, ישא ד' וישם שלום גם כן כפול. לרמוז, שקודם יבא שפע למדת כה, ואח"כ לישראל. וזהו ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ובאלו ג"פ יש ס' אותיות, נגד ס' אותיות נסתרות שיש בק"ש בפסוק שמע, וז"ס ששים גבורים וכו', ע"כ מהחברים:

<sup>8</sup> **בראשית פרק ל** (כט) **ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר היה מקנך אתי:** (ל) **כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך לרגלי ועתה פתי אעשה גם אנכי לביתי:**

<sup>9</sup> **ענין תורה ד' תנינא** אות ו' - כי כל דבר יש לו שרש, ושרש חכמת הטבע הוא בחינת מצח הנחש, בחינת (שמואל א י"ז): "ומצחת נחשת על רגליו", הנאמר בגלית, הינו בחינת מצח הנחש הנ"ל, כי גלית היה כופר והיה רוצה להראות, שכל הסבות הכל על פי הטבע, חס ושלום, שזה בחינת מצח הנחש כנ"ל, וזהו: "רגליו", בחינת סבות, כמו שכתוב (בראשית ל): "ויברך ה' אותך לרגליו" - בסבות, כי כן הוא הפרוש שם, שיעקב אמר ללבן, שהשם יתברך היה מסבב אליו הברכה על ידו ובסתתו. נמצא שרגל הוא בחינת סבות. רק שיעקב תלה כל הסבות בהשם יתברך כנ"ל, וגלית היה תולה כל הסבות שלו במצח הנחש, דהינו בחיוב הטבע, וזהו: "ומצחת נחשת על רגליו" כנ"ל:

לעבודת ה' אזי נמשך ברכה ע"י הידים: ולפ"ז משמע שיעקב אע"פ שהיה בבית לבן הארמי, ממנו לא אחזה בו קליפת לבן כלל אלא עלה לעורר את כל העולמות לעבודת ה' והמשיך שם את נשמות ישראל, עד שזכה להעלות את השכינה לבחי' ברכת הידים.

**נמצא שעולין הרגלין בבחי' ידים, בבחי' (שופטים ד') ותלך יד בני ישראל הלך וקשה** הפשט שאחרי שיעל הרגה את סיסרא נכנע יבין מלך כנען לפני ישראל ונהגו בו ביד חזקה עד שהכריתו אותו לגמרי. ולפי רבינו ותלך יד פרוש שהרגלין עלו בבחי' הידים/ט"ו. דהיינו אחרי שנפלה קליפת סיסרא שאחזה בישראל אזי עלו הרגלין לעורר את העולמות לעבו"ה עד בחי' הידים, (ואולי אפ"ל שכיון שיבין מלך כנען לשון בינה דסט"א שהיא היפך ברכת השכל לכן נהגו בו ביד קשה, ביד דייקא להתגבר על קליפת השכל בחי' אני חכמה שכנתי ערמה ולהמשיך ברכת השכל הקדוש)

**ועיקר הברכות מידיים, בבחי' מה שכתוב באהרן ביום השמיני למילואים הוא יום חנוכת המזבח אחרי** שהקריב את כל הקרבנות אזי (ויקרא ט') וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, ואזי גם משה (הדעת) ברך את ישראל דהיינו ברכת השכל ואזי ירדה אש שכינה ואכלה את הקרבנות. ואע"פ שאהרן הכהן ברך את ישראל בפיו גם נשא ידיו, כי הברכות נשפעות מבחי' ידים/ט"ו. וכמ"ש בברכת יעקב אבינו ליוסף הצדיק (בראשית מט') מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל לפי רבנו מבחי' ידים דהיינו ידי אביר יעקב משם נמשכות הברכות שהן בחי' המרעה ומוזן/כ"ו לאבן ישראל שהם כנסת ישראל (שפתי כהן שם) /כ"א:

## אות ה

**ועיקר הברכה שנשפעת מהידיים כ"ב, למעלה הם שכל/כ"ג רוחני אור פשוט. וכשבאים למטה, נעשים לכ"א וא' כפי רצונו, כשיוצא מכח אל הפועל/כ"ד כמ"ש (תהלים קמה) פותח את ידך**

<sup>טו</sup> צ"ע כי ותלך יד משמע שהידיים קבלו רגלים ולא שהרגלים קבלו ידים. ולכאורה המהלך לפי רבינו שהמלכות מקבלת רגלין ועולה עד הידים ואזי מקבלת ידים להמשיך על ידן ברכה. אבל הביאור כי שהמלכות שכל קומתה היתה רק נקודת רצון כשפלה הקליפה קבלה נה"י דהיינו רגלין ונעשים קומה של ד' ספירות נה"מ ואזי עלתה עד לידיים דהיינו חג"ת ונעשית יותר גדולה וכבר יש לה ז' ספירות. והקומה היא תמיד שהעליון חשוב יותר נמצא אע"פ שבכיכול הרגלין שקדמו קבלו עכשיו ידים אבל ביחס לקומה אזי להפך הידים שהם העליונות יש להם עכשיו גוף ורגלים.

<sup>ט"ז</sup> ויקרא ט כב - וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ויִרְדּוּ מֵעֵשֶׂת הַחֹטָאת וְהֶעֱלָה וְהִשְׁלֵמִים:

<sup>ט"ח</sup> צ"ע לפי המבואר לקמן שהברכות הן ברכת השכל לכאורה צריך לישא ידיו מעל המוח ולכוין להמשיך שכל למח, ואין הכוונה ללב כי הלב הוא התפארת ואילו ברכת השכל היא חב"ד. ועיין סוטה לח. במשנה שם שבמדינה נושאים הכהנים ידיהם כנגד כתפיהם ורק במקדש מעל ראשיהם, ועיין פרש"י שעד הכתפים זה נקרא נשיאת כפים, ואילו במקדש כיוון שמברכים בשם המפורש שורה שכינה למעלה מאצבעותיהם לכן צריך לישא הידים מעל הראש. ועי"ש הערה 2 בשוטנשטין שנחלקו האם במדינה טוב לישא הידים מעל הראש, או שמותר או שלא ראוי.

**אבל עיין פרי עץ חיים** שער חזרת העמידה פ"ד - צריך לכוין מאוד בברכת כהנים. וצריך הכהן לישא ידיו נגד ראשו ממש, וצריך לזוהר בזה.

<sup>ט"ט</sup> בראשית פרק מט (כב) בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור: (כג) וימררהו ורבו וישטמהו בעלי חצים: (כד) ותשב באיתן קשתו ויפוזו ורעי ידיו מידי אביר יעקב משם רעה אבן ישראל: (כה) מאל אביר ויעורך ואת שדי ויברכך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם:

**שפתי כהן** - משם רועה אבן ישראל. על דרך הרמוז אבן ישראל שהיא כנסת ישראל משם יבוא לה השפע על ידו ומשם באה הפרנסה לעולם, משם אבן ישראל בגימטריא ומשם הפרנסה באה לעולם עם המלות והעולם היא כנסת ישראל:

<sup>כ</sup> כמו בתחילת תורה ז' שכון ארץ ורעה אמונה. דהיינו מוזן רוחני.

<sup>כ"א</sup> צ"ע מה הוסיף בפסוק השני שחסר בראשון? ואולי כיון שהברכות הן מחג"ת שכולל שתי ידיים וגם גוף ולזה הביא את הפסוק אביר יעקב הרומו לתפארת שהיא הגוף. וצ"ע.

<sup>כ"ב</sup> בתולד ומתרוצ - מהידיים

<sup>כ"ג</sup> עיין מי הנחל בשם חסד לאברהם שברכה היינו חכמה שכתוב שה' ברך את שלמה וכתוב שקיבל חכמה

**חסד לאברהם** - מעין ב נהר סג - בסוד ברכת כהנים: דע כי ז' מיני אושר נבראו בעולם ואלו הן: חכמה, ובנים, חיים, חן, עושר, ממשלה, שלום, וכולם רמוזים בברכת כהנים, וכן שנינו בספר יצירה פרק ד שלא נבראו בעולם יותר מז' מיני אושר הנו, ולכן צריך הכהן המברך שיכוון בכל אלו ז' מיני אושר על הסדר, במלת יברכך צריך לכוון שהאל יתברך ישפיע חכמה לכל ישראל, כמו שכתב הקנה ז"ל שאין ברכה אלא חכמה שנאמר ויברך אלהים את שלמה וכתוב וי"י נתן חכמה לשלמה, וגם כן בספר הבהיר אין חכמה אלא ברכה, וכו'.....

<sup>כ"ד</sup> עיין תורה טו שפותח את ידך היא הוצאה מכח אל הפועל.

**ומשביע לכל חי רצון. בכך מי שהוא בעל נפש** אדם כשר ירא שמים המשליט נפשו השכלית על הבהמית [כ"ח], **צריך לכוין רצונו, שימשיך ברכת שכל** כי הברכה יורדת בבחי' אור פשוט/כ"ו לא מצוייר ולפי רצון האדם היא מתגשמת/כ"ז. **בבחי' מה שכתוב על יעקב כשברך את בני יוסף (בראשית מח)/כ"ח שיכל את ידיו [כ"ט] שהמשיך שכל לידיו והניח ימינו על העומד לשמאלו ויד שמאלו על הבן**

**תורה טו אות ב'** – ואחר כך כשמוציאין מכח אל הפעל, אז הוא גמר הבריאה. ואז נפתחין הידים, ונכר בין ימין לשמאל, בבחינת (ישעיה מ"ח): "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים". כי אז יש הפרש והכח בין הכח והפעל, שהם בחינת שתי הידים, שתי הרוחות כנ"ל. וכל זה נעשה על ידי המתקת החרון אף כנ"ל, וזה בחינת 'אף ידי', אף דיקא כנ"ל. וזה בחינת (תהלים קמ"ה): "פותח את ידך", שהידיים נפתחין ונכרין בין ימין לשמאל כנ"ל. וזה 'את ידך', בחינת שני יודי"ן הנ"ל (כמו שכתוב בזהר ובתקונים בהקדמה דף ז: ומובא ב"פרי עץ חיים" בשער הזמירות פ"ה עין שם), 'אל תקרי ידך אלא יודיך'. כי הידיים הם בחינת שני יודי"ן הנ"ל, שהם בחינת כח ופעל, שזה בחינות שתי הידיים ימין ושמאל כנ"ל: וזהו 'פותח את ידך' סופי תבות 'חתך' כמובא, הינו בחינת שהידיים נפתחין ונחתכין, ונכר בין ימין לשמאל כנ"ל, בחינת: 'אף ידי יסדה ארץ וכו' כנ"ל.

<sup>כה</sup> עיין פסחים דף מ. שוטשטין שם הערה 15

**עיין תורה לו אות ו'** – וזה הוא כלל גדול, "כי מפי עליון לא תצא" (איכה ג). כי אם אור פשוט. אך לפי בחינת כלי המקבל את האור, כך נצטיר האור בתוכו, אם הכלי הוא בשלמות, אזי הוא מקבל בבחינת מארת חסר ואו, כמו שכתוב (משלי ג): "מארת ה' בבית רשע" (כדאיאת בזהר בכ"מ). וזה הוא "צדיקים ילכו בם" [וכו']. כי אור הפשוט הבא מלעיל, הוא בחינת 'קמיץ וסתים' (עיין תיקון ע). אך לפי בחינת הכלי המקבלים, הוא בחינת צירי, שנצטיר האור לפי בחינת הכלי.

**כעין זה עיין תורה קנט** – וכשאיין למודו עוליה להשכינה אִזי כְּשֶׁהַתּוֹרָה יוֹצֵאת וְאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְעֹלוֹת אֶל מְקוֹם מְכוּנָה וְטֻבְעָה הוּא לְהַגְבִּייה אֶת עֲצָמָה וְלְעֹלוֹת וּבְתוֹךְ כֵּךְ נַעֲשֶׂה לִילָה וְאִזִּי יוֹצֵאִין כֵּל גְּרֵדִינִי נִימוֹסִין וְכוּ הַמְבַאָּרִים בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ (מקץ דף ר"ג): וְהֵם מְכִים עֲלֶיהָ, וְנוֹפֶלֶת לְמִטָּה, וּמִתְפַּוֶּרֶת לְמִטָּה לְכָל הָעוֹלָם וְכָל בְּנֵי עוֹלָם שׁוֹאֲבִים מִהָאֵוִיר וְכָלֵם שׁוֹאֲבִים מִזֵּאת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְפַּוֶּרֶת לְמִטָּה בְּאֵוִיר, בְּהִקְיָן אוֹ בְּשִׁנָּה וְלִפִּי מֵהוּת הָאָדָם שְׁמִיגֵעַ לוֹ מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת כֵּן נַעֲשֶׂה מְמָנָה כִּי אָדָם כְּשֶׁר וִירָא שְׁמַיִם אֶפְלוּ מְקַטְנֵי הָעָרֶךְ אוֹ אָדָם גְּדוֹל וְצָדִיק כְּשֶׁמְקַבְּלִין מֵהַתּוֹרָה אֵלּוּ שֶׁנִּתְפַּוֶּרֶת אִזִּי נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מְזָה ט"ל תּוֹרָה (הַקְּדָמַת הַתְּקוּנִים וּבְתִקּוּנֵים מו"ח וּבִיֻּלְקוּט יִשְׁעִיָה כ"ו) וּמִגִּיעַ לָהֶם מְזָה הַתְּעוֹרְרוֹת חֶדֶשׁ וְחֶשֶׁק לְהַתּוֹרָה וְהַכֵּל לִפִּי מְדַרְגַת הַמְקַבֵּל לְקַצַּת נַעֲשִׂים מֵאֵלּוּ הַתּוֹרָה חֲדוּשִׁין דְּאוֹרִיתָא כִּי כְּשֶׁמְקַבֵּל מִכְמָה תּוֹרוֹת שֶׁל כְּמָה בְּנֵי אָדָם נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ צְרוּפִין חֲדָשִׁים, וְיֻכַּל לְהַשְׁיֵג הַשְּׁגוֹת מְזָה וְחֲדוּשִׁין דְּאוֹרִיתָא וְלְקַטְנֵים שְׁאִינֵם יְכוּלִים לְהַשְׁיֵג וּלְחַדֵּשׁ, מִגִּיעַ לָהֶם מְזָה הַתְּעוֹרְרוֹת חֶדֶשׁ וְחֶשֶׁק נִמְרָךְ לְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא גַם כֵּן בְּחִינַת חֲדוּשִׁין שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הַחֶשֶׁק וְהַתְּעוֹרְרוֹת אֶצְלוֹ וְזֶה כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְבְנֵי אָדָם כְּשֶׁרִים וְהַגּוֹנִים אֶךְ כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְבְנֵי אָדָם שְׁאִינֵם כְּשֶׁרִים אִזִּי נַעֲשֶׂה הֶפֶךְ מְזָה, שֶׁנַּעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מֵאֵלּוּ הַתּוֹרוֹת ל"ט מְלָאכוֹת שְׁמִיגֵעַ לוֹ אֲדָרְבָּא חֶשֶׁק נִמְרָךְ וְהַתְּעוֹרְרוֹת חֶדֶשׁ לִיְגִיעוֹת וְיִטְרָחוֹת וְעַבּוּדַת הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶפֶךְ מִמֶּשׁ מִט"ל תּוֹרָה הִינּוּ ל"ט מְלָאכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּרָאשִׁית א): "בְּזַעַת אֶפֶךְ תֹּאכַל לֶחֶם"

**בראשית פרק מח** (יג) וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אֶפְרַיִם בְּיָמֵינוּ מִשְׁמָאל וְיִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בְּשְׁמָאלוֹ מִיְמִין וְיִשְׂרָאֵל וַיִּגַּשׁ אֵלָיו: (יד) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמֵינוּ וַיִּשֶׁתַּעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הֶצְעִיר וְאֶת שְׁמָאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שֶׁכָּל אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר:

**רש"י** (יד) שכל את ידיו – כתרמגומו אחכמינון בהשכל וחכמה השכיל את ידיו לכך ומדעת כי יודע היה כי מנשה הבכור ואעפ"כ לא שת ימינו עליו:

**שפתי חכמים** – (מ) דקשה לרש"י דכל כי שבמקרא היא נתינת טעם אלמעלה, ולפירוש התרגום דמפרש שכל לשון חכמה אין זה נתינת טעם, ועל זה פירש אע"פ כלומר אע"פ שהיה יודע כי מנשה הבכור וכו', והיינו חכמה כמו שמפרש הפסוק בסמוך כי יודע וגו'. וכתב מהרש"ל רבים פירשו כי כמו אע"פ, אבל אין נראה לי אלא כך הוא החיבור שכל את ידיו, ונתן טעם למה שכל ולמה לא אמר לו שיהפוך שיעמיד אפרים מימינו ומנשה משמאלו, כי מנשה הבכור, ר"ל בשביל שהיה מנשה הבכור לא היה רוצה לבייש אותו:

**ועיין רבנו בחיי** – ששינה את אפרים ומשכו לימינו, ואת שמאלו על ראש מנשה ששינה את מנשה ומשכו לשמאלו, ולא שינה את ידיו ולא הרכיבם כלל אבל שינה את הנערים. וזהו ביאור שכל את ידיו כלומר מידיו של יוסף, כי לא הגישם לפניו כך רק מנשה לימין ישראל ואפרים לשמאלו, והיתה הברכה חלה עליהם בסמיכה זו כאשר כתוב ביהושע (במדבר כו, כג) ויסמוך את ידיו עליו, כדי שיאצל רוח הקודש על הנסמך: **ומזה** הענין היתה הסמיכה בזמן החכמים, גם ברכת כהנים בנשיאת כפים, כי לא יתכן לכהן הנושא את כפיו שיסמוך את ידיו על כל אחד ואחד מישראל, ועל זה היה פורש כפיו למעלה כדי להאציל כח הברכה למטה ממקור הברכה העליונה, והוא שכל את ידיו מלשון שכל וחכמה כי נתכוון בעשר אצבעות ידיו להמשיך הברכה ממקור החכמה והשכל. וכן אמר התרגום אחכמינון לידוהי, כענין שאו ידיכם קודש וברכו את ה' (תהלים קלד, ב), קודש היא החכמה שהיא מקור הברכה, והבן זה:

<sup>כז</sup> שכל חסר יוד לשון שכל ע"ש פרש"י ותרגום ורבינו בחיי

העומד לימינו/ל, לברך כל אחד כראוי לו, **ובבחי' (שמות טו)/ל**א' **מקדש ה' כוננו יריך** מקדש ה' הוא השכל/ל' והוא כונן ע"י יריך:

**וזה בחי' שספירות חג"ת** חסד גבורה תפארת **שמלבישין את** ספירות **חב"ד** חכמה בינה דעת דהיינו ברכת השכל. דהינו שהשכינה נוסף לנהי וחג"ת שהן המדות נוסף לה עכשיו חב"ד דהיינו מוחין וכעת היא קומה שלימה:

## אות ו

עד כאן ביאר כיצד כל מדרגה נמוכה מלבישה את המדרגה העליונה ממנה וע"י זה המלכות גדלה שתחילה הוציא רגליה מהקליפות ואח"כ עלתה וקבלה ידים וגוף ואח"כ עלתה וקבלה מוחין חב"ד. וכאן מבאר שכיון שהאמונה היא במה שלא משיג לכן צריך להמשיך אותה מבחוץ אל הקומה, נמצא כשעוצר את המוחין ומעמיד עצמו על אמונה, אין הכוונה כנ"ל שהמוחין עולים ומלבישים את האמונה, אלא הכוונה שממשיך אמונה אל המוחין, כי המוחין הם סוף קומתו, דהיינו סוף עולם העשיה ואת האמונה ממשיך ממלכות דיצירה אל המוחין שבעשיה.

**וצריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל**, דהיינו לעכב את המוחין מרדיפתם להשיג, ולהאמין בנעלם ממנו **כי אין לסמוך על השכל בעצמו כידוע** [ל"ן] כי יש שכלים שא"א להשיגם בשכל והסומך רק על שכלו או שלא יקבלם או שיבין אותם לא נכון עד שיקצץ בנטיעות או יתפקר כמבואר בתחילת המעשה מז' בעטלרס/ל"ו.

**וזה בחי' (משלי כח)/ל**ה' **איש אמונות רב ברכות** דהיינו שצריך להמשיך אמונה לרוב ברכת השכל הנשפע מהידים:

**ובחי'** הנאמר כשנסעו מהר סיני וחנו ברפידים ויבא עמלק להלחם בהם ויהושע יצא להלחם ומשה יושב על ההר בתפלה ועל משה רבנו כתיב **(שמות יז)/ל**ו **ויהי ידיו אמונה** לפי רבינו הכוונה שהמשיך אמונה לברכת השכל הנשפע מידי, ועיין רמב"ן שם שבפסוק הוזה רמוז ברכת כהנים/ל"ו.

<sup>ל</sup> **דהיינו שהכניס** שכל בידי להפוך ימין לשמאל ושמאל לימין שלפעמים דייקא זה השכל, שלפעמים השכל של הרב נדמה שהפך ימין לשמאל ושמאל לימין. וכמו שאמרו אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל. כמבואר בפרש"י דברים יז יא עפ"י הספרי, אמנם מקשים עליו מירושלמי שחולק בזה וגם ברמב"ן יש סתירה מדבריו בחומש על דבריו בספר המצוות.

<sup>א</sup> **שמות פרק טו** (יז) **תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מִכֹּון לְשִׁבְתְּךָ פְעֻלָּתְךָ הַזֶּה מִקֹּדֶשׁ אֲדֹנָי כֹּונְנוּ יָרִיךְ:**

**רש"י** - מקדש - הטעם עליו זקף גדול להפרידו מתיבת השם שלאחריו המקדש אשר כוננו יריך ה'. חביב בית המקדש שהעולם נברא ביד אחת שנא' (ישעיה מט) אף ידי יסדה ארץ ומקדש בשתי ידים ואימתי בינה בשתי ידים בזמן שה' ימלוך לעולם ועד לעתיד לבא שכל המלוכה שלו:

<sup>ב</sup> **כמבואר** בברכות לג. אמר רבי אלעזר גדול מקדש שנתן בין ב' אותיות שנאמר (שמות טו-יז) פעלת ה' מקדש ה' וא"ר אלעזר **כל ארם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו** דעה נתנה בין שתי אותיות מקדש נתן בין שתי אותיות.

<sup>ג</sup> עיין תחילת מעשה יג מז' בעטלרס ועיין תורה מד תנינא עיין סוף תורה עח תנינא

<sup>ד</sup> **סיפורי מעשיות - מעשה יג** - ומחמת שכולם עסקו רק בחכמות על כן שכחו שם באותה המדינה טכסיסי מלחמה, כי היו כולם עוסקין בחכמות. עד שהיו כל בני המדינה חכמים גדולים. עד שהקטן שבאותה המדינה היה במדינה אחרת חכם גדול מכולם. והחכמים שבאותה המדינה היו חכמים מופלגים גדולים מאד. **ומחמת החכמות נתפקרו החכמים של אותה המדינה**. ומשכו גם את הבן מלך הנ"ל לדעתם, ונתפקר גם כן. ושאר בני המדינה לא נתפקרו. מחמת שהיה עמקות ודקות גדול באותה החכמה של החכמים הנ"ל, על כן לא יכלו שאר בני המדינה לכנס באותה החכמה, ולא הזיק להם. אבל החכמים והבן מלך נתפקרו כנ"ל:

**ועיין סוף תורה מח תנינא** - וצריך לחזק עצמו ביראת שמים גם בעת פשיטותו בכל מה שיוכל, ויוכל לבוא לשמחה גדולה על ידי תמימותו ואמונתו. כי חכמות אין צריכין כלל, רק אמונה ותמימות ופשיטות בלי שום חכמה כלל. **כי חכמות מזיקים מאד להארם, והחכמים נלכדים בחכמתן של עצמם, כי החכמה מתעה אותו מחכמה לחכמה, ומאותה החכמה לחכמה אחרת, וכן מחכמה לחכמה יותר ויותר, עד שנלכד ונתעה בחכמות עצמו, בבחינת (איוב ה): "לכד חכמים בערמם" בערמם דיקא, הינו בערמימות וחכמות שלהם בעצמם הוא לוכד אותם. אשרי ההולך בתמימות:**

**ועיין תורה מד תנינא** - ובאמת, אחר כל החכמות, אפלו מי שיודע חכמות באמת, אחר כל החכמות צריך להשליך כל החכמות ולעבד את ה' בתמימות בפשיטות גמור בלי שום חכמות. וזה היא החכמה הגדולה שבכל החכמות, לבלתי להיות חכם כלל. כי באמת אין חכם בעולם כלל, ואין חכמה ואין תבונה נגדו יתברך (א), והעקר הוא, כי רחמנא לבא בעי' (סנהדרין קן: זהר תצא דף רפא:):

<sup>ה</sup> **משלי פרק כח** (כ) **אִישׁ אֲמוֹנוֹת רַב פְּרוֹכוֹת וְאֵץ לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה:**

**רש"י** (כ) איש אמונות - הנותן מעשרותיו באמונה שאין עד בדבר אלא הקב"ה רואה ומרבה לו ברכה. ואץ להעשיר - דוחק השעה להתעשר בשל עניים:

**מצודות דוד** (כ) איש אמונות - המתעסק באמונה ולא ירמה את הבריות מעותד הוא לרב ברכות אבל הממהר להעשיר את עצמו לא יחדל מלרמות לא יהיה נקי מהגמול הראוי:



**ובחי'** מה שאמר שאול המלך לדוד אחרי שדוד הוכיחו על שרודף אותו בחינם (**שמואל א כד**)/לח' ועתה הנה ידעתי כי מלך תמלוך **וקמה בידך ממלכת ישראל** ורבנו דורש ממלכת ישראל היא האמונה, שממשיך אל בחי' "ידך" דהיינו הידיים שמהם נשפע השכל, **היינו שימשיך אמונה לתוך ברכת הידים.**

**וזהו בחי'** מה שאמר הנביא לעיל הכהן שהוכיחו על חטאי בניו והודיעו שימותו ביום אחד ובמקומם ימנה כהן נאמן (**שמואל א ב**)/לט' **ובנית לי בית נאמן**, הפשט שלכהן הנאמן שימנה במקום בני עלי יבנה לו בית קבוע דהיינו שגם זרעו יהיו כהנים גדולים, ורבינו דורש שבית הכוונה לבית המקדש הרומז לשכל, והוא נאמן דהיינו שהמשיך אמונה אל השכל,

**וזה בחי'** דברי דוד המלך אחרי שהקב"ה הבטיח לו שמזרעו יהיה מלך המשיח (**תהלים פט**)/מ"א **אמונתך בקהל קדושים** הפשט שדברי ההבטחה של הקב"ה לדוד יספרו ישראל עם קדושו, ורבנו דורש דהיינו שממשיך אמונה לקהל קדושים דהיינו להשכל, כי **קודש זה בחי' מוחין** [מ"ב] בחי' חכמה כמבואר בתורה פ' :

**וזה** האמונה היא **בחי' מלכות דיצירה** כי קומת האדם ועולמו נגמר במוחין שלו דהיינו שהחכמה היא ראש הקומה, והאמונה היא למעלה מזה דהיינו היכן שלא משיג בחכמתו/מ"ג והיא כתר דעשיה דהיינו מעל הראש. והאמונה שהיא מלכות דיצירה **נעשה ממנה חב"ד דעשיה** הלשון נעשה ממנה חב"ד הכוונה שצריך להמשיך אמונה מהעולם שלמעלה ממני אל המוחין שלי כדי לעצור את המוחין מרדיפתם להשיג במהלכי שכל שכלים שהם למעלה מהשגת השכל שלי :

## אות ז

אחרי שביאר שצריך להמשיך אמונה (מלכות דיצירה) אל השכל (חב"ד דעשיה) כי אסור לסמוך על השכל, וצריך לדעת מתי מצווה לחדד השכל ולהבין, ומתי צריך לסלק את השכל ולהאמין, בכל עניין ובכל מדרגה, אבל בעיקר בשכלים שהם למעלה ממדרגתי, שלגבי הם בחי' א"ס, או מצד שלא הזדככתי כראוי, או כי הם שכלים שא"א כלל להשיגם בגוף, וכל ניסיון להבינם במהלכי שכל הוא הריסה. כאן מסיים רבינו את השלב האחרון בהכנת הכלים להשגת אורות הא"ס הנ"ל בבחי' מטי ולא מטי. דהיינו אחרי שביאר את תיקון החב"ד ע"י שממשיך להם אמונה ממלכות דיצירה, עתה יבאר כיצד נעשה כתר דעשיה. ואע"פ שלכאורה כתר דעשיה הוא מלכות דיצירה, וכבר נתבאר שמשם נמשך אמונה לחב"ד. אינו כך כי האמונה נמשך אל תוך החב"ד כנ"ל, ואילו כתר דעשיה הוא אמן מופלא והוא מעל החב"ד, והוא נעשה מפנימיות מלכות דיצירה דהיינו נה"י דיצירה.

ויש כאן חידוש נפלא שהכלי להשגת אורות אלו דהיינו כתר ואמן מופלא שהוא כח ההמתנה להמתין וליישב ולסדר את המוחין, הוא מאורות הא"ס הנ"ל. וזו תימה כיצד יתכן שהאורות עצמם הנקראים א"ס

<sup>לו</sup> **שמות פרק יז** (יב) וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה עד בא השמש:

**רמב"ן** (יב) וטעם ויהי ידיו אמונה שהיו עומדות וקיימות ברוממותן, כלשון ואמנה על המשוררים דבר יום ביומו (נחמיה יא כג), וכן אנחנו כורתים אמנה (שם י יא), דבר קיים בברית, וכן היתד התקועה במקום נאמן (ישעיה כב כג), חזק ועל דרך האמת, נשא עשר אצבעות לרום השמים לרמוז על עשר ספירות לדבקה באמונה הנלחם לישראל, **ובכאן נתבאר ענין נשיאות כפים בברכת כהנים וסודו:**

<sup>לו</sup> **שמכוין עשר** אצבעותיו כנגד עשר ספירות ומכוונים ליחדם מלמטה למעלה להמשיך ברכה ושפע ממעלה למטה, (הערת הוצאת מוסד הרב קוק עפ"י ריקנטי)

<sup>לז</sup> **שמואל א פרק כד** (כ) ועתה הנה ידעתי כי מלך תמלוך וקמה בידך ממלכת ישראל:

<sup>לט</sup> **שמואל א פרק ב** (לה) וְהִקִּימֹתִי לִי כֹהֵן נֹאֲמָן כְּאִשֶּׁר בְּלִבִּי וּבְנִפְשִׁי יַעֲשֶׂה וּבְנִיתִי לוֹ בֵּית נֹאֲמָן וְהִתְהַלַּךְ לִפְנֵי מְשִׁיחִי כָּל הַיָּמִים: **מצודות דוד** (לה) כהן נאמן – זה צדוק, והוא יעשה כאשר בלבבי, כתורה וכמצוה. בית נאמן – בית קבוע לו ולזרעו אחריו. והתהלך – יטייל לפני המלך לשעשע עמו, ועצת שלום תהיה ביניהם:

**ר"ק** – בית נאמן – פי' קיים כמו במקום נאמן כי זרע צדוק היו כהנים גדולים וכן תמצאם מיוחסים בדברי הימים עד עזרא:

<sup>מ</sup> בדפ"ר- ובניתי לו, בתקפא ותולד- ובניתי לי, ומתולדו – ובניתי לו (כלשון הפסוק) (עיי' כעין זה בתורה ט' ותורה קיב שמוהר"ן שינה מלשון דפ"ר יש לי הרבה פתחים במקום יש לו)

<sup>מא</sup> **תהילים פרק פט** (ה) עד עולם אֶבְיֵן וְרַעַף וּבְנִיתִי לְדָד וְדָד כְּסֶאֱף סֶלָה: (ו) וְיִוְדוּ שְׁמַיִם פְּלֶאֶף יְהוָה אֵף אֲמוֹנָתָךְ בְּקֶהֱל קְדָשִׁים:

**מצודות דוד** (ו) ויודו – אז צבא השמים יודו על הפלאים שתעשה בימי המשיח ואף אמונת הבטחתך יסופר בקהל קדושים המה בני ישראל:

<sup>מב</sup> עיין רבינו בחי' בשלה יד לא ד"ה ויש לך לדעת, ועיין תורה פ' חכמה נקרא קדש ועיין תורה ד' אות ט' ונד אות ו' שמן משחת קדש הוא שכל ודעת

<sup>מג</sup> **ליקוטי עצות** אמונה סעיף ד'.

ולא ידיע ולא איתיידע וכו' כל כך מאריך הזוהר ורבנו לבאר עד כמה א"א להשיגם ואפילו כשמשיגים משהו מהם הוא מטי ולא מטי, מושג ולא מושג. ואעפ"כ את הכח להמתין וליישב ולסדר את השכל כדי שיהיה אפשר להשיג מהם משהו, מקבל האדם משם, עוד לפני שמשיג את האורות עצמם/מטי ולא מטי.

דהיינו שנוסף לכח האמונה שמקבל האדם ממלכות דיצירה עוד מקבל אמון מופלא שהוא כח להמתין ולהתיישב בדעתו.

הכוונה לאמונה למעלה מאמונה. אמונה הפשוטה שממשיכים ממלכות דיצירה אל החב"ד ועוד אמון מופלא (אמונה בלשון זכר) שהוא בחי' הפרסא ומעכב את המוחין ובו מכים המוחין עד שנבנים הט' היכלין. נמצא ששתי האמונה האלה הן בחי' מעכב, אחת נמשך אל תוך החב"ד לעצור אותו שלא ינסה להשיג יותר ממה שמסוגל, ועוד אמונה גבוהה יותר שהיא מעכבת אותו עוד יותר היכן שרוצה להשיג למעלה מהשגתו, ועל ידי שתיהן דייקא ניתן להשיג ולא להשיג דהיינו מטי ולא מטי את האורות האלה.

ואז ע"י המוחין חב"ד המכים בפרסא המבדילה בין המוחין לאותם אורות א"ס, ביחד עם כח ההמתנה שמיישב ומסדר את השכל, עי"ז נבנים בליבו ט' היכלין שבהם מתקבלת ההרגשה הנפלאה הזו, שהיא כנראה השתוקקות נפלאה ועצומה אליו ית', והתעוררות יראה גדולה ונראה שגם מצטרף אליה שמחה דלעתיד לבא שהיא בחי' הכתרים שקבלו ישראל במתן תורה ולעתיד יחזרו עליהם ונקראים שמחת עולם על ראשם כמבואר בשבת פח: .

## ובפנימיות ברכאן דהיינו פנימיות חג"ת דהיינו חב"ד, אבל בשרשן היכן שהוא דקות הברכאן

היכן שהוא עדיין אור פשוט בעולם היצירה לפני שמצטייר לחב"ד בעולם העשיה, **נתברך/מ"ה מהם המסדר והמיישב/מ"ו את השכל, שהיא בחי' כתר**, דהיינו שאורות הא"ס שהם רגלי עולם היצירה מהם מתברך הכתר דעשיה שע"ז זוכה לכח להמתין וליישב ולסדר את השכל. **בחי' מה** שהבטיח הקב"ה ליצחק אבינו אחרי שאסר עליו לרדת למצרים בגלל הרעב **(בראשית כו/ו)** **ואהיה עמך ואברכך**, ולפי רבנו יש כאן רמוז שבחי' אקיה שהוא הכתר מתברך מבחי' עמך. כי שם אהי-ה הוא בכתר כמבואר בתורה ו', **וכתר, הוא לשון המתנה, כמ"ש (איוב לו/ו) כתר לי זעיר. כי כמו משל כששואלין את האדם איזהו שכל, אומר המתן עד שאתיישב**. משמע שהרב צריך להתיישב לפני שמסביר לתלמיד כדי לדעת כיצד לסדר הדברים באופן שהתלמיד יבין אותם. ואע"פ שאנו מדברים בתלמיד שצריך להמתין ולהתיישב כדי לסדר את מחשבתו לקבל את האורות, נקט משל מהרב דייקא, ובוודאי שלא מדובר שאורות א"ס הם הצריכים להמתין. ואולי הכוונה שעל כן עשה הקב"ה שלא בקלות זוכים באורות אלה אלא ע"י המתנה בבחי' שהרב ממתין כדי שהתלמיד ימתין ועי"ז יהיה לו כלים לקבל/מ"ט.

**וגם שם בבחי' הכתר וההמתנה של המיישב ומסדר צריך אמונה, בבחי' אמון מופלא** הרומו לאורות א"ק שהם אורות א"ס הנ"ל /**(נא/נב)**, ורוצה לומר שהאמונה הזו היא נפלאה וגבוהה מהאמונה דלעיל כי

<sup>מ"ד</sup> **ענין כעין זה** בתורה ו' אות ב' – שתחילה מאיר שם אהי-ה בחי' אגא זמין למהוי ואח"כ מאיר בבחי' אהור גמט' דם שממנו כל הנסיונות ובויונות ושפיכות דמים עד שמכין כלים לאור הראשון ונשלמה תשובתו ואזי מאיר לו שם אהי-ה ביושר בקביעות. ועיין לק"ה ר"ח ג' ג' שזה סוד פסח שתחילה מאיר אור גדול למעלה מהמדרגה ואחכ נעלם אבל מהרישמו שלו יש כח להכין כלים להשלמת התשובה כמ"ט מי בספירה, עד שבועות שאז זוכה לאור הראשון בכלים שהכין ונשלמה תשובתו. וכאן דומה לזה קצת שמהאור שרוצה להשיג בסוף, נמשך לו הכח להמתין וליישב ולסדר המוחין כדי לקבלו מטי ולא מטי.

<sup>מ"ה</sup> **נתברך** לשון ברכה דהיינו המשכה ממעלה למטה, לכן נראה מוכרח שהכוונה לאור שלמעלה מהמיישב ולא לחב"ד שתחתיו.

<sup>מ"ו</sup> **ולקמן אומר** להפך מיישב ומסדר, וצ"ע ולכאורה יותר נכון לומר מיישב ומסדר כמבואר לקמן כששואלים אדם שאלה קשה אומר המתן שאתיישב ואזי אוכל לסדר תשובתי אליך. לכן צ"ע כוונת רבינו מה שמהפך פעם כך ופעם כך.

<sup>מ"ז</sup> **בראשית פרק כו** (ב) וַיֵּרָא אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל תְּרַד מִצְרַיִם שָׁכֵן בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: (ג) גֹּר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמָּךְ וְאֶבְרַכְךָ כִּי לֶךְ וְלִירְעָךָ אֶתְּן אֶת כָּל הָאֶרֶצַת הָאֵל וְהִקְמַתִי אֶת הַשְּׂבֵעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ:

<sup>מ"ח</sup> **איוב פרק לו** (א) וַיִּסַּף אֱלֹהֵי הוּא וַיֹּאמֶר: (ב) כִּתֵּר לִי זַעִיר וְאֶתְּוֹךְ כִּי עוֹד לְאֱלֹהֵי מַלְאִים:

**רש"י** (ב) כתר לי זעיר ואחור – כולו לשון ארמי הוא, הוחל לי מעט ואגידך, כתר לשון הוחל, כאשר תירגם יונתן "ולתורתו איים ייחלו" (ישעיה מ"ב) יכתרון. לאלוה – לבאים במקומו:

**מצודות דוד** (ב) כתר לי – לבל יחשוב איוב שכבר השלים כל מאמריו ויבוא הוא להשיב מה לזה אמר עוד המתן לי מעט זמן ואגיד לך אמרים כי יש עוד עמדי מלים בעבור אלוה ובמקומו:

<sup>מ"ט</sup> **ועיין תורה ו' גם שם מבאר ענין הכתר שהוא בחי' המתן, אבל במשל אחר, שהבא לקנות אפרסמון אומרים לו המתן. ואמנם שם באמת מובן שהתלמיד הוא הצריך להמתין. אבל כאן כתב להפך, וצ"ע כוונתו.**

<sup>נ</sup> **עץ חיים** – שער ב ענף ב – וענין א"ק זה נרמו ברמזים נעלמים בס"ה ובתקונים ולרוב העלמתו ולגודל מעלתו לא שלחו בו יד להתעסק בו בגלוי כי אם בהעלם נמרץ ולא הזכר אלא בדרך רמז והעלם גדול ברוב מקומות ואנו נזכיר קצתם. הלא אחד מהם הוא בספר התיקונים תי"ט דמ"ה וז"ל אי הכי אשתמודע דאית א"ק לכל הקדומים ובתיקון ע' דקל"ב אשכחנא במתני' בסתרא. דסתרין טמירא דטמירין דאדם דבריאה דאיהו א"ק לכל הקדומים דאית אדם וכו' **ובתיקון ע' דק"ט ז"ל אמון מופלא רקם וצייר ציורא**

שם היא מלכות דיצירה שנעשית חב"ד דעשיה, דהיינו אמונה העוצרת את החב"ד מלנסות להשיג במהלכי שכל, וכאן היא אמונה גבוהה יותר (שנקראת אמון מופלא (לשון זכר/י)) שממנה הכח להמתין וליישב ולסדר את המוחין להכנת הט' היכלין והשגת האור א"ס בהן, בהרגשת ההשתוקקות אליו ית' והשמחה שלעתיד לבוא:

**וזה בחי' שמפנימיות חג"ת** (חסד גבורה תפארת) דהיינו חב"ד דעשיה ומפנימיות מלכות דיצירה דהיינו נה"י דיצירה שהם אמון מופלא/י. דהיינו מהחב"ד הבוטש בפרסא, ביחד עם אורות רגלי/י עולם היצירה, (שהם אורות א"ס ביחס לעולם העשיה, והם למעלה מכתר דעשיה), **נעשה כתר דעשיה** שהוא המיישב ומסדר את השכל.

נמצא שהט' היכלין נבנים מהמוחין חב"ד שכבר כלול בהם אמונה ממלכות דיצירה המעכב אותם קצת מלסמוך על השכל לבד, הבוטשים ומכים בכתר שהוא האמון מופלא שמאיר מנה"י דיצירה אמונה גבוהה יותר/י, שממנה הכח להמתין ולא להתייאש ולהמתין ולא לרדוף ועי"ז מיישב ומסדר את המוחין בישוב

**בהיכלא דא"ק לכל הקדומים** דאית אדם ואית אדם וכו' ואל יעלה בדעתך שי"ס הנק' אצלינו י"ס דאצילות הם יותר גבוהים וראשונים במעלה מכל מה שנאצל כי כמה וכמה עולמות לאין קץ קדמו אליהם ולרוב העלמם לא הוזכרו בס"ה אלא ברמז נפלא כאשר עיניך תחונה משרים ג' מאמרים הנ"ל וכאלה רבים כאשר כתבו כמה מאמרים רבים בסוף פ' פקודי דרכ"ו ורס"ט ופ' נח דס"ה. וז"ל אר"ש ארימת ידי בצלו לעילא דכר רעותא עילאה לעילא כו' ומרוא דמחשבה עילאה דלתתא בלהו איקרו א"ס.

<sup>82</sup> **עיין תיקון ע' (דף קכ. ודף קכו. ונמצא גם בדף טא: פא: פו. קטו.)**

<sup>83</sup> **תיקוני זוהר תיקון ע' דף קכ. –** מכאן מתחיל לפרש את ההיכלות לפי השם מ"ב, וזרש תחילה את ההיכל הראשון חסד, ומפרט בששת אותיותיו (של שם אבגית"ץ) את עשר ספירות הפריים שבהם, ואת רמזהם בעשרה פרטים שגבראו ביום הראשון למעשה בראשית. אחר כך בע"ב (בצירוינו מעמ' רעו) חוזר וזרש כל אות משם מ"ב איך שיהא שורש לשמות ולספירות, ומפרט את שמות המלאכים הממונים בהיכל החסד התלויים בשמות ובספירות.

**היכלא דקדמא** היכל הראשון הוא היכל החסד שהוא הראשון לכל הו"ק שנבנה בשם אבגית"ץ, **מְרַקְמָא בְּכָל מַה דְּאִית בְּיוֹמָא דְּבְרָאָה דְּבְרָאָה** הוא מרוקם בכל מה שגברא ביום הראשון של מעשה בראשית כדלקמן, והם נבראו על ידי שם הגזר. הגה כאן מחלק את השם אבגית"ץ לשש ספירות שבהיכל החסד, כי כל כמו שיש עשר ספירות בכללות העולם, כך יש עשר ספירות גם בכל ספירה, וזה שאמר א' **מִן אַבְגִּית"ץ, אִיהוּ פְּתָר א' רומזת על כתר שהוא סוד אריז, שהוא אָמוֹן** דהיינו הכתר היה האומן להאזיל את כל פרופי האצילות, שהוא **מוֹפְלָא וּמְכֻסָּה** צבא ואימא.

עוד עי"ש בהמשך –

להבין את מאמר הנ"ל בע"ה, נקדים מה שכתב הש"ע (ומע"ה ש"ב ענף ב), כי עתה מתחיל רבי שמעון לדבר במקום עליון נורא וקדוש, והוא אור הראשון שהאיר האין סוף ב"ה הנקרא אדם קדמון, אשר מרוב גודלו ומעלתו הראשונים לא שלחו בו יד להתעסק בו בגלוי, כי אם בהעלם נרמז, ולא הוזכרו אלא בדרך רמז והעלם גודל, כמו בתקון ע' (כאן), וז"ל אמון מופלא רקים ויזיר לירא צהיכלא דלרס קדמאה דכל קדומים.

עוד נקדים מה שכתב הש"ע, כי הגה נודע מהאריז"ל כי שבעה שמות האלו של אבגית"ץ הם ציורה, כמבואר בזנות אג"ל בכה וכו', אמנם סודו עמוק עמוק ושורש אחיזתו הוא באצילות, כמ"ש הרב ז"ל בע"ה ש"ט פ"ב, ועיין ב"ג פ"א כי השבע תחונות של המלכות דא"ק שהם סוד שבעה ימי בראשית, הם נתלכזו בעשר ספירות דעתיק וימין, ואלו השבע ספירות של המלכות דא"ק נתלקות בעשר ספירות דעתיק, כי ספירה הראשונה כלולה מג' דעתיק. ונמצא סוד אבגית"ץ הוא בכתר דעתיק ורישא דאריז ועל כן ביאר רש"י בשם זה את כל הסודות העמוקים האלו.

וזה שאמר א' שהיא סוד הכתר רומזת על אָמוֹן הוא הא"ק שהוא הכתר של כללות העולמות שהיה האומן לתיקון עתיק ואריז, **מוֹפְלָא** והוא נעלם ונתלבש בתוכם, **רְקִים וְצִיִּיר צִיּוּרָא** הא"ק רקם ויזיר לירי הספירות של עתיק ואריז, **בְּהִיכְלָא דְּאָדָם דְּקְדָמָה דְּכָל קְדוּמִים** בהיכל דאדם קדמא דכל קדומים, דהיינו בכח השבע תחונות של המלכות דא"ק שהיא סוד היכל, שנתלכזה בעתיק ואריז.

ואמר הגם שקהה לכנות במקום גבוה כזה שם אדם, אבל דע **דְּאִית אָדָם וְאִית אָדָם** יש אדם ויש אדם, לכן גם א"ק נקרא בשם "אדם" לגבי האין סוף ב"ה המתלבש בו, ומפרש **אִית אָדָם** יש שם אדם בכל ספירה, **דְּלִית סְפִירָה דְּלָא אֲתִקְרִיאָת אָדָם** כי אין ספירה שלא נקראת אדם, לפי שכל ספירה היא פרטוף שלם של עשר ספירות פרימיות, **אָבֵל אָדָם קְדָמָה עֲלָאָה דְּכָלָהוּ** אבל אדם קדמון שהוא פרטוף העליון והראשון שגברא האין סוף ב"ה, והוא **פְּתָר עֲלִיּוֹן** של כללות כל העולמות, הרמז בקוץ הי' של השם הו"ה, **סְתִים וְטְמִיר** והוא סתום ועמום וטמון בתוך עתיק ואריז דאצילות, המלבישים עליו מן הטבור שלו ולמעלה, **סְתִים דְּכָל סְתִימִין** והוא סתום מכל הסתומים, כי גם עתיק ואריז סתומים ומלובשים צבא ואימא, וא"ק הוא עמיר וסתום יותר מהם, והוא נקרא **עֲלֵת הָעֲלֹת** של כללות העולמות שעל ידו פעל האין סוף ב"ה את כל פעולותיו, והוא **קְדָמוֹן לְכָל קְדוּמִים** דהיינו לכל פרופי האצילות, **בְּגִין הַאִי אָדָם קְדָמוֹן אֲתָמַר בְּעֵלֵת הָעֲלֹת** בשביל אדם קדמון הזה נאמר בעלת העלות שהוא אריז הנקרא עלת העלות של אבא ואימא, **וְאֵהִי אֲצִלוֹ אָמוֹן** שנתגלתי אלל א"ק והוא היה האומן שלי. (בא"י ושי"ר ומפרשים)

<sup>84</sup> **בעין זה** במקום אחר מבואר החילוק בין שירה של עוה"ז לשיר דלעתיד לבוא

<sup>85</sup> **פל"ח אות י'** – מפנימיות חג"ת רוצה לומר פנימיות הברכות שהוא חב"ד, כי חג"ת מלביש את חב"ד כנ"ל, ומפנימיות מלכות דיצירה שהיא בחינת האמונה הנ"ל נעשה כתר דעשיה ועיין בפרי עץ חיים שער התפלה ובהג"ה שם, ובמשנת חסידים ובסידור קול יעקב:

<sup>86</sup> **רגלין ויסוד דעולם היצירה**, וכידוע הכלל שכל עולם עליון משפיע לתחתון ממנו ע"י שנצח הוד יסוד שהם הרגלין וכח ההתקשרות נכנסים ונעשים חב"ד לעולם התחתון. וכמו רב ותלמיד שכל האפשרות שרגלי המוחין של הרב יכנסו למח התלמיד זה ע"י דבור וזה בעצמו בחי' מסדר ומיישב שעומד בין מח התלמיד הרודף להשיג ובין מח הרב המלמד אותו.

<sup>87</sup> **גם האמון מופלא** הוא אמונה כי כל מה שמאיר מיצירה לא יכול לכנס במהלכי שכל אלא באמונה. ודייקא ע"י האמון מופלא שהיא אמונה שלמעלה מהאמונה, מזה נעשה המיישב ומסדר, כי המיישב ומסדר הוא בחי' רב שבא אליו תלמיד שרודף להשיג מה שלמעלה מהשגתו והרב אומר לו המתן עד שאתיישב להסביר לך, וכשמסביר לו מתרגם השגתו למילים, שהן משל, וכשהתלמיד יבין את המשל, יבנה לעצמו השגה לפי דמיון הבנתו במה שביאר לו רבו.

הדעת, והרדיפה הזו של המוחין ואמונה, המכה בהמעכב של הכתר, אמון מופלא המיישב ומסדר את השכל, ע"י שניהם נבנים ההיכלין למטי ולא מטי בהאורות א"ס :

**וכן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות למעלה** דהיינו שכל מה שנתבאר עד כאן בעולם העשיה, שתחילה צריך להוציא את השכינה מהקליפות ע"י מצוה בשמחה, כך בדיוק צריך להוציא אותה מעולם העשיה הנחשב קליפה ביחס לעולם היצירה, וכשיוצאת אזי יש לה רגלין והולכת ומעוררת לעבודת ה', ואזי יש לה ידין וברכת השכל וחב"ד וצריך להמשיך אמונה לחב"ד דהיינו ממלכות עולם הבריאה לחב"ד דעולם היצירה וכו' כנ"ל עד שזוכה להיכלין שבהם משיג בבחי' מטי ולא מטי אורות א"ס שהם מעולם הבריאה. ושוב ע"י מצווה בשמחה מוציא את רגלי עולם הבריאה מעולם היצירה, ועולה עד שזוכה בבחי' מטי ולא מטי לאורות א"ס שהם מעולם האצילות ושוב ע"י מצווה בשמחה עולה עד שמשיג באורות העקודים שיצאו מפה א"ק :

**וזה** בחי' הקול ששמע יחזקאל הנביא כשנשא את הרוח על בני ישראל להוכיחם (יחזקאל ג/ו)<sup>11</sup> **ברוך כבוד ה' ממקומו**, הפשט שהקול אמר ליחזקאל שכבוד ה' מבורך ומהולל בכל מקום ולא רק בבית המקדש, ורבינו דורש **ברוך זה בחי' ידיים** שעל ידן נמשכות הברכות [נח]. **כבוד ה', זה** ספירת המלכות **בחי' אמונה**. **ממקומו, זה בחי' כתר** / נט"ו/ס"א נמצא שבחי' ברוך שהם הידיים שמהם נשפע החב"ד, ובחי' כבוד ה' שהם פנימיות מלכות דיצירה, מהם נעשה הכתר שהוא בחי' מקומו, שהוא המסדר ומיישב:

## אות ח

כאן סוגר רבינו את המעגל שפתח בו באות א' שיש אורות א"ס נפלאים ונעלמים וכו' ועד כאן ביאר כיצד זוכים להם, ועתה יבאר מה הם האורות האלה כפי המבואר בוזהר.

ועתה יבאר כיצד כל המהלך הנ"ל מאות ב' עד אות ז', היה הקדמה למה שמובא בוזהר, שיש אור אין סוף דלא ידיע וכו' וע"י רדיפת המחשבה להשיגו מכים המוחין בפרסא המעלימה אותו ואזי ע"י אמונה ואמון מופלא שמעכב את רדיפת המחשבה ומסדר ומיישב את המוחין אזי נעשים תשע היכלין ועי"ז בוקע איזה בחי' ממנו מעבר לפרסא אל ההיכלין ואעפ"כ לא ידיע ולא אתיידע ולא נתפס, ואע"פ שמבואר בוזהר כל המהלך מרדיפת המוחין עד ההשגה בבחי' מטי ולא מטי, לא מצטט רבינו משם אלא את ענין העלם האור א"ס בין לפני השגת המטי ולא מטי ובין אחרי כן. וקצת צ"ע מדוע לא ציין רבנו לזוהר הזה כבר בתחילת התורה שם באות א' מדבר מכל העניין המבואר בוזהר הזה כהקדמה למהלך המבואר בכל התורה הזו כיצד זוכים לזה.

אבל בעיון בביאור הזוהר הזה נראה שרבנו לא למד אותו כפשוטו, אלא רק לקח משם כמה הקדמות, ולכאורה התעלם משאר המהלך שמבואר שם, שלכאורה הוא להפך מביאור רבינו בתורה זו. כי שם מבואר שא"ס האציל את א"ק ואת עתיק ואת אריך אנפין כולם סתומים ואין להם השגה בו. ועתיק מקומו תחת הטבור של א"ק וכשרוצה עתיק להשיג בא"ק אזי מכה בפרסא שכנגד הטבור דא"ק ומקבל הארה מועטת דרך הפרסא, וכך גם כשאריך אנפין רוצה להשיג בעתיק. אבל לא נזכר כאן ט' היכלין אלא בפעם

**נמצא** שהרצון של התלמיד הנובע מאמון מופלא בחכמת הרב היא הנותנת לו כח להמתין ולהמתין עד שיזכה לקבל מהרב והיא הכח המסדר ומיישב את שכלו להכין את הלב לקבל מהרב, והיא בחי' פרסא בין המוחין של התלמיד הרודפים להשיג, ובין השגת הרב שהיא נה"י דיצירה, לגבי התלמיד הנמצא בעשייה. (כידוע הכלל שכל משפיע, משפיע מבחי' נה"י שלו שהוא כח היצירה מעצמו אל התלמיד וכח ההתקשרות שלו להתלמיד)

<sup>11</sup> **יחזקאל פרק ג** (יב) וְתִשָּׂאנִי רוּחַ וְאָשְׁמַע אֲחֵרֵי קוֹל רֵעַשׁ גָּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

**מצודות דוד** (יב) ותשאני רוח - הרוח נשא אותי ממקום מעמדי ושמעתי מאחורי קול ברעש גדול אומר ברוך כבוד ה' ממקומו כאומר אל הנביא אל תחשוב שבסוד השכינה ממקומו מבית קה"ק לא יהיה ברוך ומהולל כבוד ה' כמו שהיה בהיותו במקומו בבית קה"ק כי אע"פ שסר ממקומו הוא ברוך ומהולל אבל ישראל הם הם החסרים בהסרת השכינה מביניהם אבל כבוד ה' הוא תמיד ברוך ומהולל:

<sup>12</sup> סוטה לה. כה תברכו בנשיאות ידים. ונ"ל אות ד'

<sup>13</sup> **פרי עץ חיים** - שער השבת - פרק כ - ובאמרו ממקומו הוא יפן ברחמים, צריך לכיין ג"כ שהוא מקום ו', ועולה למעלה, וזהו ממקומו, ממקום ו', דהיינו ממקום דו"א עתה, והם ז"א בכתר אבא, ונוקבא בכתר אמא. ואנו מתפללין, שכיון שהם למעלה, שלא ישכחנו משם, וזהו יפן ברחמיו. וגם כי הוא במקום הרחמים גמורים, דהיינו כתר אבא, לכן אומרים ברחמיו לעמו המיחלים לחסדו, שהם המיחדין שמו, וגורמין הזווג:

<sup>14</sup> פ"ח שבת פ"כ ד"ה ובאמרך כבודו מלא עולם וקהלת יעקב ערך מק אות ד בשם זוהר ח"א כה.

<sup>15</sup> **בחי' מקומו של עולם**, שהוא החלל הפנוי, ששם כביכול נתן מקום דהיינו אפשרות לחשוב שפנוי מאלוקותו ית' ועי"ז ניתן אפשרות לבנות עולם דהיינו העלם, ושם דייקא נקרא הכתר, ונקרא רצון שזה תכלית הדביקות, כי עיין לק"ה ערב ג' טו שדייקא ע"י הריחוק וזכה לרצון, וזה שמבואר בתחילת התורה כאן שדייקא ע"י מצוות מעשיות, זוכים בשמחה לאור הכי גבוה אור א"ס ב"ה.

השלישית שאריך אנפין רוצה שוב לקבל מעתיק כדי לבנות את כללות האצילות, אזי על ידי התלבשות, בכללות כל ההארות של א"ק ועתיק בא"א נעשו ונתקנו התשע ספירות דא"א הנקראות היכלות לפי שהם היכלות להארות ז' תחתונות של עתיק המתלבשות בהם, וההיכלות האלה אינן לא נפש ולא רוח ולא נשמה, ואין מי שיודע מה הם בבחי' חיה, לפי שהם יחידה בחי' כתר שכל כללות האצילות. והם כלולים בחכמה דאצילות. (כך ביאר המתוק מדבש, אבל רבינו למד כפשוטו שאין מי שיודע מה הם כי הם למעלה מנשמה).

וגם הם רוצים לקבל הארה כנ"ל מט' ספירות דאריך אנפין. אבל כאן אע"פ שגם אריך אנפין לגביהן הוא לא נודע ולא נתפס, הקבלה ממנו לא נעשה במהלך הנ"ל של הכאה בפרסא, אלא באופן אחר דרך ב' מזלות נוצר ונקד.

נמצא שרבינו שינה במה שלמד שבכל הכאה בפרסא נעשין ט' היכלין. ועוד שמבאר את עלית המלכות מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה ובריאה לאצילות במהלך של הכאה בפרסא וקבלת הארה דרך הפרסא בבחי' מטי ולא מטי, בעוד שבזוהר מבואר שזה נעשה רק בא"ק ועתיק אבל למטה מזה אפילו אצילות מאריך אנפין לא נזכר הפרסא אלא נעשה באופן אחר.

**וכשעושה ומתקן את המיישב והמסדר שהוא הכתר כראוי ע"י שממתין ומיישב דעתו כנ"ל, והמוחין עם האמונה/כ"ו ממלכות דיצירה רודפין להשיג האור א"ס. והכתר מעכב את השכל, כדי ליישב את השכל. וע"י הרדיפה והמעכב, אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר המעכב אותו, ונעשין היכלין לאור א"ס שהם בחי' כלים להרגשת הלב/כ"ג. ואעפ"כ לא ידיע ולא אתידיע/כ"ה במהלכי שכל, כמובא בזוהר פ' נח (דף סה ע"א) ס"ו/ס"ו הלשון שם ומגו האי**

<sup>כ"ו</sup> כנ"ל שאסור לסמוך על השכל לבד, לכן ממשיך אליו אמונה ממלכות דיצירה. ולפי"ז האמונה היא בחי' מעכב את השכל מלרדוף בלי גבול. אבל באמת אמונה היא גם תקווה, ובלי אמונה לכאורה גם אין כח להתגבר על מניעות שהרי רק מכח האמונה שיש תועלת באורות ויש איזה סיכוי להשיגם באיזה אופן זו הסיבה לרדוף ולהשיג. אמנם צ"ע בזה כי אולי באמת האמונה הראשונה רק מעכבת את המוחין כי טבעם לרדוף ולהשיג גם היכן שאין סיכוי וזה הסכנה בהריסה, אבל אחרי שהאמונה הראשונה מעכבת קצת אזי צריך אמונה מופלא שהיא האמונה באורות (כמש אמונת התלמיד ברבו שעל כן רודף וממתין עד שזוכה להבין כפי כוחו).

<sup>כ"ז</sup> נראה הנונה כמו היכל ה' שאנו עושים בו כל מיני ציורים ובנין מכוון עפ"י סוד כעין למעלה וכפי הדמיון ללמעלה כן נעשה בחי' דירה בתחתונים דהיינו שכמו שאין יחס כלל בין ההיכל והשכינה היורדת בו שזה גשמיות וזה אלוקות כך גם בהיכלין שכאן אין יחס כלל בינם לאור א"ס אלא בבחי' איזה דמיון שעל ידו נקבל איזה השגה, וכמו שאנו בחי' גבול רוצים להשיג א"ס שאין בו גבול, לכן אנו צריכים לעלות למדרגה היותר בבחי' אין גבול שאפשר לשכל אדם לעלות, ועי"ז נעשה בחי' גבול לאין גבול של א"ס, כי מוכרחים לומר שאין תפיסה בא"ס ואפילו באור א"ס כי כל תפיסה שתהיה אפילו בבחי' הכי גבוהה היא תופסת ומגבילה, לכן נראה שאצלנו לא נתפס אלא בבחי' הארת רצון גדולה והשתוקקות להשי"י שזה הדבר היותר גבול ששייך אצלנו.

ועיין תורה ז' תנינא אות י' שיש הארת הרצון בשעת האכילה דייקא ועיין לק"ה כלאי הכרם ב' יא שהארת רצון זו היא מאור הצחצחות בחי' והשביע בצחצחות נפשך בחי' צדיק אוכל לשבע נפשו. ועיין תורה ה' תנינא אות ג' שהצדיק ע"י שאוכל לשבע נפשו מצחצח נשמתו באכילתו באור הצחצחות

ונעשין היכלין לאור א"ס - עיין מי הנחל היכלין דייקא שזה בחי' ביהמ"ק שם השגת אור א"ס בחי' מקדש ה' כוננו ירך שכתוב באות ה'.

<sup>כ"ח</sup> בתקפא- אייתדע, בתרלד ומתולד- אתיידע, ובלוח התיקון תרלד כתב לתקן- אייתידע

<sup>כ"ט</sup> רוצה לומר שהתפיסה באור א"ס ע"י ההיכלין הנ"ל אין זו תפיסה אלא תופס ולא תופס כמבואר לקמן מטי ולא מטי ונ"ל שרומז כאן ליותר מזה דהיינו לא רק לצד חסרון התפיסה שרוצה לומר שאינה תפיסה ממש אלא למהות התפיסה שהיא בבחי' תכלית הידיעה שלא נדע דהיינו שהידיעה ולא אתידע זה מהות התפיסה באור הזה ועיין בתורה ז' תנינא אות י' שפי"איר לו הרצון בְּעַת הָאֲכִילָה, וְיִשְׁתַּקֵּק וְיִבְסֵף מֵאֵד אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ בְּרָצוֹן מִפְּלֵג, בְּלִי שׁוֹם יְדִיעָה, שְׁלֵא יִדַע כָּלֵל מֶה הוּא רוצה.

<sup>כ"י</sup> בתקפא- (דף טו ע"א) ובתרלד תוקן

<sup>ל"ו</sup> זוהר נח דף סה. (עם ביאור המתוק מדבש) - כתב בס' עטרת כבי, שמאמר זה ללקמן אין צדינו לפרש כראוי, אמנם איש הירא וחדל לשמוע ולהבין לדבר ה' יוכל להבין דברי המאמר הזה מעט מן המעט אפס קראו כחוט דק מן הדק באצנתא' דלגא, אם ילמוד מתחלת ע"ה עד סוף היכלות דא"ה, להתבונן בענין המדרגות הקודמות לאצילות אשר ביאר לנו רבינו, משם יוכל כל אחד המעיין בלב ונפש לתפוס ולהבין איזו בחינה במאמר זה, אחד מרובא רבנות מדרגות הגרמזות במאמר הזה, ע"כ. ואנו בסד"ג פירשנו פירוש הגרמזות קרוב יותר אל הפשט, לפי דברי המק"מ בשם המרמז"ו ולפי הס' שעת רצון, (ובפניית פקודי דף רכו ע"א נכפל מאמר זה, ובס"ד צדיאוריניו שם כרך ט' עמוד ע"א ציארנוהו בצופן אחר, עיי"ש), והקב"ה יאיר עינינו בצור תורתו אמון.

אמר רבי שמעון, ארימת ידאי בצלותין לעילא ורימותו ידו למעלה בתפלה, ר"ל שהתפלל שגלוי הסודות הללו ללקמן יהיו לרצון לפני הקב"ה. ואמר דבד רעותא עלאה לעילא לעילא שכאשר רצון העליון למעלה למעלה, ר"ל רצון של הא"ס ב"ה שהוא עליון על גבי הא"ה, והוא למעלה על גבי עתיק, והוא למעלה על גבי א"ה, שאלו הג' פרטופים א"ה ועתיק וא"ה הם פרטופים הנעלמים ונקראים לפעמים בשם א"ה, ואור א"ה ב"ה הוא נעלם ועליון על כולם, קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין הוא עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם, ר"ל הא"ס ב"ה האציל את א"ה הגרמז"ג כ"כ רצון שלא נודע ואינו מושג ע"י עתיק ואינו נתפס ע"י א"ה כלל לעולם, והוא רישא דסתים יתיר לעילא וא"ה הוא הגרמז"ג של כל האצילות וסתום ביותר למעלה, והוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע זה הא"ה הו"א והאציל מה שהאציל ולא נודע מהו, ר"ל שהאציל את הגימז"ג דלא אתיידע שהוא הג"ר דעתיק שאינו מושגות, וגם הז"ת שלו נכללת עם הג"ר רק שאינו נחשבות בערכם, ונהייר מאי דנהייר וגם האיר הא"ה מה שהאיר והיינו שהאציל גם את פרטוף א"ה, פלא בסתימו א"ה ועתיק וא"ה כולם הם סתומים, כי אעפ"י שא"ה האציל וגלה את פרטופי עתיק וא"ה עכ"ז נשארו עדיין סתומים. (מק"מ נ"ס הגהות המימ"ו)

**פריסא ברדיפא ס"ח דהאי מחשבה, מטי ולא מטי.** עכ"ל הוזהר. דהיינו שמבואר שההשגה בבחי' מטי ולא מטי, היא איזה הארה קלושה שחודרת דרך הפרסא, דהיינו שגודל ההשתוקקות ורדיפת המוח להשיג אור הא"ס ביחד עם האמון מופלא שהוא כח המתנה מהכתר לישב ולסדר את המוחין, עי"ז נעשה כלים להשיג בחי' הארה קלושה כזו מה שאפשר שיחודר דרך הפרסא. אמנם הכלים האלה הם לא מהלך שכלי אלא היכלין של הרגשת הלב בחי' חכמת לב/ס"ו, בבחי' מרחוק ה' נראה לי (ירמיה לא ב).

ואמר אחר שנאלץ עתיק רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה אז היה הרצון של מחשבה העליונה של הרדל"א דעתיק לרדוף אחרי א"ק כדי לקבל הארה ממנו, ומפרש א"ק קבל עתיק הארה מא"ק, כי חד פריסו אתפריס כעין מסך אחד נפרס בזמנא גופו דהיינו במקום טבירו של א"ק, ומתחת מסך הזה מתחיל הרישא ללא אחידע. ומגו ההוא פריסא ומתוך מסך הזה של הא"ק, ברדיפו דההיא מחשבה עלאה ע"י רדיפת מחשבה זו העליונה של הרדל"א הוזהר להשיג ולקבל הארה מא"ק, עי"ז מטי ולא מטי עד ההוא פריסא מגיע ולא מגיע עד אותו המסך, ר"ל שרצה לעלות ולקבל הארה שלמה מא"ק, על ידי כל זה נהיר מאי דנהיר האיר מתוך המסך מה שהאיר, פי' שמקבל הארה אבל רק מועטת כמה שרצו לקבל, וכדין ההוא מחשבה עלאה ואז כשקבלה אותה המחשבה העליונה של העתיק הארה מועטת מא"ק, נהיר בנהירו סתים דלא ידעי היה עתיק מאיר באור סתום שאינו ידוע, ר"ל עתיק האיר לנוקביה ע"י הארת יסוד ועטרה דא"ק הסתומים בו שלא נודע גודל אורו, וההוא מחשבה לא ידע וזו המחשבה בעלמה שהיא עתיק לא יודע ואינו משיג גודל אור של היסוד ועטרה דא"ק הסתומים בו. (מח"מ)

וממשיך לפרש את סדר המדרגות, ואמר כי אחר שנתקנו עתיק ונוקביה פדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע אז הכה אור ההוא של א"ק שנתקן מהארת הרדל"א שהוא סוד המחשבה שלא נודע מהותו, בנהירו דפריסא דקיימא הכה בהארת המסך שעומד בזמנא גופו של עתיק, ועי"ז קבל הארה גדולה מעתיק, ואח"כ נהיר ממה דלא ידעי והאיר ממה שאינו ידוע ומופג, ור"ל שהמוחא סתומאה לא"ק קבל ג' הארות, הארה א' קבל מא"ק שאינו ידוע מהותו כלל, ולא אתיידע הארה ב' קבל ממה שלא נודע והיינו מהרדל"א, ולא אתגלגליה והארה ג' קבל ממה שלא נתגלה והיינו מהכתר דא"ק. וכדין האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע ואז זה האור של א"ק הנתקן מהארת רדל"א בהקרא מחשבה שלא נודע מהותו, בטש בנהירו דפריסא הכה פעם ב' בהארת המסך שעומד בזמנא גופו של עתיק, ונהירין פחדא ועי"ז האירו יחד כללות פרזופי עתיק וא"ק כי הו"ת דעתיק נתלכשו בכללות א"ק. (מח"מ)

ועל ידי התלבשות זה בכללות כל ההארות של א"ק ועתיק בא"ק ואתעבידו תשע היכלין נעשו ונתקנו התשע ספירות דא"ק הגקראות היכלות לפי שהם היכלות להארות ז"ת של עתיק המתלבשות בהם, ומפרש ויהיכלין לאו אגון נהירין ואלו ההיכלות לא נקראים אורות בבחי' נפש, ולא אגון רוחין ולא נקראים רוחות בבחי' רוח, ולא אגון נשמתין ולא נקראים נשמות בבחי' נשמה, ולא אית מאן דקיימא בהו ואין מי שעומד עליהם לדעת מה הם בבחי' חיה, לפי שהם בחי' יחידה כתר דכל כללות דאילות, ואחר שנתקן א"ק רעיותא דכל תשע נהירין הרצון של כל התשע אורות שהם הט"ס של כללות האילות, דקיימי בלהו במחשבה שכולם קיימים בכח המחשבה שהיא חכמה דאילות, (כמ"ש נ"ח ש"ח כמ"ש כבוד כולס בחכמה עשית, שכל פרזופי האילות כולוס בחכמה), דאיהו חד מנייהו בחושבנא שחכמה בעלמה היא אחת מהט' ספירות דאילות, בלהו למרדף בתרייהו כולס רואים לרדוף אחר הט"ס דא"ק כדי לקבל הארה והשפעה מהם. (שע"י)

ועתה רואה לפרש את תיקון אור"א ע"י א"ק, וכדי להכין המשך הדברים נעתיק מש"כ הארז"ל בשכ"ט פ"ד, שכל המשכה המוחין קדישין וכל השפע הנמשכים לאור"א הם ע"י חלת רישין קדישין דא"ק, שהם גובגבלת ואוירא דכיא ומוחא סתומאה, אבל אין אור"א יכולים לקבל מהם ענמם אלא על ידי שתי המזלות נוצר ענמם סוד הדעת דא"ק.

וזה שאמר בשעתא דקיימי במחשבה בשעת יחוד של אור"א שהם כבוד מוחין הנקראים מחשבה שאז נמשכים אליהם מוחין חדשים, ולא מתדבקין אז אין אור"א משיגים את הג' רישין דא"ק שמהם נמשכים המוחין, ולא אתיידעו ולא נודע להם כלל מהותם, כי לא מקבלים המוחין מהם ענמם אלא ע"י המזלות, ומפרש ואלין לא קיימי ואלו הג' דא"ק שמהם נמשכים המוחין לאור"א לא קיימים ולא מוסיגים, לא ברעיותא לא בזרעו שהוא אימא, ולא במחשבה עלאה ולא במחשבה העליונה שהיא אבא, לפי שאור"א תפסין בה הם תופסים רק קצת בהג"ר דא"ק כי לפי האמת הם מקבלים המוחין מהם, ולא תפסין אבל לא נקראת תפיסה לפי שאינם מקבלים מהם ענמם אלא ע"י ב' המזלות. באלין בהג"ר דא"ק קיימי כל רזי דמהימנותא קיימים כל המוחין של כל פרזופי האילות, וכל אגון נהירין וכל אותם האורות המהיים את כל העולמות. וממשיך לפרש כי מרזא דמחשבה עלאה ולתתא מסוד המחשבה עליונה שהוא הרדל"א שהוא העליון בכל עולם האילות משם ולמטה, היינו גם התלת רישין דא"ק, בולחו אקרין אין סוף כולס נקראים בהשאלה א"ס כלפי שאר פרזופי האילות, עד הקא מוטו נהירין כי עד הג"ר דא"ק מגיעים האורות של א"ס בהעלם גדול, ולא מטון אבל לא נקראים מגיעים כי אין בהם תפיסה כלל, ולא אתיידעו ולא נודעים בשום אור כלל, כי אפילו א"ק בכללותו רמזו רק בקוץ של י'. ומפרש עוד כי לאו הקא רעיותא ולא מחשבה ר"ל כשעוליס אור"א כבוד מ"ן לא"ק אינם עוליס בתלת רישין לא אימא שהיא בחי' רצון ולא אבא שהוא בחי' מחשבה, כי אינם עוליס אלא בב' המזלות, ואמר כי פד נהיר מחשבה כשמאיר אבא ע"י קבלת המוחין, ולא אתיידע ממאן דנהיר ולא נודע לו ממי מאיר דהיינו שאינו משיג את הג"ר דא"ק שמהם מקבל את המוחין, פדין אתלבש ואסתים גו פינה אז המוחין דאבא מתלבשים בתוך הגה"י שלו, והנה"י דאבא עם המוחין שבתוכם נסתמים תוך נה"י דאימא, ונהיר למאן דנהיר אר"כ המוחין לאור"א מאירים לו"א, ואעיל דא בדא ואז נכנס ומתיחד ז"ת במלכות בכח המוחין שקבל, עד דאתכלילו בלהו פחדא עד שכללים אור"א וז"ן כאלה. (שע"י)

וברזא דקרנא וכווד הקרבן, פד סליק כשעולה עשן הקטרת הקרבן כבוד מ"ן, פלא אתקשר דא בדא כל הפרזופים מתקשרים זה בזה, ונהיר דא בדא ומאירים זה בזה, פדין קיימי בלהו בסליקו אז כולס קיימים בעליה, כי ע"י הקרבנות מתחילות מדרגות הספירות לעלות מסוף עולם העשיה עד סוף עולם האילות. ואמר עוד כי סוד המ"ן של הקרבנות עוליס עד א"ס, והוא משפיע שפע העליון למטה, וזה שאמר ומחשבה ועתיק דאילות הנקרא מחשבה עליונה, אתעשר באין סוף מתעטר ומקבל תחלה השפע מא"ק הנקרא א"ס, והיינו ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה שהיא עתיק, אקרי אין סוף הוא הא"ק ולא הא"ס ממש, ונקרא א"ס לפי שאור א"ס ב"ה מתלבש בו, ומניה אשתכח ומא"ק נמלא ונאלץ עתיק, וקיימא ונהיר למאן דנהיר וא"ק קיים ומאיר למי שמאיר, והיינו לעתיק וממנו מאירים כל הפרזופים שתחתיו, ומסיים ר' שמעון דכריו ואמר ועל דא פלא קאים ועל סוד הקרבנות עומדים כל העולמות, כמח"ל על שגשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה דפירקו עבודת הקרבנות, וזכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי אשרי חלקם של הצדיקים בעוה"ז ובעוה"ב. (מח"מ ושע"י) עד כאן נדפס גם כפרשת פקודי

ס' מתוצו - ברדיפא

ס' לשון רבנו משמע שהיכלין קשורים לשכל, לכן נ"ל שהכוונה לשכל המאיר בלב בבחי' חכמת לב. ולא במוחין עצמם ששם הקליטה היא במהלכי שכל. וכמו שמצינו לשון שכל בלב כגון משלי (יד י) לב יודע מרת נפשו, קהלת (א טו) ולבי ראה הרבה חכמה,



**ופריסא,** הנזכר בזוהר הנ"ל, שם ביארו המפרשים שהוא מחיצה שיש בגוף א"ק בין האיברים שמעל הטבור לאיברים שמתחת לטבור, שהם כמו שני עולמות שהתחתונים מגושמים הרבה יותר מהעליונים, ושם הכל רוחניות גבוהה מאד, הרומזת להקדמות בתורת הסוד, ובכלליות מה שמעל הטבור נחשב אור א"ס וצחצחות, שאפילו בתורת הסוד לא נכנסים כמעט לבאר שם, ביחס למה שתחת הטבור, ששם עיקר עסק תורת הסוד והשתלשלות העולמות, והפרסא הזו דהיינו המחיצה הזו **זה** מה שמכנה רבנו **המסדר והמיישב, שהוא בחי' כתר** בחי' אומרים לו המתן, המעכב/י את רדיפת המוחין, **שהוא** בכלליות גדול **פרוס בין הנאצלים לבין המאציל,** ובפרטיות הוא פרוס בין כל עולם לעולם, כנ"ל במה שנתבאר כיצד זוכים בעולם העשייה לאורות א"ס שהם מעולם היצירה, דרך המיישב ומסדר שהיא הפרסא שביניהם, וכן בין כל מדרגה למדרגה/י:

וזה לשון הזוהר הנ"ל **ואיתעבידו תשע היכלין דלאו אינון נהורין** דהיינו למעלה מנפש, **ולא רוחין** ולמעלה מרוח, **ולא נשמתין** ולמעלה מנשמה, **ולית מאן דקיימא בהו, ולא מתדבקין, ולא מתיידעין.** עכ"ל הזוהר: וכנ"ל בהקדמה לאות ח' שמפרשי הזוהר פירשו ולית מאן דקיימא בהו כי היא למעלה מחיה, כי יחידה שהיא תמיד בחי' מקיף שא"א להשיגו בבחי' פנימי/י, אבל רבינו באות א' ביאר שכל שלמעלה מנשמה נחשב א"ס, משמע שמבאר לשון הזוהר ולית מאן דקיימא בהו, כפשוטו כיון שהוא למעלה מנשמה.

**ודע, שזה תכלית הידיעה [עי] במהלכי שכל, כי תכלית הידיעה דלא ידע/י [עין/י] ההשגה הגבוהה ביותר היא כשאני משיג שמכאן והלאה אין בכוחי להשיג/י.** כך משמע בתורה פג תנינא, אלא

**ושם (א' יז)** ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת, ושם (ח' טז) נתתי לבי לדעת חכמה. ושמות (כח ג') ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתינו רוח חכמה וכו'. והביאור בזה נ"ל כי באמת הלב יש בו רק התפעלות והתרגשות אבל כשמתפעל מדבר חכמה שמאיר בו המוחין אזי החכמה מתייחסת אליו, הרי נמי אורות הא"ס שמאירים בבחי' מרחוק נראה לי ה', בט' היכלין ההרגשה שבלב היא בחי' הארת שכל בלב.

<sup>ט</sup> מ"ק - **המסך הפרוס** לחצוץ בינינו לאור א"ס הוא הכתר והוא המסדר והמיישב כי כל השגת המטי ולא מטי היא רק ע"י המעכב כי כיון שזה אור א"ס אור עצום שאין שום כלי יכול לסבלו לכן הכלי לזה הוא המסך דהיינו המעכב שמונע מלהשיגו כשהוא המעכב כלול בתוך רצון הרדיפה שכן להשיגו. דהיינו שמי שרוצה להשיגו בלא עיכוב לא יכול להשיגו כלל דה"ל רבוי אור ורק ע"י שסובל את המעכב דהיינו שכולל את המעכב בתוך תפיסת האור והאור הוא מוחין דהיינו שעיקר הידיעה היא שיודע שלא יודע. דהיינו שתופס שהמניעה היא הוא בעצמו אבל כשתופס את המניעה כדבר חיצוני אזי מנסה להתגבר עליה וכשמצליח לא עלה בידו אלא רבוי אור ורק כשתופס שהמעכב זה הוא עצמו זה בעצמו כבר תחילת התפיסה באור הזה כך נ"ל.

<sup>טז</sup> **ליקוטי הלכות** - מבואר שיש בחי' פרסא בין כל עולם ועולם ויושב בשמים מאיר לנו משם אורו הא"ס ע"י ההכאות שלנו בשמים של מדרגתנו והשמים הם הרדיפה והמעכב וזה לשונו **בהלכות ברכת הודאה הלכה ו אות כג** - וזה אין כאל ישרון שזהו בְּחִינַת עֵצָם הַעֲלֵמַת הַשְּׁגָתוֹ, כִּי לִית מְחַשְׁבָּה תְּפִיסָה בִּיהַ לְכָל שְׁאֵהוּ בְּחִינַת 'אֵין כְּאֵל יִשְׂרָאֵל' שְׁאֵין שׁוּם דְּבָר וְלֹא שׁוּם שֵׁם וְכַנּוּי לְכַנּוּתוֹ וְלְדַמּוּתוֹ בּוּ בְּבְחִינַת 'אֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, כִּי כָל הַשְּׁמוֹת הֵם רַק לְאַחַר הַצְּמִצּוּם שְׁנִמְשְׁכִין עַל - יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב שְׁאֵז מְשִׁיגִין הַתְּשִׁיעָה הַיְכָלִין בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי גַם הֵם לֹא יָדְעִין וְלֹא מְתַדְבְּקִין וְכוּ, אֵף אַחַר כֵּן מְמַשְׁכִּין מְשֵׁם שְׁמוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים וְתַאֲרִיו וְכוּ, וְזֵהוּ אֵין כְּאֵל יִשְׂרָאֵל שְׁאֵף - עַל - פִּי שְׁאֵין כְּאֵל וְאֵי אֶפְשֵׁר לְתַפְסוֹ בְּשׁוּם מְחַשְׁבָּה אֵף - עַל - פִּי - כֵּן רֹכֵב שְׁמַיִם בְּעֵנְרָה, כִּי ה' יְתַבְרֵךְ נְקִרָא רֹכֵב שְׁמַיִם עַל שֵׁם שְׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשְּׁמַיִם שְׁהֵם בְּחִינַת רְקִיעַ הַמְּבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם בֵּין מִימֵי הַדַּעַת הַעֲלִיּוֹן שְׁאֵין לָנוּ שׁוּם תְּפִיסָא בּוּ לְמַיִם הַתְּחַתּוֹנִים וְכוּ, וְה' יְתַבְרֵךְ נְתָן בְּנוּ כֹחַ לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁגָת הַדַּעַת דְּיָקָא עַל - יְדֵי זֶה עַל - יְדֵי הַכָּאָת הַרְדִּיפָה בְּהַמְעַכֵּב שְׁהוּא בְּחִינַת פְּרִיסָא בְּחִינַת רְקִיעַ הַמְּבַדִּיל בֵּינוּ וּבִינֵינוּ, וְהוּא בְּרַחֲמֵיו שְׁהוּא רֹכֵב שְׁמַיִם כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַפְּרִיסָא שְׁהוּא בְּחִינַת רְקִיעַ הַעֲלִיּוֹן, לְמַעְלָה מֵרָאשֵׁי הַחִיּוֹת שְׁמֻשֵׁם כָּל בְּחִינַת רְקִיעַ וְשְׁמַיִם וְשְׁמַיִם שְׁכֻלָם הֵם בְּחִינַת פְּרִיסָא הַנִּלְ שְׁהוּא בֵּין כָּל דְּרָגָא וְדְרָגָא וּבֵין כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם עַד לְעֵלָא וְלְעֵלָא וְכוּ, וְהוּא יְתַבְרֵךְ לְמַעְלָה מְכָלָם בְּחִינַת רֹכֵב שְׁמַיִם, הוּא בְּעֵנְרָנוּ לְהֵאִיר לָנוּ מְשֵׁם אֹרֻוֹ הָאֵין סוּף בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי עַל - יְדֵי הַכָּאָת הַרְדִּיפָה בְּהַמְעַכֵּב שְׁהוּא בְּחִינַת שְׁמַיִם כְּנ"ל.

<sup>טז</sup> **כך מובא בעץ חיים** ובעוד ספרים, אבל צ"ע לפי המבואר במקום אחר שמשו רבינו דכתיב בו ותחסרהו מעט מאלקים לא זכה ליחידה אלא בהסתלקותו, ומשיח ישיג יחידה בחייו, ולפי המבואר שם לכאורה זה לא שייך. עוד איתא בחי' מוהר"ן אות רטו שרבונו אמר שזכה ליחידה דיחידה בחייו משמע שכן אפשר להשיג זאת, ואזי זכה רק כמקיף וגם זו זכיה. וצ"ע. ועיין ח"מ אות תטו שגם סוד הידיעה ובחירה היה כתוב אצלו ובתורה כא אומר שהשגה זו היא ביטול הבחירה.

<sup>טז</sup> עיין לק"ה נפילת אפים הלכה ד' אות טו ועיין תורה פג תנינא ובהערות לתורה סג

<sup>טז</sup> **צ"ע שרק** כאן נקט לשון ידע ולא נדע כמו בכל מקום. דבכל מקום נקט לשון שאנחנו לא נדע, ורק כאן נקט לשון נסתר שהוא לא ידע. ואולי לרמוז שכאן זה יותר נסתר דלא רק שנדע שלא נדע אלא שנדע ולא נדע כאחת.

<sup>טז</sup> ספר בחינות עולם לרבי ידעיה בדרשי (שנת ק) (מהדורת ברלין תרפז וורשא תרכד דף כא.) פרק יג אות לג, ספר העיקרים (רבי אלבו שנת ר) מאמר ב' סוף פרק ל', ועיין לקמן תורה פג תנינא ותורה ו' תנינא ושכחי הר"ן אות לה ושיחות הר"ן אות ג' ובעש"ט עה"ת פ' נח עמוד התפילה מקור מים חיים שם אות קנו בשם פורת יוסף שמעע מהבעש"ט שתי בחי' בזה. תולדות יעקב יוסף פרשת בלק - אות ג

<sup>טז</sup> **ספר בחינות עולם** פרק יג (לרבי ידעיה בדרשי שחי בומן הרשב"א מאה הראשונה לאלף השישי והלך בדרך הרמב"ם בדעותיו) וזה לשונו- תכלית מה שנדע כך שלא נדעך, ואולם נדע היותך נמצא. זה חלקינו מכל עמל ההשתכלות וידיעות ההשקפה, לכד בהשגת קצת שולליות.

<sup>טז</sup> **עיין היטב** שתכלית הידיעה שלא נדע לא אומר מוהר"ן על השגת הא"ס אלא על השגת אורות הצחצחות.

שם מדבר מחכמה שעל כן מכנה אותה בחי' מרחקים, עיי"ש, אבל כאן היא השגת הכתר שהיא גבוהה יותר, וכן מבואר בלק"ה שכאן הכוונה לדבר והיפוכו כגון הידיעה ובחירה, דהיינו שהיא השגה שמשיג ולא משיג כאחת והארכנו בזה בתחילת התורה, ובהוספה שבסוף התורה :

**וזה** דהיינו תכלית הידיעה שהיא ההשגה שמשיג שלא משיג או משיג ולא משיג, זה **בחי'** נבואת ישעיה הנביא שמבטיח לישראל שעם יחזרו בתשובה ויעשו צדקה עם העניים אזי **(ישעי' נח/ע"ו) והשביע בצחצחות נפשך** הפשט שגם בזמן של צחות ויובש ישביע הקב"ה אותם, ורבינו דורש שזו השגה שהיא בחי' שובע הנפש ולא מהלכי שכל, **כי אורות אלו, הם הצחצחות/ע"ט** בלשון הגאונים, והם אורות אדם קדמון בלשון האריז"ל<sup>א</sup>, **שהם למעלה מהספירות (פא/פב)** ובשרשם גם למעלה מד' עולמות<sup>ב</sup>, כי

**גם צ"ע** למה לא אומרים תכלית הידיעה שמאמין שלא יודע וא"כ למה נקרא תכלית הידיעה ולא תכלית האמונה.

**משמע** שזה כח בדת דייקא. לדעת שאינו יודע, דהיינו להתחבר במדות שלב אל אי ידיעה, כי בדרך כלל הדעת מחבר בין המח ללב, דהיינו בין השכל שמבין ויודע להתפעלות הלב, וכאן הדעת מחבר בין האי ידיעה להתפעלות הלב, שזה חדוש גדול.

**ועיין חסידות מבוואר תולדות אהרן** (לרבי אהרן מוויטומיר) על פרשת וארא תשעה עיי"ש עמ' ד' שמבאר סוד הדעת שהוא היול כי אינו מדה אלא רק מחבר את המח למדות – ועל דרך העבודה יש עוד דעת שהוא התקשרות האדם במה שאינו משיג. כגון לבואר דלית מחשבה תפיסא ביה כלל. ורק צריך לקשר את השכל ומדות לדבר שאינו משיג. עיי"ש שמכח הדעת שיועד מציאותו מצד מה שרואה בעולם מציאות שא"א שתיווצר לבדה עיי"ז יכול להרגיש מציאותו ית' כאילו רואה בעיניו ממש. ועל זה נאמר תכלית הידיעה שלא נדע.

**וכח זה** להאמין במה שאינו משיג עד שיהיה מקושר אליו, בא מכח אור הנעלה נקרא דעת, שהוא אור פשוט בבחינת נשמה בלי גוף (הערה שם – עיי' שער מוחין דצלם פ"ה שהדעת אין בו בחינת כלי כלל, ועיין בבית לחם יהודה על ע" ח ש" ח פ" ג מה שביאר בזה), כי מצד השכל עצמו אין אדם יכול לקשר דעתו למה שאינו מבין מהותו, אבל הדעת הוא אור פשוט המתלבש במידות שעל ידו יכול אדם להשיג ולהרגיש גם מה שאינו מבין.

<sup>ע</sup> **ישעיה פרק נח (י) ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע ורחב בושך אורך ואפלתך פצהריים:** (יא) ונחך יהיה תמיד ותשביע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ ויהיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו:

מצדו דוד (יא) ונחך – המקום ינהג אותך תמיד בדרך הטוב לך. והשביע בצחצחות נפשך – בעת יהיה בעולם צמאון ויובש ישבע את נפשך ולא תהיה חסר מכל טובה. ועצמותיך יחליץ – יבריא ויחזיק את עצמותיך וזכר את העצמות לפי שהם מוסידי הגוף. והיית – תהיה שבע מטובה כגן השבע מן המים כי הדרך הוא להשקותה בכל עת וכמוצא מים תהיה בכל עת מושפע בטובה כמקור המוצא מים אשר המים הנוטפין אינם נפסקין:

**מלבי"ם** – והשביע – האושר הנפשי יהיה גדול מאד כי ישביע נפשך בצחצחות האור הצח ומצוחצח ומדרגה היותר גדולה,

<sup>ע</sup> **אולי אפ"ל** מה שנקראים אורות אלו לשון צח ויבש ומאידך צח הוא לשון לובן מאיר, אולי כמו שמבאר רבינו לעיל ולקמן שדווקא כשרודפת מחשבתו להשיג האור הזה יכול להשיגו, דהיינו רק עיי"כ כסופין שמרגיש חסרון האור הזה כמו ההולך במדבר וגרונו יבש וצח, אזי זוכה לאור הצח ומאיר הזה.

**עוד עיין** שם בפסוק והשביע בצחצחות ולפני כן כתוב נפש נענה דהיינו מעונה מרעב, אולי אפ"ל שזה התנאי להשגה שתחילה היא רעבה מאד וכשזוכה אזי הוא בחי' דעת קנית מה חסרת בחי' שבע הנפש. בחי' צדיק אוכל לשבע נפשו. ועיין תורה ה' תנינא אות ג'. – ועל ידי הפרנסה הוא מצחצח נפשו, כי אכילת הצדיק הוא רק בשביל הנשמה, כמו שכתוב (משלי י"ג): "צדיק אוכל לשבע נפשו", ושביעת הנפש זה בחינת הצחצחות, שמצחצח נשמתו על ידי אכילתו, בבחינת (ישעיה נ"ח): "והשביע בצחצחות נפשך". ואזי כשמצחצח נשמתו, אזי הוא איש תבונות, בחינת: "ונשמת שדי תבינם" כנ"ל.

<sup>ב</sup> **שערי קדושה** למהר"ן – חלק ג שער א בהנהגת השגת רוח הקודש: השער הראשון במהות העולמות בתכלית הקצור שיהיה בו צורך להבין מהות הנבואה: – הנה המאציל העליון אשר האציל כל העולמות נקרא אין סוף ואין בו שום תמונה לא בשם ולא באות ואפילו בקוצי האותיות כלל, ולכן אפילו ההרהור אסור בו. והאציל חמשה עולמות, זה נשמה לזה וזה לזה, **והן, אדם הקדמון הנזכר בספר התקונים** (בתקון י"ט ובריש תיקון ע' ובכמה מקומות) **ובלשון הגאונים נקרא צחצחות**, השני עולם האצילות, השלישי עולם הבריאה, הרביעי עולם היצירה, החמישי עולם העשיה. ואלו החמשה עולמות נקראו הוי"ה אחת, כי קוצו של יו"ד הוא א"ק [אדם קדמון], והי"ד אצילות, והי"א ראשונה בריאה והוא"ז יצירה, והי"א אחרונה עשיה. ולפי שא"ק לרוב העלמו אין לו תמונת אות אלא קוצו של יו"ד כי האין סוף אפילו תמונת קוץ אין לו לכן אין אנו מזכירין לעולם אלא ארבעה עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, כי הם אותיות גמורות וארבעתם יחד נקראים שם הוי"ה:

<sup>א</sup> **פרדס רמונים שער הצחצחות** (בפרדס שער ה פ"ד ועיין גם אור נערב לרמ"ק ח"ו פ"ד ובשערי קדושה למהר"ן ח"ג שער א)

<sup>ב</sup> **מבואר בפרדס** שער הצחצחות שהם שרשי הספירות כי בספר היצירה לאברהם אבינו כתוב עשר ולא אחת עשרה, ושאלו קדמונים לרב האי גאון א"כ יג מדות, למה הן יג ולא עשר? וענה להם שיש רק עשר מדות וספירות (אורות וכלים), אבל הג' הנוספים הם שרש ושרש ושרש להכל, שזה נקרא גם צח וצחות ונקרא קדמון וכו'. ... עיי"ש. והכל כלול בכתר, וכנ"ל שיש רק עשר ספירות, וככלל הכוונה לאורות שבמלכות דא"ס. (עפ"י ריצ"ח יתרו תשב)

**פרדס רמונים** להרמ"ק – שער ה פרק ד – ...האש ההוא נעלם בתוך האבן ומיוחד בו יחוד אמיתי וחזק באופן שאין בין האבן והאש שבתוכה חלוק ופרוד כלל. כן הדבר בעצם האלקות הפשוט קודם התפשטות לנהל התחוננים היו הספירות מתיחדים בעצמותו וקשורים בו קשר אמין וחזק עד שכמעט לא יוצדק בו שם מציאות הספירות כלל אלא יחוד האמיתי. והיחוד הזה והדקות הנזכר הוא מקור הספי' הנעלמים בתוכו הנקראות צחצחות עליונות אשר מהן נאצלו עוד צחצחות אחרות שלא יצדק בהן עדיין אפי' לשון צחצחות כאשר יתבאר בשער הצחצחות בס"ד.

אפילו עולם אצילות נאצל מאורות שיצאו מאדם הקדמון, אלא שכבר נתבאר לעיל בכל מהלך עלית השכינה מהקליפות עד השגת הצחצחות במטי ולא מטי, שיש בחי' אור א"ס וצחצחות בכל עולם. ובלק"ה נפילת אפים ד' יט מבואר שגם בכל מדרגה. עד שכל אדם שיעשה מצווה בשמחה אפשר שיזכה לאיזה התעוררות שפתאם יפתח לו אור א"ס בכמה תיבות בתפלה וירגיש השתוקקות נפלאה אליו ית' והתכללות בא"ס עד שלא ידע מעצמו כלל וכמבואר בתורה ד' אות ט'.

**אשרי מי שזוכה שירדוף מחשבתו להשיג השגות אלו, אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא ידיעין** אעפ"כ הרושם שנשאר מהן בט' היכלין שבלב מעורר את הלב מאד להקב"ה, אבל יש על זה המון מניעות שהסט"א נלחמת בו שלא יזכה לזה ואם זוכה שנשאר לו רושם חזק אזי יכול לעמוד כנגדה, ואע"פ שגם התנוצצות קלה היא זכיה נפלאה אבל העיקר לזכות לרושם חזק ושפע חיות דקדושה שעל ידו יוכל לחזק עצמו בבחי' שוב ולעמוד בכל מלחמות היצה"ר. כמבואר בלק"ה אישות ד' י"ז/י:

**ותשעה היכלין אלו, נעשין ע"י הבטישה, שמבטשין המוחין בכתר בשעת רדיפה. והמוחין הם תלת, וכ"א כלול מתלת, כי נכללין בשעת רדיפה ע"י ההכאה בפרסא. ושלוש פעמים שלש, הם תשעה, וזהו תשעה היכלין** דהיינו שע"י ההכאת הרדיפה בהמעכב נעשה מאור א"ס הבוקע את הפרסא בבחי' הארת אחדותו ית' מאיר בחכמת הלב הרודף להשיגו ונעשה ט' היכלין, דהיינו תכלית הרבוי שבבחי' מספר כמבואר בלק"ה/י<sup>פ"ו</sup> וזה א"א להבין כלל כיצד מאחד פשוט נעשה ריבוי ומספר

**שם מבואר** באריכות שהצחצחות הם בחי' העשר ספירות בבחי' ג' אורות דקים מאד הכלולים במאציל צח מלשון תכלית הלובן והם אור קדמון ותחתיו אור צח ותחתיו אור מצוחצח (שער יא פ"ז) ותחתיהם אור הכתר ושאר ספירות.

<sup>פ"ב</sup> **דהיינו** אע"פ שלעיל ביאר רבנו שיש בחי' אור א"ס בין עולם לעולם, אבל בשרש הדברים כפי המובא בוהר וע"ח מדובר באורות שבא"ק שקדם לכל העולמות.

<sup>פ"ד</sup> **ליקוטי הלבנות** אה"ע – הלכות אשות הלכה ד' אות י' – (כי כמו שמואל צמורה זו צענין השכינה והמלווה כך לריך האדם להעלות את אשתו) כי צריך להעלותה מהיכלי התמורות שנגאזין בה ביותר בבחינת רגליה ירדות מנות, ולהעלותה על ידי השמחה בבחינת הנ"ל, עד שתעלה לבחינת כתר, בבחינת אשה עולה עמו וכו', כדי שיהיה נמשך החבור (שלהם דהיינו איש נחיה ואשה נחיה מעכב) מבחינת יחוד וחיבור וכלליות הרדיפה עם המעכב וכו' פנ"ל. (דהיינו שזכו צמור איש ואשה האיש לטוב לדניקות בהכ"ה כלכל והאשה נחיה מעכב, ועל ידה לומר להמתין ולכסוף אליו ית' עם המניעות והעיוטים שלה, כך נבחי' תפלה רדיפה שגשג השכלית לדניקות גמור ומעכב הנפש בהמית וניחה נעשה יחוד הרדיפה והמעכב). ועקר השלמות הוא בשזוכה לעלות לשם בבחינת רצוא ושוב, עד שיוזכה להמשיך משם שפע, שזהו בחינת ירדת השפע אחר התפלה פנ"ל. כי יש לפעמים שאחר עולה ונכלל שם לפי שעה קלה, ותכף ומיד מגרשין אותו משם ואינו מקבל משם כלום, ולפעמים מתגרין בו אחר כך על ידי זה היכלי התמורות ביותר, כי הם אורבין עליו תמיד, וכשרואין שרוצה לברח מהם ולעלות למקום גבה הנ"ל, הם מתגרין בו יותר בשאינו ממשך משם בחזרה רשימו טובה וחזקה שיוכל על ידה לעמוד פנגדם, וכמוכן מזה בהתורה "ויאמר בעז אל רות", עין שם (סימן סה).

כי בחינת הנ"ל מענין השגת התשעה היכלין וכו' אף על פי שהיא מדרגה גבה מאד מאד שאין זוכין אליו כי אם גדולי הצדיקים המבחרים הקדושים מאד, אף על פי כן גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעבדו באמת, גם אצלם נמצא לפעמים שמגיע אליהם איזה הארה והתנוצצות אלקות הנמשך משם מבחינת התשעה היכלין הנ"ל, וכמוכן בהתורה "אנכי" בסימן ד בלקוטי חלק א וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפלתם אור האין סוף, עין שם. אף לכל אדם מגיע לפי העולם והמדרגה שהוא בו, כי גם בעולם העשיה יש בחינת התנוצצות מהתשעה היכלין הנ"ל, ואף על פי שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאד באיזה מדרגה שהוא, אף על פי כן העקר הוא בשזוכה להמשיך חיות ושפע קדשה משם שיהיה לו פח על ידי זה להחיות את עצמו אחר כך בכל מה שיעבר עליו ולעמוד במלחמה, כי בודאי אחר כך בשחזור משם מתגרין בו יותר ההיכלי תמורות כדרך שני בני אדם שנלחמים זה בזה וכו', כמבאר במקום אחר, וצריך להתגבר נגדם על ידי הרשימו טובה שנשאר מהתנוצצות הנ"ל, שעל ידי זה זוכה תמיד ביחודו ואחדותו ונעם דבקותו, ויוכל להמשיך על עצמו יראה על ידי זה לעמוד נגד המתגרין בו אם ישמר את הזכרון היטב לזכר בו יתברך בכל פעם, אחרי אשר כבר חמל עליו השם יתברך והאיר לו איזה התנוצצות, וכמבאר בדבריו וזכרנו לברכה שמי שרק מתנוצץ לו השם יתברך, עין שם בסימן רכב בלקוטי א:

<sup>פ"ה</sup> **עין לק"ה נפילת אפים** הלכה ד אות טז – וזה הדבר אי אפשר להשיג בשום דעת אנושי איה נמשך הרבוי, שהוא בחינת מנין ומספר ממקור האחדות, דהיינו בחינת פעולות משתנות שנמשכין מאחד הפשוט יתברך, כי זה אי אפשר להשיג עכשיו בהדעת כי אם באמונה לבר שמשכיכין לנו הצדיקים הגדולים הנ"ל, שזוכין להשגת התשעה היכלין הנ"ל, כי אלו הצדיקים הזוכין להשגה זאת, הם כוללין ומיחדין כלליות הבריאה, שהוא בחינת מספר ומנין, שהוא בבחינת אחר הבריאה פנ"ל, הם כוללין הכל בקדם הבריאה בשרש האחדות, כי הם משיגין השגת אלקותו ואחדותו יתברך ויתעלה בבחינת מטי ולא מטי, בבחינת רדיפת ומעכב עד שנעשין אצלן תשעה היכלין הנ"ל. ואלו התשעה היכלין בשרשם למעלה הם גבוהים ונעלמים מאד מאד בתכלית ההעלם, כי הם בחינת אורות הצחצחות שהם למעלה מהספירות, כי לית מאן דקמא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו' פנ"ל, אבל אף – על – פי – כן מחמת הרדיפה והמעכב הנ"ל – על – ידי זה מכה הרדיפה בהמעכב עד שנעשין, בפייכול, בחינת היכלות בההשגה בבחינת מספר ומנין, כי הם תשעה היכלין. ואלו התשעה היכלין שרש כל הספירות הם שרש המספר והמנין, כי אלו התשעה היכלין הם אורות הצחצחות, שהם שרש הספירות פידוע, שמשם נמשכין כל המספרים שבועלם, שהם בחינת כלליות הבריאה פנ"ל.

שזה בחי' השגת השכל בבחי' מטי ולא מטי שנתאחד הידיעה ואי ידיעה כאחת דהיינו קודם הבריאה ואחר הבריאה. (אולי ע"כ הן ט' דהיינו קומה שלימה של נה"י חג"ת וחב"ד המאירים למלכות שבלב) ובבחי' אע"ג דאיהו לא חזי בשכל, מזלי חזי ומאיר בלב, כמבואר בתורה ד' אות ט' ו' וכדמצינו בגמ' מגילה ג' ו' שלפעמים אדם מרגיש פחד ולא מבין בשכלו מדוע רק מרגיש בלבו שצריך לברוח מכאן, כעין זה נראה שכאן ע"י שעושה מצווה בשמחה והוא בעל נפש החפץ בברכת השכל כנ"ל ורדיפת שכלו להשיג אור א"ס אזי יכול להרגיש השתוקקות עצומה אליו ית' ושמחה שלעתיד לבוא :

ומבאר מוהרנ"ת

**ז**ה הענין עמוק עמוק מי ימצאנו [פ"ח], כמובן למשכיל. וכאשר רמז לי רבינו ז"ל בעצמו, גודל עמקות הסוד הנורא הזה שמגיע למעלה למעלה וכו', וכמבואר בהתורה הזאת למעיין. וההכרח לבאר הדבר קצת. והוא, כי הכתר הוא המיישב והמסדר את המוחין, דהיינו הכח שיש בהשכל של אדם ליישב ולסדר את המוח והדעת לבל יהרוס לצאת חוץ מן הגבול, זה הכח הוא בחי' כתר כנ"ל. וזה הכח הוא כמו מחיצה המפסקת בין המוחין ובין האור א"ס. כי זה הכח שהוא המיישב והמסדר, הוא מעכב את המוחין בעת מרוצתם ורדיפתם לבל יהרסו לעלות אל ה' [פ"ט] ל' למעלה ממחיצתם, כי המוחין רודפין להשיג

ועל פן הם במספר תשעה היכלין, תשעה דיקא, פי מספר תשעה הוא שרש כל המספרים שבעולם כידוע בחוש שהמספר כלל אצל תשעה, פי אחר תשעה חוזר המספר למקור האחדות שהוא עשרה, שהוא בחינת אחד, פי עשרה הוא עשירית אחד וכן הולך המספר עד תשעה עשיריות ואחר כך חוזר ונכלל באחד שהוא מאה אחת. וכן לעולם כידוע. נמצא, שעקר שרש המספר הוא תשעה. ואחר כך חוזר הכל ונכלל באחדות, פי כן הדבר באמת שהמספר והמנין חוזר ונכלל תמיד באחדותו יתברך, שזה עקר תקון כל העולמות, פי באמת שרש המספר נמשך מאחדותו יתברך על - ידי בחינת תשעה היכלין הנ"ל שנעשין על - ידי הרדיפה והמעכב הנ"ל, שהם בבחינת מטי ולא מטי, רצוא ושוב, רצוא ושוב, שהם שבים ורצים תמיד ונכללין באחדותו יתברך ואינם נפרדים לעולם ממקור האחדות יתברך. ועל - פן הם רק תשעה היכלין. כי אחר שמגיעין לבחינת תשעה היכלין הנ"ל, אזי אל מקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת ברצוא ושוב, בבחינת מטי ולא מטי, וחוזרים ונכללים באחדותו יתברך.

נמצא, שאילו התשעה היכלין, שהם שרש כל המספרים שבעולם הם מקשרים ומיחדים באחדותו יתברך. ומי שזוכה להשגה זאת אזי נתבטלין כל הכפירות ונתבטל סטרא דמותא, שהוא בחינת בקשו חשבנות רבים שהם החקירות והכפירות הנמשכין מהרבו, פי זה הצדיק שזוכה להשגה זאת וזכה לכלל כל המספרים והמנין שהם באים אחר הבריאה, לכלל הכל במקור האחדות על - ידי השגת התשעה היכלין הנ"ל כנ"ל:

**19 תורה ד' אות ט'** - וזה שאנו רואים, שלפעמים נתלהב אדם בתוך התפלה ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין סוף והאיר לו. וכשרואה אדם ההתנוצצות הזאת, **אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגלה ג.)**, תכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול, לדבק את עצמו באור אין סוף, וכשעור התגלות אין סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו, כל אלו התבות אומר בדבקות גדול ובמסירת נפשו ובבטול כחותיו. ובשעה שנתבטל לגבי אין סוף, אזי הוא בבחינת: "ולא ידע איש", שאפלו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו: **אבל** זאת הבחינה צריך להיות רצוא ושוב, כדי שיתקים ישותו. נמצא כשהוא בבחינת ושוב, אזי צריך להראות גם לדעתו. כי מתחלה, בשעת דבקות היה נתבטל הדעת, כמו שכתוב: "ולא ידע איש", וכשהוא בבחינת ושוב, ששב לדעתו לישותו, אז שב לדעתו, וכששב לדעתו, אז הוא יודע אחדות האין סוף וטובו, ואזי אין חלוק בין ה' לאלהים, בין מדת הדין למדת הרחמים. כי באין סוף אין שייך, חס ושלום, שנוי רצון, כי השנויים אינו אלא בשנוי התמונות, אבל על ידי הדבקות של אדם באין סוף, ששם אין שנוי רצון, כי שם רצון פשוט, ואחר כך נשאר בו רשימו מאחדות הזאת, ואחר כך נעשה בבחינת ושוב, אזי הרשימו מראה לדעת, שידע שכלו טוב וכלו אחד:

**19 מגילה ג.** - (דניאל י-ז) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא מאן נינהו אנשים אמר ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מיניהו אינהו עדיפי מיניה ואיהו לאו נביא איהו עדיף מיניהו דאיהו חזא ואינהו לא חזו וכי מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו אע"ג דאינהו לא חזו מזליהו חזו אמר רבינא שמע מינה האי מאן דמיבעית אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי

<sup>18</sup> לשה"כ קהלת ז כד

<sup>19</sup> לשה"כ שמות יט כד

**20 שמות פרק יט** (כא) ויאמר יהוה אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל ממנו רב: (כג) ויאמר משה אל יהוה לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו: (כד) ויאמר אליו יהוה לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלת אל יהוה פן יפרץ בם:

**רש"י** (כא) העד בעם - התרה בהם שלא לעלות בהר: פן יהרסו וגו' - שלא יהרסו את מצבם ע"י שתאותם אל ה' לראות ויקרבו לצד ההר: ונפל ממנו רב - (מכילתא) כל מה שיפול מהם ואפי' הוא יחידי חשוב לפני רב: פן יהרסו - כל הריסה מפרדת אסיפת הבנין אף הנפרדין ממצב אנשים הורסים את המצב:

**אור החיים** (כג) ויאמר משה וגו' לא יוכל וגו' צריך לדעת תוכן משמעות, ענין ההפרש שהיה בין משה ובין ה', כי ה' אמר לו רד העד וגו', ולא הספיק מה שכבר צוה קודם, ומשה מקשה ואומר כי אינו צריך, ודי במה שקדם מהציווי וההתראה, ונראה כי מתחילה צוה ה' על ישראל, לבל יעלו, ולבל יגעו בהר בדרך כלל, וכשחזר ה' לומר למשה שיתקדשו הכהנים, ורמו לו שיש להם מקום בהר לעמוד בו, וכמו שדייקנו מאומרו הנגשים אל ה' יתקדשו, חש שישאל ידונו בדין זה דין דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל שללמד על הכלל כולו יצא, והכהנים, והעם, ואהרן, הכל בכלל נגיעת ועליית הר היו, וכשיצאו כהנים להתיר חלק בהר, ללמד על הכלל כולו יצא,

**האור א"ס. וזה הכח הנ"ל של השכל שהוא המיישב והמסדר, שהוא בחי' כתר, הוא עומד בפניהם כמו מחיצה, ומעכב אותם מרדיפתם כנ"ל.** ומבאר שאע"פ שכבר המשיך אמונה ממלכות דיצירה אל המוחין כדי שלא יסמוך עליהם אלא ידע להאמין במה שלא משיג, ונמצא שכבר יש לו מחיצה בפני רדיפת המוחין, אבל כיון דרדיפה דמחשבה היא כל כך חזקה לרדוף ולהשיג, חייב לעשות עוד מחיצה חזקה יותר שהיא הנקראת כתר והמתנה שאותה ממשיך מנה"י דיצירה דהיינו מהאורות הגבוהים יותר. וזה בחי' לבל יהרסו שכתו במתן תורה בהר סיני שהקב"ה הזהיר לב יהרסו לעלות להר ושוב חזר ואמר למשה תזהיר אותם שוב לבל יעלו להר ומשה לא הבין הרי כבר הזהיר אותם ואעפ"כ אמר לו הקב"ה רד שוב להזהירם והיינו כנ"ל כי רדיפה דמחשבה טבעה לרדוף עד שישגי, וצריך לעשות לה חומה לפנים מחומה ולהזהיר שוב ושוב. וכולי האי ואולי וכמבואר במעשה מד' שנכנסו לפרדס שלפחות שנים בן עזי ובן זומא לא עמדו בנסיון, שבן זומא התבטלו לו המוחין ויצא מדעתו ובן עזאי התבטל מהמציאות ומת.

עד כאן ביאר שהכתר מעכב את רדיפת המוחין מהריסה כדי שלא ינזקו מרובי אור. ומכאן מבאר כיצד הכתר המעכב הנ"ל הוא גם מסדר ומיישב שעל ידו נעשים הט' היכלין להשגת האור א"ס בבחי' מטי ולא מטי.

**וע"י הרדיפה והמעכב, היינו ע"י הרדיפה שהמוחין רודפין להשיג אור הא"ס, וע"י כח המעכב, שהוא כח המיישב והמסדר, בחי' כתר כנ"ל, ע"י שני בחי' אלו, ע"ז מבטשין ומכין המוחין בבחי' המחיצה הנ"ל שהוא המיישב והמסדר, וע"ז נעשין היכלין לאור א"ס. דהיינו שנעשין בחי' כלים והיכלות ברוחניות עליון, להשיג על ידם בבחי' מטי ולא מטי אור הא"ס ב"ה.**

**כי אם לא הי' המעכב הנ"ל כלל, ולא הי' מי שיעכב את המוחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המוחין לגמרי כדמצינו בבן זומא שיצא מדעתו. כי הי' האדם מתבטל במציאות/צ"א כדמצינו בבן עזאי שהתבטל מהמציאות ומת, כי אור הא"ס א"א להשיג. אך ע"י שני הבחינות, שהם הרדיפה והמעכב, ע"ז נעשין בחי' מחיצות והיכלין הנ"ל שעל ידם משיגין אור הא"ס רק בבחי' מטי ולא מטי.**

**ופירוש מטי ולא מטי, ידוע למבינים. דהיינו שמגיע ואינו מגיע, שרודף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג צ"ע דמשמע שמשיג שאינו משיג ואילו בלק"ה מבאר שמשיג ולא משיג כאחת/צ"ב, שזה נעשה ע"י הרדיפה והמעכב כנ"ל. ואע"פ שנעשין אלו ההיכלין הנ"ל, אעפ"כ לא ידע ולא אתידע ולית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא ידעין וכו' כנ"ל. כי א"א לצייר בשכל השגות אלו ההיכלות הנ"ל, כי הם למעלה מנפשין רוחין ונשמתין למעלה מכל השכליות דהיינו נשמה שהיא השכל כמבואר בתורה לה כי הם למעלה מהספירות וכו' דהיינו כנגד השרש ושרש לשרש שהם צח וצחות הכלולות במאציל כנ"ל. ומדנקט כנ"ל רק נשמתין משמע שגם אורות חיה הם א"ס וכ"ש יחידה. וצ"ע מה היא חיה, ולפי שנר"ן ח"י כנגד ד' עולמות חיה כנגד אצילות ויחידה בא"ק, וגם לפי המבואר שנרנח"י כנגד ה' פרצופים נמצא שחיה כנגד אבא דהוא חכמה, ויחידה כנגד אריך דהוא כתר, נראה יותר כבאור מפרשי הזוהר, כנ"ל וצ"ע כוונת רבינו וכנ"ל.**

ויותר כל ישראל בחלק שהותרו בו הכהנים, ולפחות בחלק שלמטה ממנו בהדרגה, והגם שעדיין לא נתנה תורה לדעת משפט זה, אפשר שימצא בתוך ס' ריבוא, ישראל חכם, שידין בחכמתו כזה, או לו יהיה שלא ידן אדם דין זה מדעתו, עם כל זה הי' אוהב משפט צדק, ולא יכול לחייבו מיתה לנוגע בהר במקום עמידת הכהנים, אחר שכפי משפט התורה פטור הוא כנוכר, לזה חזר הי' לומר לו, רד העם בעם, ובזה סתר שאין לדון בדין זה דבר שהיה בכלל, שהרי גילה הדבר בפירוש לאסור חלק ההר שיעלו בו הכהנים, ומשה לא הבין דברי הי' וכוונתו כמו שפירשנו, כי עדיין לא גילה לו הי' מדות שהתורה נדרשת בהם, וסבר כי דוקא אהרן והכהנים שהתירם הי', אבל ישראל באיסורם עומדים, ולזה צעק לבו כי אזהרה זו אינה צריכה, כי לא יוכל וגו', שכבר העדותה בנו, והשיבו הי' לך רד ועלית אתה וגו', ועל פרטי המקומות שאני מתיר לך, ולאחרך, ולהכהנים, אני מזהירך שתעד בהגבלתם, הרי זה מורה באצבע, כי לצד מה שגילה בהם ההיתר הוא שהוצרך לחזור לאוסרם:

<sup>צ"א</sup> מ"ק – צ"ע למה שיתבטל המציאות הרי לכל היותר לא ישיג כי מרובי אור ידמה לו לחושך וכנראה הכוונה למה שמסופר על ד' שנכנסו לפרדס וכן עזאי מת דלא היו לו כלים לקבל האור וכן בן זומא שיצא מדעתו ואחר שכפר. אבל צ"ע כי שם היה השגות ממש שראו מט"ט וטעו בו כמבואר שם שרק רבי עקיבא השיג אותה הוא בצבא דיליה, ואילו כאן לא מדובר בחזיונות, אלא הארת הרצון עצומה מגבוה מאד וצ"ע אולי הדרך לכניסה לפרדס היא מהמבואר כאן ובאמת בן עזאי הציץ ומת כבר בהתחלה מרוב אור כמבואר כאן אבל האחרים השיגו יותר וצ"ע – ואולי כי כידוע עיקר המעכב לומד אדם ע"י אשתו ובן עזאי לא נשא אשה לא היה בחי' המעכב כראוי (עיין בזה לק"ה אישות ד') וכן בני אהרן שמתו עיין לק"ה שבת ז אות נ. ונדרים ג טו ושילוח הקן ד ח

<sup>צ"ב</sup> ועיין מזה לקמן בביאור תכלית הידיעה שלא נדע

כמבואר לעיל בלשון רבינו ז"ל, ע"ש היטב ותבין שלא הוספתי שום דבר כלל, כי בכלל דבריו דברי. רק חזרתי וביארתי הדברים קצת, לגודל עוצם עמקותם עד א"ס: ובשביל זה נעשין תשעה היכלין דייקא, כי המוחין הם שלש, ומחמת רדיפתם והכאתם בהמעכב הנ"ל, הם נכללין זה בזה, ונעשה כ"א כלול משלש, ושלש פעמים שלש הם תשעה, וזהו בחי' תשעה היכלין הנ"ל ונ"ל שאין הכוונה שנעשה למלכות ג' חכמה וג' בינה וג' דעת, אלא הכוונה שמחב"ד נכפל ונעשה קומה שלימה של תשע ספירות המאירות בלב שהוא המלכות וכנ"ל שהאור לא אתידע במהלכי שכל בחב"ד אלא בהרגשת הלב בט' היכלין שבו:

**אשרי מי שיזכה לילך ולעלות בדרך הקודש הנאמר בהתורה הזאת עד שיזכה להשגות אלו כי לבד ממה שזוכה בעצמו לרשימו נפלא שמחוק אותו ביראה ועבודה ושמחה, עוד גם נמשך על ידו שפע לעולם משרש הבריאה להחיותו [א\*]:**

גרסת הבבלי בבכורות ח: לשאלה שישית של סבי דבי אתונא -

מציעתיה דעלמא היכא? זקפה לאצבעתיה, אמר להו הכא. א"ל ומי יימר? אייתו אשלי ומשחו.

פשט המאמר הוא ששאלו היכן אמצע העולם והוא זקף אצבעו ואמר כאן ושאלו מי יוכיח והשיב להם הביאו חבל ותמדדו.

צ"ע שלכאורה רבינו מתעלם כמעט לגמרי מהפשט ודורש לפי המבואר לעיל דרש שהוא רחוק מהפשט. דהיינו ששאלו כיצד משיגים אור א"ס, והוא לא הסביר אלא רק זקף אצבעו לרמוז להם שזוכים לזה ע"י רדיפת השכל שזוכים לו ע"י הברכה בידים, והם הבינו שזה לא אפשרי אלא ע"י שהשכינה תצא תחלה מאחיות הקליפות וע"י עלייתה יהיה אפשר להשפיע לה מוחין ועל כן שאלו מי יכנס לעומק הקליפות להיכלי התמורות להוציא את השכינה כדי שתעלה ותגדל עד שיהיה לה חב"ד. והשיב להם אתם תביאו את עם ישראל חבל נחלתו כי מרוב השמחה שתידיה או יתבטלו הקליפות האוחזים בה.

וצ"ע הרי יסוד המאמר כאן הוא שאור א"ס א"א להשיג במהלכי שכל, ואילו מהרמו שרמו להם באצבעו כפי שמבאר זאת רבינו משמע שאמר להם שמישיגים זאת ע"י ברכת השכל? ולא נזכר כאן עניין המעכב והמיישב ומסדר דהיינו הפרסה המעכבת את ההשגה, שהמוחין מכים בה ועי"ז נעשים ט' היכלין להשיג בהם בבחי' השגה ואי השגה דהיינו בחי' תכלית הידיעה דלא נדע, את האור א"ס. גם צ"ע מדוע השמיט רבנו את המילה הכא שאמר להם ריב"ח? ואם כיון שמבאר את השאלה איך משיגים אור א"ס ולא היכן הוא, א"כ איך יבאר תיבה זו של הכא הרי לא יכול להתעלם ממנה שהרי בא לבאר כוונת ריב"ח ברמזיו.

גם צ"ע אם כוונתו לברכה שמברכים בידים מדוע רמוז להם זאת באצבע אחת בלבד? ואולי אפ"ל שבאצבעו שזקף הרים את כל אצבעותיו אלא שהרים אחת יותר ובוזר רמוז גם לברכות שע"י הידים ובאצבעו הראה על פיו ורמוז לאורות העקודים, ואמר הכא לרמוז למעכב שביניהם דהיינו שרמוז להם שכיון שאנו נמצאים הכא בעולם הזה לכן א"א להשיג בלא מעכב בין אור הא"ס לרדיפה דמחשבה שהיא ברכת השכל, כי צריך לעכב את רדיפת המוחין וצריך ליישב ולסדר כלים וט' היכלין להשיג האור.

וצ"ע מדוע רבי יהושע בן חנניא כבר בהתחלה לא רמוז לשמחה, שהרי מסתמא בתשובתו התכווין לענות להם על שאלתם באופן שינצח אותם וא"כ בתשובתו הראשונה אמור להיות תשובה ניצחת, והרי לא נזכר בה כלל עיקר העניין שמפיל אותם שזה סוד השמחה. ע"כ בהכרח לומר שידע שהם ישאלו מי יימר, ואז יענה להם וצ"ע. אבל צ"ע מדוע לא רמוז להם על המצווה כלל. ונראה כנ"ל שכיון שהמצווה היא הקדושה שצריך להוציא מהקליפות ממילא מובן שהשמחה צריך שתידיה במצווה כי השמחה מבטלת את אחיות קליפת העצבות במצווה ואזי המצווה עולה מהן.

וזה בעצמו הכנעת הסבי דבי אתונא חכמים דקליפה, כי הם בחי' עמלק שכופר בעיקר דהיינו בעשית המצוות כמבואר בתורה יט תנינא.

משמע שהכל הם הבינו מעצמם ע"י רמוז בלבד, חוץ מדבר אחד סוד המצווה המעשית ובשמחה. כי אין להם דעת וממילא אין להם אפשרות להיות בשמחה אמיתית המבטלת את הקליפות.

נראה ברור מדברי רבינו שביאר שאלתם היכן אמצע העולם, דהיינו איך משיגים אור א"ס שממנו נמשך השפע לעולם, שהם הבינו שהעולם חייב שפע חדש בכל פעם וידעו שהשפע שנמשך מאיזה נקודת אמצע שבעולם, דהיינו שמחמת חשיבותה וזכותה ביותר, היא נחשבת אמצע וכל השאר נחשב חיצוני לה וסובב אותה, והיא נקודת החיבור בין קודם הבריאה לאחר הבריאה, ונראה שהם גם ידעו שהשפע נמשך ע"י בחי' ידים שמשם ברכת השכל וכו' עד מטי ולא מטי. וכל שאלתם מהתחלה היתה שכיון שא"א להוציא את הקדושה מהיכלי התמורות לכן אתה

\* עיין לק"ה אישות ד' ב' שזה עיקר התכלית האדם מה שבא לעולם להכיר אותו ית' ע"י המבואר כאן. ועי"ש אות י' שגם אנשים פשוטים נמצא לפעמים שמגיע להם הארה משה וכמבואר בתורה ד' שלפעמים נפתח להם בתפילתם אור א"ס. עוד עיין לק"ה ברכת הודאה ו' סוף אות א' תדע ותאמין שכל הנאמר שם נעשה ע"י כ"א מישראל שזוכה להתגבר ולעשות מצוה בשמחה.

רבי יהושע בן חנניא מוכרח להודות לנו שאין השפע תלוי במעשה בני האדם ורק הקב"ה בעצמו יכול להמשיך שפע לעולם.

עוד נ"ל להקדים עפ"י תורה נב שהאפיקורסים טוברים שהעולם מחוייב המציאות, דהיינו שאחר שהקב"ה ברא את העולם, הוא מחוייב לקיימו ולהמשיך לו שפע. והשפע לא תלוי במעשי בני האדם (אלא ע"י יחוד התדיר של חכמה בינה<sup>2</sup> כמבואר בלק"ה ערובי תחומין ה' עפ"י כוונות ק"ש להאריז"ל) וגם לא יכול להיות תלוי בהם, כי כדי להמשיך שפע ע"י האדם צריך להעלות מיין נוקבין וזה ע"י שמוצאים את הקדושה מהקליפות והיכלי התמורות, וזה לא אפשרי (עכ"פ אחרי החורבן שאין קטורת<sup>3</sup>) ממילא גם אין ערך למצוות וכמבואר דעתם בתורה יט תנינא. ורבי יהושע בן חנניא סתר דעתם ע"י שהוכיח להם מלעתיד לבוא, שזה גם הם יודעים שאז תמלא הארץ דעה ועי"ז השמחה ועי"ש יתבטלו הקליפות ותעלה הקדושה מהם, וא"כ עם ישראל ששייך בשמחה גם היום, ממילא יכול גם היום לבטל את הקליפות ועי"ז להעלות את הקדושה מהם ולהעלותה עד שתזכה לאורות א"ס. והם הוכרחו להודות לו כפי שמבואר משתיקתם שהבינו שזו הוכחה ניצחת שע"כ לא המשיכו להתווכח עמו.

**וזה ששאלו סבי דבי אתונא, אמצעיתאי דעלמא היכא פי' היכן אמצע העולם. זקפא**

**אצבעתא, אמר הכא פי' זקף את אצבעו ואמר כאן. אמרו ליה מי יימר פי' אמרו לו מי יאמר**

שזה נכון, **אמר להו אייתו אשלי ומושחוי פי' אמר להם הביאו חבל ותמדדו.**

ורבנו מבאר שרמזו לו בשאלתם **ששאלו אותם, איך משיגין אור א"ס, שהוא אמצעא דעלמא, שממנו**

**הכל שואבין חיות ושפע :** משמע שהבינו שכל השפע לעולם הוא מהקב"ה והבינו שהעולם צריך שפע חדש מבחוץ תמיד, והבינו שיש איזה נקודת אמצע שדרכה מגיע השפע מבחוץ על הפנים העולמות. ולא שאלו היכן הוא אלא איך משיגים אותו ומסתמא כוונתם כיצד ממשיכים משם שפע לעולם, ונראה כוונתם שכבר בשאלתם הראשונה התכוונו לומר שכיוון שהתנאי הראשון לזה הוא להתגבר על היכלי התמורות ממילא א"א להשיג אור א"ס. ממילא השפע בא לעולם לא בבחירה ולא תלוי בנו אלא ברצון הקב"ה כמו שפע של בהמה.

**זקפא אצבעתא** מבאר רבנו שרמזו להם שלהשיג אור א"ס זה ע"י בחי' ברכות כנ"ל, ועל כן זקף אצבעו

לרמוז לידים שעל ידם מברכים וממשיכים ברכת השכל בחי' **וישא אהרן את ידיו ויברכם [ו']/ [ו'] כנ"ל.**

**היינו שע"י הברכות** זוכים לשכל ואזי **מבטשין** ומכים **המוחזין בכתר, ונעשין היכלין כנ"ל;** משמע שידע שהם מבינים שכדי שהברכות ימשיכו ברכת השכל, צריך תחילה להוציא את המלכות מאחיות הקליפות, ואזי יש לה רגלים לעלות ולעורר את העולמות לעבודת ה', ואזי עולה לבחי' ידים ואזי אפשר שתימשך הברכה. או אולי שגם זה נכלל בויכוח שאם לא היו מבינים גם זה נחשב לו נצחון.

**וא"ל** ואמרו לו **מי יימר,** דהיינו כיון שהבינו כל הנ"ל שרק המלכות יכולה לעלות ולעורר את כל העולמות

לעבודת ה' שע"ז נמשכים הברכות, לכן התנאי הראשון הוא שהמלכות שרגליה יורדות מוות<sup>4</sup>, תצא מעומק

אחיות הקליפות, לכן שאלו **מי הוא זה שיכנוס בהיכלי התמורות**<sup>5</sup> שממירים ומחליפים קודש בחולין

וחולין בקודש, ואמת בשקר ושקר באמת, דהיינו **למקום הקליפות, להעלות משם הקדושה בבחי'**

<sup>2</sup> עי"ש שיש שפע קבוע ותמידי לעולם שלא תלוי במעשה בני אדם והוא נולד מיחוד אבא ואמא הנקראים חכמה ובינה בחי' תרי רעין דלא מתפרשין. ויש יחוד ישראל סבא ותבונה שתלוי במעשה בני האדם ועל ידו נמשך שפע גדול יותר בבחי' שפע של אדם הנשפע עם הארת פנים להבדיל מהשפע התמידי שהוא בחי' שפע של בהמה, שנשפע בלא הארת פנים.

<sup>3</sup> צ"ע בזה אבל מלשון רבינו לקמן ששאלו מי הוא זה שיכנוס להיכלי התמורות למקום הקליפות להעלות את הקדושה בבחי' קטורת. משמע שע"י קטורת כן הבינו שאפשר להעלות את הקדושה משם.

<sup>4</sup> גם בדפוס ותולד - אמצעיתא, ומתולד - אמצעיתא

<sup>5</sup> מתרצו - ומישחו

<sup>6</sup> ויקרא ט כב כנ"ל אות ד'

<sup>7</sup> ויקרא ט כב - וישא אהרן את ידיו ויברכם ויקרא אהרן את ידיו ויברכם ויקרא אהרן את ידיו ויברכם ויקרא אהרן את ידיו ויברכם ויקרא אהרן את ידיו ויברכם

**עי"ש** שיש קרי ידיו וכתוב ידו, וחול' (עיין רגנטי עה"ת ומ"ב קכח מד) למדו שצריך להגביה ידו הימנית מעל השמאלית, ואולי בזה קצת יובן מה שרמז להם באצבעו ולא בשתי ידיו, כי אולי הכוונה לידו האחת שהרים יותר ובה זקף אצבע אחת.

<sup>8</sup> משלי פרק ה (ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו:

**שעת רצון** על הווהר ח"א דף נב. - ואמנם החיצונים הם יושבים תחת המלכות וקרובים אליה בסוד רגליה ירדות מות ואינם נאחזים בה אלא בסופא בתחתונים כנודע.

<sup>9</sup> עיין חסד לאברהם - מעין ב' - נהר נו - בסוד יציאת מצרים: דע שמסורת קבלה בידינו (שא)רז"ל שנבראו נ' היכלות של טהרה בעולם היצירה בהיכל אהבה העומדים שם מחנה מיכאל הנקראים אופנים, וכנגדם נבראו נ' היכלות הטומאה בעולם היכלי התמורות הנקראים עולמו של סמא"ל שהוא מולך עליהם.

קטרת/ כנ"ל, ושע"י עלייתו יתעלה הברכות כנ"ל. וזה ששאלו מי יומר, לשון תמורה, לשון תורה שכתוב (ויקרא כז) א"י/ אם המר ימירנו הפשט שם שהתורה אוסרת להעביר קדושת קרבן מבהמת קודש לבהמת חולין, דהיינו להמיר קודש בחול וחול בקודש, אלא אם רוצה שגם הבהמה השניה תיהיה קדש, יקדיש גם אותה, ואם רוצה שהראשונה לא תיהיה קדש, יכול להישאל על הקדשתו/י:

**והשיב להם, אייתו אשלי ומושחוי.** התרגום הביאו חבל ותמדרו. והביאור לפי רבינו/י שאתם תביאו את ישראל הנקראים "חבל נחלתו", לעתיד לבא כשתתקיים המדידה בקליפות, דהיינו הריגתם (כי מדידה לשון הריגה כמ"ש בדוד שהרג את המואבים וימדדם בחבל להמית), נמצא שאין צורך להיכנס להיכלי התמורות להוציא את הקדושה כי כשהקליפות יכלו היא תצא ממילא **היינו** שרמו להם **שעיקר עליית הקדושה, ע"י השמחה/י**. **ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה, כמ"ש [ט"ז] כי בשמחה תצאו, ואז יכלו הקליפות לגמרי [י"ז]** משמע ממה שריב"ח לא הזכיר שמחה, שבאמת אין שום דרך אחרת לצאת מאחיות

<sup>1</sup> **צ"ע משמע** שע"י קטורת כן ידעו שאפשר להעלות את הקדושה מהיכלי התמורות, וצ"ע האם כוונת רבינו שהם ידעו זאת או שכונתו רק לבאר כנ"ל שהשמחה בחי' קטורת. עכ"פ אפילו אם ידעו, אבל קטורת היא רק ע"י כהן בבית המקדש שחרית וערבית, נמצא שגם לפ"ז עדיין לדעתם המשובשת אין ערך למצוות ולא על ידן נמשך השפע.

<sup>2</sup> **ויקרא פרק כז** (לג) לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל:

<sup>3</sup> **דף על הרף** תמורה דף ב. ד"ה וסופג את הארבעים – בספר פרורים משולחן גבוה (פר' בחוקותי) הקשה: צ"ע דהרי יכול להשאל על התמורה וחכם עוקר הנדר מעיקרו, נמצא דלא היה כאן מעשה תמורה, ואיך הוא לוקה, נחייבנו להשאל על התמורה. ואף ד"ל דלא שייך להשאל על תמורה – כיון דתמורה אפי' בטעות חלה, וכל דין היתר נדרים הוא דאמרינן דהרי זה הקדש בטעות ע"י נזיר (ל"ב – ל"ג), מ"מ הרי יכול להשאל על הראשונה, וממילא נעקר התמורה, ושניה יוצאת לחולין ונמצא שלא עבר עבירה?

<sup>4</sup> מתרצו - ומישחו

<sup>5</sup> **עיין פל"ח אות יב** – שם בסוף המאמר אייתו אשלי ומשחו וכו' רוצה לומר שהשיב להם שאין צורך לירד כלל להיכלי התמורות להעלות משם הקדושה כמו שמצינו שלעתיד בעת הגאולה האחרונה שתוגדל השמחה מאד עד שיצאו ישראל מהגלות בגשמיות גם כן כמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, אז לא יצטרכו ישראל לירד לבין העכו"ם, ולחפש שם אחר איזה איש ישראל שנטמע בין העכו"ם, רק העכו"ם בעצמם יביאו אותם מנחה לה', וכמו שכתוב (ישעיה ס"ו) והביאו את כל אחיכם וכו', עיין פירש"י שם, והקליפות יתבטלו אז ממילא על ידי גודל ריבוי השמחה כמו כן גם עכשיו על ידי עשיית המצוות בשמחה, עולה הקדושה מאליה מבין היכלי התמורות, כי הם בעצמם מוכרחים להוציא ולהחזיר ולהעלות למקומם כל הניצוצות הקדושה שביניהם, והם נתבטלין וכלין לגמרי על ידי השמחה וזה אייתי אשלי שלא יצטרכו לירד אליכם, רק אתם בעצמכם ובעל כרחכם תקימו את בית ישראל שנקראים חבל נחלתו, וזה ומשחו היינו שיתבטלו ויכלו, בבחינת (שמואל ב ח) וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וכו' ואפשר דרוצה לומר כי שם כתיב ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה, וימדד שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות ותהי מואב לדוד לעבדים נושאי מנחה והנה רבותינו ז"ל דרשו על זה (סנהדרין לט) היינו דאמרי אינשי מניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, היינו שדוד שבא ממואב הוא עצמו דייקא נוקם בהם והרג אותם הרי מצינו עניינינו מבואר שאף על פי שבימי משה כתיב (דברים כ) אל תצר את מואב, זה היה בשביל הפרידות טובות שהיו עתידין לצאת מהם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל ואחר כך יצאה רות מהם ובאה מעצמה ונתגיירה, שזה בחינת שלתה הקדושה (שהיתה כבושה בתוכם) מאליה בלי שום תחבולה ומלחמה, וממנה יצא דוד שנקם בהם והרג אותם והנה הענין שמדדם והניח חבל אחד להחיות, כי מסתמא הבין אותם שיצאו כבר כל ניצוצות הקדושה מביניהם הרג אותם לגמרי, ואותם שהיה עדיין איזה ניצוצות ביניהם מבחינת המלכות דקדושה, הניח אותם להחיות והיו נושאי מנחה לדוד שזכה לבחינת מלכות, ועל ידי זה נתבררו ועלו הניצוצות הקדושות שביניהם ועל כן היו נושאי מנחה דייקא, בבחינת (ישעיה ס"ו) והביאו את כל אחיכם מנחה לה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה וכו'

**שם אות יג** – וזהו שרימו רבינו ז"ל בלשונו הקדוש ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה וכו' ואז יתבטלו הקליפות לגמרי וכו' ועל ידי השמחה יתבטלו הקליפות בבחינת וימדדם בחבל וכו', היינו כי לעתיד תגדל השמחה והקדושה כל כך עד שהקליפות יחזירו מעצמם כל הניצוצות הקדושות שביניהם והם יתבטלו לגמרי אך גם עכשיו יכולין להמשיך בחינה זו כל אחד כפי קדושת עבודתו, והעיקר על ידי עשיית המצוה בשמחה, שעל ידי זה עולין ניצוצות הקדושות מאליהם מבין הקליפות והם כלין ואובדין, רק שאינם כלין ואובדין כל הקליפות לגמרי ממש, כי זה יהיה רק לעתיד ועכשיו נמשך גם כן בחינת ביטול הקליפות כפי בחינת בירור ועליית הניצוצות הקדושות שנמשך בכל פעם, כמו כן הקליפות כלין והולכין, שזה בחינת וימדדם איזה להמית ואיזה להחיות, מחמת שיש עדיין איזה ניצוצות הקדושות מבחינת המלכות דקדושה ביניהם, רק שזו המדידה גופא נעשה גם כן ממילא, כאילו הם בעצמם מודדין איזה מהם לכלות ולהמית לגמרי, שזה בחינת ומשחו היינו המדידה לכלות אותם ועיין בזה בלק ק"צ וימדדם בחבל וכו' מה כתיב (דברים ל"ב) ישראל חבל נחלתו דכירנא מה דעברו מואב בחבל נחלתו ה' וכו', וימדדו בחבל כל אינון דהוה מההוא זרעא האי חבל אחיד בהו וכו', מהו מלא החבל אלא ההוא דכתיב ביה (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו, והוה אמר דא הוא לאחיה ודא הוא לקטלא וכו' (ועי' מקדש מלך שפירש שחבל הוא מלכות וכו'), וזה בחינת אייתי אשלי ומשחו המבואר במאמר זה:

<sup>10</sup> **עיין פל"ח אות יד** – והנה רבינו ז"ל פירש אייתי אשלי ומשחו, היינו עיקר עליית הקדושה על ידי שמחה וכו' וענין זה אינו מבואר כלל בתשובתו, כי הוא השיב להם רק על זה שאין צורך כלל לכנס בין הקליפות להעלות הקדושה משם רק הם בעצמם מחזירים את הניצוצות הקדושה שביניהם ומביאין אותם למקומם כמו שיהיה לעתיד וכו', אבל מה שענין זה נעשה על ידי שמחה זה אינו מבואר כלל אך באמת זה פשוט ואין צריכין לבאר ומקרא מלא דיבר הכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, כי מאחר שהקליפות הן בחינת עצבות והקדושה הוא בחינת שמחה, ממילא מובן כי עיקר עליית הקדושה מביניהם הוא על ידי שמחה ועיין וזה בלק רי"ב כד יפקון ישראל מן גלותא שכינתא נפקא עמהון ועמה יפקון הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו וכו':

<sup>11</sup> ישעיהו נה יב

<sup>12</sup> עיין לק"ה הודאה ו' י' א"כ איך נזכה אנו בגלות ותיירץ עפ"י תורה רנ שמנשיך השגתה מקץ האחרון



הקליפות אלא רק ע"י שמחה, כי העצבות היא הסט"א/י<sup>10</sup> בעצמה ואחיות הסט"א בקדושה זה ע"י עצבות, עד כדי כך שזה גם הם הבינו, לכן רק רמו להם על הגאולה העתידה, והם הבינו שבעתיד זה יהיה ע"י שמחה, ובוה ניצח אותם ריב"ח/י<sup>11</sup>, כי בשאלתם הראשונה כבר התכוונו לומר שא"א לצאת מאחיות היכלי התמורות, וממילא גם א"א להשיג אור א"ס להמשיך שפע לעולם, וריב"ח ענה להם שכמו שלעתיד תעלה הקדושה מהקליפות כך תמיד היא יכולה לעלות, וכמו שלעתיד יהיה ע"י שמחה כך גם עכשיו אפשר להעלותה ע"י שמחה אמיתית, אלא שאצלם זה לא אפשרות כלל, כי אין להם תפיסה כלל בשמחה אמיתית, כי היא רק ע"י התחברות להקב"ה, אבל הם מופקעים מחיבור כי אין להם דעת/י<sup>12</sup>. לכן חשבו שאין אפשרות להוציא את הקדושה מאחיות הקליפות. וריב"ח הוכיח להם מהעתיד שזה כן אפשרי. כי כמו שלעתיד הם בעצמם יביאו את ישראל למקומם, כי ע"י שמחה שתיהיה אז יתבטלו הקליפות, כך בכל שמחה אמיתית מתבטלין הקליפות שהם עצבות, ויוצאת השכינה ממילא מהם כמבואר בפל"ח יד וצ"יין גם ללק"ה/י<sup>13</sup> כיצד אפשר לבוא לשמחה גם היום עפ"י תורה רנ ע"י שנזכור את השמחה שתיהיה לעתיד/י<sup>14</sup> ע"י נשמח כבר עכשיו/י<sup>15</sup>, ויתבטלו הקליפות כבר היום בשעה שנצליח לאחוז בשמחה ע"י, ע"ש.

**וזה אייתו אשלי** הביאו חבל, **היינו על ידיכם** יחזרו ישראל מהגלות אל ארצם **ועל כרחכם יתבטלו הקליפות** ע"י השמחה הגדולה שתיהיה אז. **כי אתם בעצמיכם תביאו את בית ישראל מהגלות**, דהיינו את עם ישראל הנקראים **אשלי** שהוא חבל בלשון ארמי, **היינו** שעם ישראל מכונים חבל כמ"ש בתורה "כי חלק ה' עמו יעקב **חבל נחלתו** [כ"ה]/י<sup>16</sup>. והגויים יביאו את עם ישראל חבל נחלתו מהגולה לארץ ישראל **כמ"ש**

<sup>10</sup> עיין **אמצע** תורה מח העצבות סט"א והקב"ה שונא אותה. וכן הלשון בשוחות הר"ן סימן מא.

<sup>11</sup> **כנזכר בהקדמה** למאמרי סבי דבי אתונא בריש תורה כג, שהשאלות שלהם ותשובותיו של ריב"ח לבד ממה שהיה ויכוח על כבוד התורה מצדו וכבוד חכמם מצדם עוד היה גם ממש מלחמה לחיים או למוות כי הבטיח להם שאם ינצחו יעשו בו כרצונם ואם ינצח הוא יבוא לספינתו. וכיון שלא היה צד שלישי שיכריע מי המנצח מובן שהנצחון היה ברור כל כך עד שהודו לו שניצחם.

<sup>12</sup> **ביארנו** באריכות עפ"י האריז"ל בתורה כג. מהיכן נמשכת נפש הגוי.

<sup>13</sup> **לק"ה הודאה ו'** אות ז) וזה בחינת מה שמבאר בהתורה הנ"ל שהסבי דבי אתונא אמרו ליה מי יימר, מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות למקום הקליפות להעלות משם הקדשה וכו', והשיב להם איתו אשלי ומושחו, הינו עקר עלית הקדשה על ידי שמחה, ולעתיד תגדל השמחה ועל ידי זה יצאו מהגלות וכו' עין שם. **וקשה לכאורה כי כלל דברי רבנו שם הוא שהשיב להם שלעתיד בצאת מהגלות תגדל השמחה מאד, ועל ידי זה יתבטלו הקליפות וכו' עין שם. ואם כן קשה, כי עדין אין אנו מבינים מה נעשה אנחנו עתה בעמק הגלות הזה שעקר הגלות הוא העצבות וכו', ובמה נזכה עתה לזה לשמח נפשנו להכניע הקליפות לצאת מגלות הנפש שהוא העצבות שמתגבר בכל יום. כי זה ידוע שהעקר להמשיך עלינו גם עתה בחינת הגאולה בבחינת קרבה אל נפשי גאלה, כמו שאומרים בשם הבעל שם טוב ז"ל, וכל דברי הצדיקים בפרט דברי אדוננו מורנו ורבנו וזכרוננו לברכה כלם הם עצות להחיות נפשתינו עתה גם עתה כל אחד ואחד בכל מקום שהוא. ואם כן צריכין להתבונן בדבריו הנזכרים לעיל מה נעשה עתה איך יוצאין מהיכלי התמורות שהוא על ידי שמחה, איך נזכה לשמחה עתה בגלות המר הזה שמתגבר העצבות בכלליות ובפרטיות על כל נפש ונפש מישראל.**

**אך הוא על פי הנ"ל**, כי מבאר בדבריו וזכרוננו לברכה במקום אחר (בסימן רנ לקוטי חלק א) שכשהקדוש ברוך הוא רוצה להושיע את ישראל הוא ממשיך השגחה מקץ האחרון וכו' עין שם. וכן הוא כאן שרבי יהושע בן חנניה השיב להם שבסוף האחרון בצאת ישראל מהגלות תגדל השמחה מאד שזוהו בחינת איתו אשלי ומושחו וכו' כמו שמבאר שם, ורמז בוה שבוה בעצמו מוציאין כל נפש ונפש מישראל מגלותו גם עתה, שעקר הגלות הוא העצבות כנ"ל, **והעצה היא שיוזכר את עצמו בסוף האחרון סוף כל סוף יושיע ד' את ישראל בודאי בכלל ובפרט כנ"ל, ועל ידי זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה. ועל ידי זה יצא מגלותו מבחינת היכלי התמורות ויברר הקדשה משם עד שיוזכה להשיג אור האין סוף וכו' כנ"ל:**

<sup>14</sup> **עיין תורה רכב** שכדי להיות בשמחה נזכר בשמחה שכבר היתה לו דהיינו שבאמת שהורחה לו בעבר ועכשיו בבחי' אמונה חוזר להתחוק ממנה בשמחה כמו עיוור הסומך על מקלו, וצ"ע מדוע מוהר"ן לא הביא עיצה זו משם אלא דווקא מתורה רנ, האם יש הבדל בין שמחה ע"י אמונה במה שהיה לבין שמחה מהאמונה במה שיהיה? עוד צ"ע כיצד אפשר לשמוח מכח אמונה בזמן שלא מוריה האמת, ואולי כמו שאנו שמחים במה שלא עשני גוי, שגם זה אמונה, שיש הבדל בין ישראל לגוי. וצ"ע. כי אפשר להבחין בין ישראל לגוי ואינה רק אמונה.

<sup>15</sup> **וצ"ע כי** מרבינו משמע ששמחה של מצווה דייקא ומוהר"ן מבאר שאפשר להלוות שמחה מלעתיד, והרי זו לא שמחה של מצווה, ולכאורה מרבינו משמע שרק ע"י מצווה מוציאה את המלכות שהיא המצווה מהקליפות.

<sup>16</sup> **לשון רבנו** משמע קצת שעל ידכם יתבטלו הקליפות וזה לא מסתבר שהרי מבאר שיתבטלו ע"י השמחה לכן מוכרחים לבאר שמה שכתב על ידכם הכוונה שיחזירו את ישראל לארצם ומה שכתב שיתבטלו הקליפות על כרחם זה ע"י השמחה. כי תימלא הארץ דיעה וע"י תיהיה שמחה גדולה.

<sup>17</sup> לשה"כ דברים לב ט

<sup>18</sup> **דברים פרק לב** (ט) כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו:

**רש"י** (ט) כי חלק ה' עמו - למה כל זאת לפי שהיה חלקו כבוש ביניהם ועתיד לצאת ומי הוא חלקו עמו ומי הוא עמו יעקב חבל נחלתו והוא השלישי באבות המשולש בג' זכויות זכות אבי אביו וזכותו הרי ג' כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים. והוא ובניו היו לו לנחלה ולא ישמעאל בן אברהם ולא עשו בנו של יצחק:

**(ישעיה סו/כז) והביאו את אחיכם בית ישראל, שכ"א ואחד מהעכו"ם יביאו בידם את בית ישראל מהגלות, ע"י ריבוי השמחה שיהי' בעת הזאת, נראה הכוונה שהשמחה שתהיה אז תהיה הארה מלמעלה ע"י הרבוי דעת שיהיה אז, והיא שתבטל את כל הסט"א שהיא העצבות. ואז גם הגויים יבינו שכל הגדולה והחשיבות/כ"ח היא לישראל, מרוב השמחה שתהיה שתכלה את היכלי התמורות כמ"ש (תהלים קכו/כט) אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וכו', היינו שמחים דהיינו שלעתיד הגויים בעצמם יבינו. וע"י השמחה יתבטלו הקליפות, בבחי' מדידה שכתוב בדוד המלך כשנקם במואב (שמואל ב ח/ל) וימדד בחבל השכב אותם ארצה (לא/לב) הפשט שנקם בהם על שהמיתו את אביו/ל"א אמו ואחיו כשהפקידם שם בזמן שנרדף ע"י שאול, ובווהר בלק מבואר שנקם בהם על שהכשילו את ישראל בשיטים בערבות מואב, והאופן שהרג אותם היה שהשכיב אותם בארץ בשורה ארוכה ומדד בחבל מידה להמית ומידה להחיות לעבדים. נמצא המית אותם ע"י מדידה, וזה מושחו/ל"ג, היינו המדידה לכלות אותם: לכאורה צ"ע מדוע לא אמר להם בפירוש שע"י שמחה של מצווה מעלים גם היום את הקדושה מהקליפות, ועיין פל"ח אות יד/ל"ח שמקשה ומתרץ שכיון שברור שהעצבות היא הסט"א ועל כן לעתיד היא תבטל ע"י השמחה שתהיה, מובן ממילא שגם היום ע"י שמחה מבטלים את העצבות שהיא הסט"א והיכלי התמורות. ומה שלא הזכיר שהשמחה תהיה דווקא שמחה של מצווה, נראה כיון שכנ"ל המצווה היא הקדושה והשכינה, ממילא ברור שכיון שאותה צריך להוציא מהקליפות מוכרח שהשמחה תהיה במצווה ואזי המצווה תעלה מהקליפות.**

<sup>כ</sup> ישעיה פרק סו (יט) ושלחתי מהם פליטים אל הגוים תרשיש פול ולוד משכי קשת תבל ויון האיים הרחקים אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו את פבדי והגידו את פבדי בגוים: (כ) והביאו את כל אחיכם מפל הגוים מנחה ליהוה בטוסים ובכרכב ובצפים ובכפרות על הר קדשי ירושלם אמר יהוה כפאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית יהוה:

<sup>כב</sup> עיין ריש תורה א'

<sup>כג</sup> תהילים פרק קכו (א) שיר המעלות בשוב יהוה את שיבת ציון היינו פחלמים: (ב) אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה: (ג) הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים:

**מצודות דוד** - (א) בשוב - כאשר ישיב ה' מן גלות בבל את בני ציון יאמרו אז הנה כל הצרות שעברו הרי הם כאילו חלמנו חלום ר"ל לרוב הטובה שיהיה להם אז ידמה להם שלא היו הצרות באמת כ"א בחלום ראו כאלו מצרים להם: (ב) הגדיל ה' - ר"ל הגדולות האלה הם מה' ולא באו במקרה: (ג) הגדיל ה' לעשות עמנו - כאילו ישיבו ישראל לומר הן אמת שה' הגדיל לעשות עמנו ובעבור בטחון הישועה ההיא היינו שמחים מאז עוד היינו בגולה:

<sup>ל</sup> **שמואל ב פרק ח** (ב) ויך את מואב וימדד בחבל השכב אותם ארצה וימדד שני חבלים להמית וימלא החבל להחיות ותהי מואב לדוד לעבדים נשאי מנחה:

**רד"ק** (ב) וימדד בחבל השכב אותם ארצה - דרך נקמה ובזיון ת"י חבל עדבא כלו' גורל וחלק, ואמרו בדרש כי עשה זה בעבור שהמיתו אביו ואמו ואחיו כשנחם אותם בארץ מואב כשהיה בורח מפני שאול כמו שא' וינחם את פני מלך מואב וגו' וכשיצא דוד משם והלך לעיר חמת הרג מלך מואב אביו ואמו ואחיו חוץ מאח' שברח והחיהו נחש העמוני הוא החסד שאמר דוד כאשר עשה אביו עמדי חסד: ותהי מואב - עדת מואב:

<sup>א</sup> עיין זחר בלק קצ.

<sup>ב</sup> **והר בלק דף קצ. - פדין** אחר שיצאה רות ונעמה ממואב ועמון, **שראת רוח קדשא על דוד** אז שרתה רוח הקדש על דוד, **אמר ליה הקב"ה לדוד, דוד, כד כל עלקא מדידנא** כשמדדתי את כל העולם, **ואפילנא עדבין** והפלתי גורלות על כל האומות, כמ"ש בהנחל עליון גוים וגו', אז **ישראל חבל נחלתי הו** בחרתי בישראל להיות חבל נחלתי, כמ"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, **לכן דכירנא מה דעבדו מואב בחבל נחלתי** (ס"ג) וזכר אני מה שעשו מואב בחבל נחלתי, שהכשילו אותם לזנות אל בנות מואב, **לכן אפרע מהם על ידי דוד, כי מואב מה פתיב** מה כתוב בו, ויך את מואב וימדד בחבל פ' השכיב אותם לארץ ומדד אותם בחבל ארוך דרך בזיון ונקמה, והיינו **בתהוא חבל נחלת יהוה** בשביל שהחטיאו את ישראל שהם חבל נחלת ה', **כל אינון דהו משהוא זרעא** כל אותם שהיו מאותו הזרע שהרעו לישראל במדבר בשטים כבעל פעור, **ההוא חבל אחיד בהו** אותו חבל אחז בהם וקלט אותם.

הנה **פתיב** וימדד שני חבלים להמית, **ומלא חבל להחיות**, ושאל מהו **מלא חבל** למה כתוב לשון מלא החבל, והשיב **אלא ההוא דכתיב ביה** אלא זה שכתוב בו **מלא כל הארץ פבדו** היינו השכינה, ונקראת גם כן חבל לפי שהיא קשר כל האצילות, **והוה אמר, דא הוא לאחייא, ודא הוא לקטלא** והיא אמרה לדוד ברוח הקדש, זה הוא להחיות, וזה הוא להמית, **וההוא חבל אחיד באינון דאתחווין לקטלא** וחבל ההוא שהיא השכינה אחזה וקלטה אותם שהיו ראוים לההרג, **בגין כן אחיד בחבל** ולכן אחז אותם בחבל, **ופשיט חבל על מה דעבדו בתהוא חבל נחלת יהוה** ופשט את החבל עבור מה שעשו בחבל נחלת ה'.

<sup>ג</sup> **צ"ע כיון דאיתא בגמ' שישי אבי דוד מת בעטיו של נחש, מדוע היה צריך ייסורים של מיתה ע"י גוים.**

<sup>ד</sup> **ואולי אפ"ל** גם כי בגרסת הגמ' כתיב משחו חסר ו', והוא אותיות שמחו וגמט' שמחה עם הכולל, לרמוז שע"י השמחה יתבטלו הקליפות.

<sup>ה</sup> **פרפראות לחכמה** אות יד - והנה רבינו ז"ל פירש אייתי אשלי ומשחו, היינו עיקר עליית הקדושה על ידי שמחה וכו' וענין זה אינו מבואר כלל בתשובתו, כי הוא השיב להם רק על זה שאין צורך כלל לכנוס בין הקליפות להעלות הקדושה משם רק הם בעצמם מחזירים את הניצוצות הקדושה שביניהם ומביאין אותם למקומם כמו שיהיה לעתיד וכו', אבל מה שענין זה נעשה על ידי שמחה זה אינו מבואר כלל אך באמת זה פשוט ואין צריכין לבאר ומקרא מלא דיבר הכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, כי מאחר שהקליפות הן בחינת עצבות והקדושה הוא בחינת שמחה, ממילא מובן כי עיקר עליית הקדושה מביניהם הוא על ידי שמחה ועיין זוהר בלק רי"ב כד יפקון ישראל מן גלותא שכינתא נפקא עמהון ועמה יפקון הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו וכו':

ובזה ניצח אותם כנ"ל כי הם התכוונו בשאלתם לומר שהעולם מחוייב המציאות לכן כל השפע המחיה אותו הוא רק מיחוד התדיר שלא תלוי במעשה התחתונים, דהיינו שהקב"ה ממשיך לו שפע מאמצעיתא דעלמא ששם מתחבר אחר הבריאה עם קודם הבריאה להחיותה. ורבי יהושע בן חנניא אמר להם כמו שלעתיד אתם מודים שתמלא הארץ דעה ותמלא בשמחה גדולה שתכלה את הקליפות שהם העצבות, ממילא מי שיש לו דעת יכול ע"י שמחה של מצווה להוציא את המצווה שהיא הקדושה מאחיזת הקליפות גם היום עש שהיא תעלה ותעורר שפע משרש הבריאה שהיא אמצעיתא דעלמא. ושתיקתם כהודאה דהיינו הודו שניצח אותם.

עד כאן ביאור חברותא לתורה כד



**הוספה**

**בענין תכלית הידיעה דלא ידע**

תורה פג תנינא - וקדשת שבת זה בחינת תכלית הידיעה, ותכלית הידיעה שלא נדע. ובשביל זה שבת נקרא תכלית שמים וארץ, ותכלית זה בחינת (קהלת ז): "אמרת אֶחָכְמָה, וְהִיא רְדוּקָה מִמְּנִי", הינו זה עקר החכמה שישכיל שרחוק ממנו החכמה:

ותכלית היזה הוא עקר המקום, הינו בחינת מקומו של עולם, שזה התכלית הוא המקיף את כל העולם שנגברא בחכמה, כמו שכתוב (תהלים ק"ד): "כִּלְמָה בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָ". וזהו בחינת (ברכות ו): "הקובע מקום לתפלתו", כי זה עקר המקום, בבחינת (שמות ט"ז): "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי".

שבחי מוהר"ן - אות לה - ובענין תכלית הידיעה אשר לא נדע ספר גם כן קצת עמנו איזה פעמים איך בכל ידיעה יש זה התכלית. ועל כן אף על פי שזוכים לבוא לזה התכלית אשר לא נדע, אף על פי כן עדין אין זה התכלית האחרון, כי עדין אין זה תכלית הידיעה כי אם בידיעה זו וצריכים אחר כך לטרח לזכות לתכלית גבוה יותר לזכות למדרגת התכלית אשר לא נדע בידיעה הגבוה יותר, וכן לעולם. נמצא שלעולם אין יודעין כלל, ואף על פי כן לא התחיל עדין להשיג התכלית. (וכבר מבאר מזה קצת בדברינו במקום אחר) וענין זה עמק ונסתר מאד מאד. ועוד יש בענין זה מה ששמענו פעם אחת אחר פסח (קכג) ויתבאר במקום אחר אם ירצה השם (קכד):

שיחות מוהר"ן - אות ג - הפליג מאד בגדולת הבורא יתברך שמו, ואי אפשר לבאר זאת בכתב. ואמר: כי לגדולת הבורא יתברך אין שעור כי נעשים דברים נוראים בעולם, נפלאים ונוראים מאד ואין יודעים כלל. (ד) הינו שעדין אין יודעים שום ידיעה כלל כלל לא. וגם מה שמובא כי תכלית הידיעה אשר לא נדע, (ה) הינו גם כן אצל כל ידיעה וידיעה הינו שאפלו כשמגיעין להתכלית של הידיעה דהינו לא נדע אף על פי כן עדין אין זה התכלית. כי זה התכלית הוא רק באותה הידיעה, אבל בהידיעה הגבוה ממנה עדין לא התחיל בה כלל וכן למעלה מעלה. נמצא שלעולם אין יודעין כלל כלל לא, ואף על פי כן אין זה התכלית, כי עדין לא התחיל כלל לידע בידיעות שלמעלה מוזאת הידיעה שהגיע בה אל התכלית שלא נדע וכו' (ו):

חיי מוהר"ן - אות סז - (ח) שיהי להשיחה הנדפסת בסוף ספורי מעשיות המתחיל הפליג מאד בגדולת השם יתברך. ושם חסר קצת ולא נכתב כראוי וכן צריך להיות:

בהיותו יושב על העגלה בעת שנסעתי עמו מפה ברסלב לאומין להסתלק שם, ענה ואמר השם יתברך גדול מאד ואין יודעים כלל וכו'. ואמר (בלשון אשכנז בוז הלשון, גאט איז גרויס ומשך תבת גרויס [גדול] בנעימות נפלא למעלה ואי אפשר לציר זאת בכתב כלל) (מען ווייסט גאר ניט סע טואגין זיך אויף דער וועלט אועלכע זאכין מען ווייסט גאר ניט) [השם יתברך גדול אין יודעים כלל נעשים דברים כאלו בעולם אין יודעים כלל] ושאלתי אותו הלא כבר אמרתם שעתה נודע לכם ענין תכלית הידיעה אשר לא נדע וכו' השיב (וינט איך בין ארויס פון ברסלב ביו אהער ווייס איך שוין אויף ניט) [מאז שיצאתי מברסלב עד כאן כבר גם איני יודע]:

(כל זה אמר בשעת השיחה הנ"ל ואז לא היה כי אם שעה קלה מעת שיצא מברסלב ואם אתה בקי קצת בעמקות שיחותיו הקדושות תבין מזה מעט עצם גדלתו כי כבר אמר שהאינו יודע שלו גדול ביותר וכו' ועתה התפאר שבשעה קלה בוז שוב אינו יודע כלל):

חיי מוהר"ן - אות רפב - (מב) אחר פסח תקס"ה ספר עמנו, ואמר שנודע לו עכשו שני דברים, אף איני יכול לאמרם כי נראים כפשוטים. כי גם פשוטו של דבר היא כף לכאורה, אף אף על פי כן נודע לו עכשו אלו הדברים: הינו כי נודע לו מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות כח ע"ב), אדם עובר עברה אומר שלא יראני אדם. ולא אמר כלום רק דחק בתבות "שלא יראני אדם" ולא באר כלום מה נודע לו בזה, כי כבר הקדים שאינו יכול לבאר בדברים כי נראה פשוטו של דבר קו. אף על פי כן רק עכשו נודע לו זה הסוד:

והשני נודע לו מה שאיתא תכלית הידיעה אשר לא נדע, אשר לא נדע ממש. (ולא באר גם כן כלום רק דחק גם כן התבות אשר לא נדע לא נדע ממש) ואף על פי שפשוטו של דבר קו. אף על פי כן רק עכשו נודע לי זה הדבר

שתכלית הידיעה היא אשר לא נדע לא נדע ממש. ואמר מאחר שעכשו יודע שתכלית הידיעה היא אשר לא נדע לא נדע ממש, אם כן הוא יודע מאחר שזכה לתכלית הידיעה, אף אף על פי כן אינו יודע כלום, כי הלא כבר נדמה לי שאני אצל זה התכלית הידיעה אשר לא נדע, ועכשו אני רואה אף הייתי רחוק מזה התכלית (ואמר אז בלשון גנאי על עצמו, כי החזיק עכשו לכסילות זה התכלית של זמן הקודם שנדמה לו אז שזכה לתכלית הידיעה אשר לא נדע).

כי עכשו נודע לי שתכלית הידיעה אשר לא נדע ממש. ודבר זה גם כן אינו יכול לאמרו ולבארו כי נראה בפשוטו, אף באמת רק עכשו נודע לו זאת, וכן הדבר הראשון:

חיי מוהר"ן - אות רפג - (מג) אחר זמר רב, בקיץ תק"ע, בעת שנסע לאומין, חזר וספר קצת מענין הנ"ל ואמר, שאין יודעים כלום, הינו שאין יודעים כלל כלל לא. והפליג מאד בגדלת הבורא יתברך, אשר אי אפשר לבאר, ואמר שאין יודעים כנ"ל. ושאלתי אותו, הלא כבר אמרתם כל זאת, וספרתם מזה, מענין תכלית הידיעה אשר לא נדע, וכבר בארתם כל זה, שאף על פי שזוכין לזה הידיעה אשר לא נדע אף על פי כן עדין אין יודעים כלום כי כבר נדמה לכם שזכיתם לזה התכלית וכו' וכו'. ענה ואמר מי יודע באיזה ידיעה היה זה התכלית, הינו כי גם אז בעת שספר זאת אחר פסח לא זכה לבחינת לא נדע ממש כי אם באיזה ידיעה, הינו שבאותה הידיעה זכה להתכלית אשר לא נדע. וכונתו כי יש ידיעה למעלה מידיעה, השגה למעלה מהשגה, גבוה מעל גבוה. ואצל כל ידיעה והשגה עד למעלה למעלה התכלית היא אשר לא נדע:

ואמר אז גם מעת שיצא מברסלב עד עכשו (שהיה באותו היום ולא שעה רק בערך איזה שעות כי אז לא נסע עדין רק בערך שלש פרסאות) שוב אינו יודע. הינו שגם באלו השעות זכה לבחינת אינו יודע. והבין דברים אלו כי הם דברים עמקים ועליונים וגבוהים מאד, אשרי ילוד אשר שזכה להשגות באלו לתכלית האמת. ועין לעיל מזה שבענין זה בבחינת איני יודע היה חדוש מפלג מאד כאשר נשמע מפיו הקדוש. ואף על פי שאין מי שיבין ענין זה כי עולה למעלה למעלה, אף על פי כן לא מנעת לי כתבו, שאם יזכה יבין ויבחין קצת כל חד וחד לפנים מה דמשער בלבה, ויוכל להבין על ידי זה מעט דמעט גדלת הבורא יתברך שמו:

תורה ז תנינא אות ו' - - ולמעלה מן הכל הם המקיפים העליונים של חכם הדור, שהוא הרבי שבדור שעל ידי שזה הרבי והחכם שבדור עוסק לדבר עם תלמידיו ומכניס בהם דעתו, על ידי זה נכנסים המקיפים שלו לפנים. והמקיפים שלו הם בחינת אריכות ימים ושנים, כי המקיפים שלו הם בחינת עולם הבא, שהוא יום שכלו ארף (קדושין ל"ט: חלין קמ"ב), כי שם הוא למעלה מהזמן. כי כל הזמן של כל העולם הזה בלו, מה שהיה ומה שיהיה, הוא בלו אין ואפס נגד יום אחד, ואפלו נגד רגע אחת של עולם הבא, שהוא יום שכלו ארף. ושם אין שום זמן, כי הוא בחינת למעלה מהזמן, רק סדר הזמנים שיש שם הם בחינת השגות של המקיפים. שיש מקיפים שהם בחינת ימים, ויש מקיפים שהם בחינת שנים, בחינת: "תקופות הימים" (שמואל א א), "תקופות השנים" (שמות ל"ד ודברי הימים ב כ"ד) ואלו המקיפים שיש שם, הם בחינת סדר הזמנים שם. והשגות מקיפים הללו זה עקר התענוג והשעשוע של עולם הבא; אשרי מי שזכה להשיגם:

וזה בחינת תכלית הידיעה, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע. כי השגות אלו המקיפים, שהם בחינת שעשוע עולם הבא, זה בחינת (תהלים ל"א): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיו", כי הם הם רב טוב הצפון וטמון וסתום מעין כל. וזהו: "מה רב טובך" מה דיקא, כי הם בחינת מה, בחינת: "מה חמית מה פשפשת" (ב). בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע. וזה בחינת שפע הכתר, כי כתר הוא בחינת מקיף, כמו שכתוב (שופטים כ): "כתרו את בנימין" וכו':